

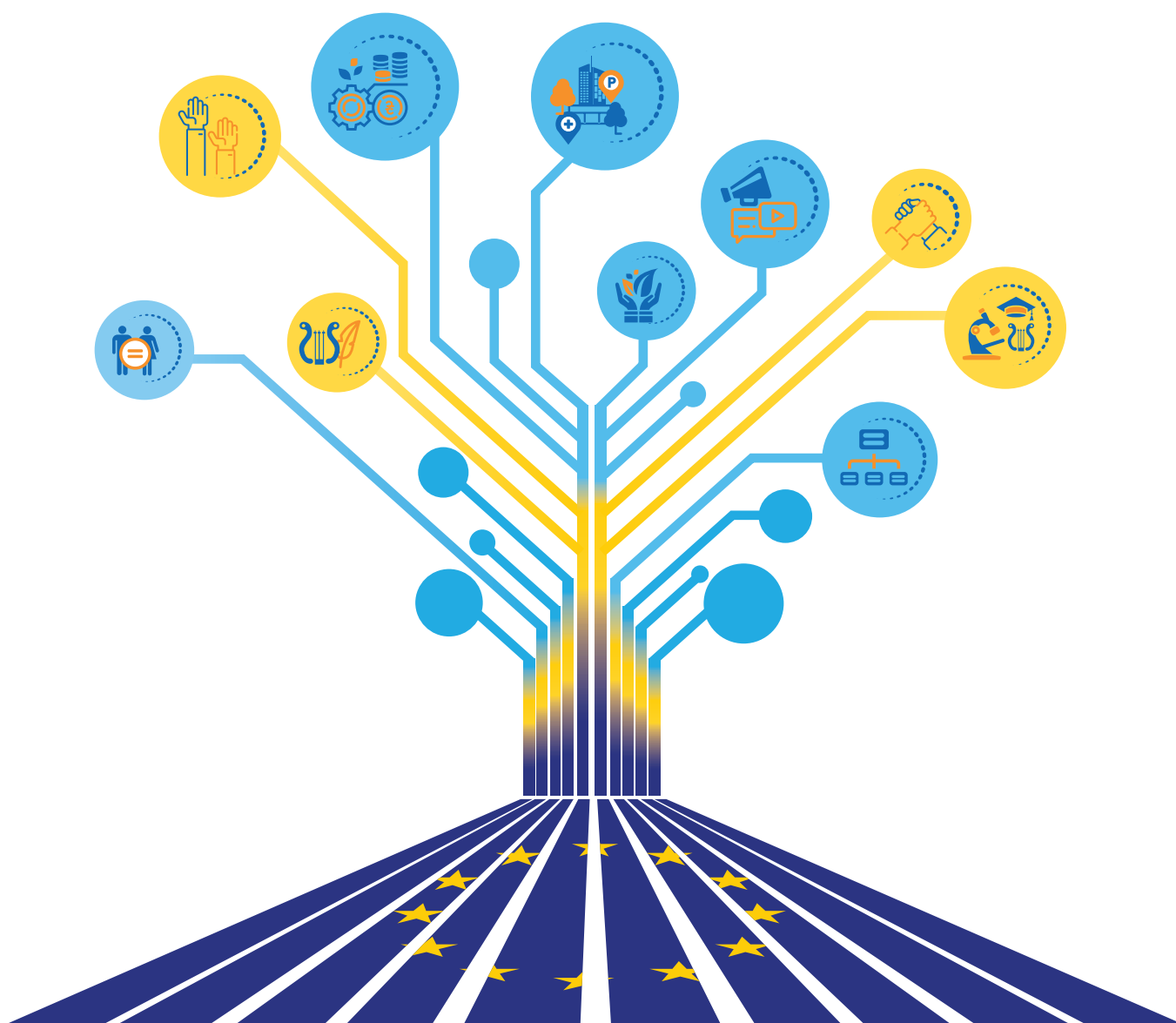

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ЄВРОМАПА УКРАЇНИ – 2

РЕЙТИНГ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ОБЛАСТЕЙ

ЄВРОМАПА УКРАЇНИ - 2

РЕЙТИНГ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ОБЛАСТЕЙ

Центр «Нова Європа»

Київ

2020

Ця публікація підготовлена Центром «Нова Європа» в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні. Зміст публікації є винятковою відповідальністю Центру «Нова Європа» та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Координаторка дослідження: Тетяна Левонюк

Автори, які працювали над текстом дослідження: Сергій Солодкий,
Ганна Медведєва, Маріанна Фахурдінова

Дизайн та макетування: Ольга Пугіна

ПРО ЦЕНТР «НОВА ЄВРОПА»

Центр «Нова Європа» (ЦНЄ) заснований у 2017 році як незалежний аналітичний центр. Попри новий бренд, він базується на досвіді команди, яка разом працює з 2009 року (раніше в рамках Інституту світової політики). Аналітики Центру «Нова Європа» стали впізнаваними, адже запропонували якісний аналітичний продукт із питань зовнішньої політики України та регіональної безпеки, поєднавши його з активними та ефективними зусиллями з адвокатування.

Бачення Центру «Нова Європа» максимально наближене до бачення майбутнього Української держави більшістю громадян: Україна повинна бути інтегрованою в Євросоюз і НАТО. Під інтеграцією ми вбачаємо не стільки формалізоване членство, скільки запозичення найкращих стандартів і практик для фактичної належності України до євроатлантичного ціннісного простору.

Докладніше про Центр «Нова Європа»:

www.neweurope.org.ua

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	6
МЕТОДОЛОГІЯ	8
СПИСОК ІНДИКАТОРІВ	10
ЄВРОМАПА УКРАЇНИ – 2	12
КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ	13
ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ	14
	
6.1. Приріст експорту товарів до ЄС за 2018–2019 роки (%)	18
6.2. Приріст експорту послуг до ЄС за 2018–2019 роки (%)	19
6.3. Частка обсягу прямих інвестицій із ЄС від їхнього загального обсягу (інструменти участі в капіталі, станом на 31 грудня 2019 року, %)	20
6.4. Частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції (приріст за 2018–2019 роки та частка інноваційної продукції за 2019 рік)	21
6.5. Структура експорту товарів до ЄС (приріст частки VIII, XVI, XVII груп товарів за 2018–2019 роки та частка цих груп товарів від загального експорту до ЄС за 2019 рік)	23
6.6. Кількість чинних проєктів, профінансованих Європейським інвестиційним банком та ЄБРР (2019 рік)	25
ІНФРАСТРУКТУРА	26
	
7.1. Кілометраж доріг загального користування державного та місцевого значення, відремонтованих за 2018–2019 роки	30
7.2. Модернізація інфраструктури через Державний фонд регіонального розвитку (кількість об'єктів та обсяги їх фактичного фінансування, 2019 рік)	31
7.3. Кількість країн ЄС, до яких є прямі авіарейси (станом на 31 грудня 2019 року)	32
7.4. Кількість країн ЄС, з якими є прямі залізничні сполучення з міст області (станом на 31 грудня 2019 року)	32
7.5. Кількість країн ЄС, з якими є автобусні сполучення з обласних центрів (станом на 31 грудня 2019 року)	33
ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ	34
	
8.1. Частка населення спроможних громад (ОТГ, міст обласного значення (МОЗ) від загальної кількості населення області (%)	37
8.2. ЦНАПи (кількість Центрів надання адміністративних послуг та кількість громадян на один ЦНАП станом на 1 січня 2020 року)	38
8.3. Рівень прозорості в інвестиційній сфері обласних центрів (за даними Transparency International Ukraine 2019 року)	40
8.4. Рівень схвалення діяльності міської ради (за даними опитування Групи «Рейтинг», проведеного 6 вересня – 10 жовтня 2019 року)	40
8.5. Кількість чинних договорів про міжмуніципальне співробітництво (станом на 31 грудня 2019 року)	41
ОСВІТНЯ, НАУКОВА ТА КУЛЬТУРНА ІНТЕГРАЦІЯ	42
	
9.1. Частка закладів вищої освіти (університетів, інститутів, академій), які брали участь в Erasmus+ (2018/2019 роки), від загальної кількості таких закладів	46
9.2. Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Horizon 2020 (2019 рік)	47
9.3. Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Jean Monnet (2019 рік)	47
9.4. Кількість студентів, які взяли участь у довготермінових (від одного семестру і більше) програмах навчання у ЄС (2019 рік)	48
9.5. Кількість програм професійних обмінів та кількість їхніх учасників (викладачів та студентів) (2019 рік)	49
9.6. Кількість чинних спільних культурних проєктів/ініціатив між культурними інституціями, неурядовими організаціями України та країн-членів ЄС, Представництвом ЄС (2019 рік)	50
9.7. Частка фізичних осіб-абонентів інтернету від загальної кількості населення (%), 2019 рік	51

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

10.1. Середня очікувана тривалість життя при народженні (обидві статі, 2018 рік)	52
10.2. Середня очікувана тривалість життя у віці 65 років (обидві статі, 2018 рік)	55
10.3. Відсоток виконання обсягів планових щеплень у 2019 році (АКДП-3 до року, Гепатит В3 до року, АДП-м, КПК-1)	56
10.4. Частка підписаних декларацій про надання первинної медичної допомоги від загальної кількості населення (% , станом на 31 грудня 2019 року)	58
10.5. Кількість мешканців та медичних установ, які приєдналися до української системи eHealth (станом на 31 грудня 2019 року)	59
10.6. Кількість реконструйованих/відремонтованих/створених зон відпочинку та кілометраж облаштованих велодоріжок у містах обласного значення (2019 рік)	60

ЕКОЛОГІЧНА ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА

11.1. Кількість екологічних та енергоефективних проєктів/ініціатив за підтримки ЄС (2018–2019 роки).....	69
11.2. Кількість позитивних висновків з оцінки впливу на довкілля (ОВД) (2018–2019 роки)	70
11.3. Частка електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (% , 2018–2019 роки)	71
11.4. Кількість фактично відшкодованих «тепліх кредитів» (2018–2019 роки).....	72
11.5. Обсяги викидів діоксиду вуглецю (тис.т., 2018-2019 роки)	74
11.6. Відсоток переробки твердих побутових відходів (2018–2019 роки)	75
11.7. Кількість зареєстрованих електромобілів (за 2018–2019 роки)	76

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

12.1. Частка середньомісячної оплати праці жінок від заробітної плати чоловіків (2019 рік)	81
12.2. Частка чоловіків від загальної кількості працівників обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації (% , станом на 31 грудня 2019 року)	82
12.3. Частка жінок серед голів ОТГ (% , станом на 31 грудня 2019 року)	83
12.4. Частка жінок серед мерів міст (% , станом на 31 грудня 2019 року)	84
12.5. Частка жінок серед голів селищ міського типу (% , станом на 31 грудня 2019 року)	85
12.6. Частка юридичних осіб, у яких керівниками є жінки (% , станом на 1 січня 2020 року)	86
12.7. Частка жінок серед депутатів обласних рад (% , станом на 31 грудня 2019 року)	86
12.8. Частка жінок серед депутатів міських рад обласних центрів (% , станом на 31 грудня 2019 року).....	87

КОМУНІКАЦІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

13.1. Кількість заходів щодо євроінтеграції, проведених за підтримки місцевих органів влади або профінансованих/співфінансованих за місцеві кошти (2018–2019 роки).....	91
13.2. Кількість інформаційних центрів ЄС (станом на 31 грудня 2019 року)	91
13.3. Підтримка вступу до ЄС в обласних центрах (за даними опитування Групи «Рейтинг», проведеного 6 вересня – 10 жовтня 2019 року)	92
13.3. Кількість євроклубів	92

ШИРШЕ ПАРТНЕРСТВО

14.1. Кількість заходів та ініціатив з містами-побратимами, містами-партнерами з країн-членів ЄС (на рівні обласного центру, 2018–2019 роки)	97
14.2. Кількість чинних угод з органами місцевого самоврядування країн-членів Європейського Союзу (2019 рік)	98

ВСТУПНЕ СЛОВО

До Європейського Союзу інтегрується не Київ, до Європейського Союзу інтегрується вся Україна. Усвідомлюючи це, ми в Центрі «Нова Європа» у партнерстві з Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції розпочали торік масштабну та інноваційну ініціативу під назвою «Євромапа України. Рейтинг європейської інтеграції областей».

Ініціатива від початку переслідувала щонайменше дві цілі. По-перше, це бажання виміряти за допомогою спеціально розробленої методології рівень проникнення євроінтеграційних процесів у різноманітні сфери життя у різних областях України та зрозуміти, як українці на місцях змогли використати ті можливості, котрі відкриває євроінтеграційний процес, зокрема й підписання та набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, для розвитку областей та людського потенціалу.

По-друге, нам важливо було привернути увагу місцевих можновладців до того, що європейська інтеграція – це не лише про діяльність центральних органів влади, а й місцевих. Усі цілі в різній мірі були досягнуті. Саме тому ми зважились повторити нашу ініціативу і цього року, попри велетенський масив роботи, яку передбачала її імплементація з огляду на постійну комунікацію з усіма українськими ОДА (починаємо претендувати на звання #1 аналітичного центру України за рівнем комунікації з обласними адміністраціями впродовж останніх двох років😊).

Як і попереднього року, основою ініціативи стало масштабне дослідження, в якому експерти Центру детально проаналізували євроінтеграційний поступ за 50-ма індикаторами у 9 різних сферах. Адже європейська інтеграція – це не лише про торгівлю та інвестиції, а й відкритість влади, гендерну рівність, освітні можливості, якість води та рівень медичних послуг.

Дослідження розроблене у вигляді рейтингу, щоб привернути більшу увагу до ініціативи та посилити дух змагальності принаймні між тими областями України, для влади та мешканців яких реноме найбільш європейських регіонів України є важливим та привабливим.

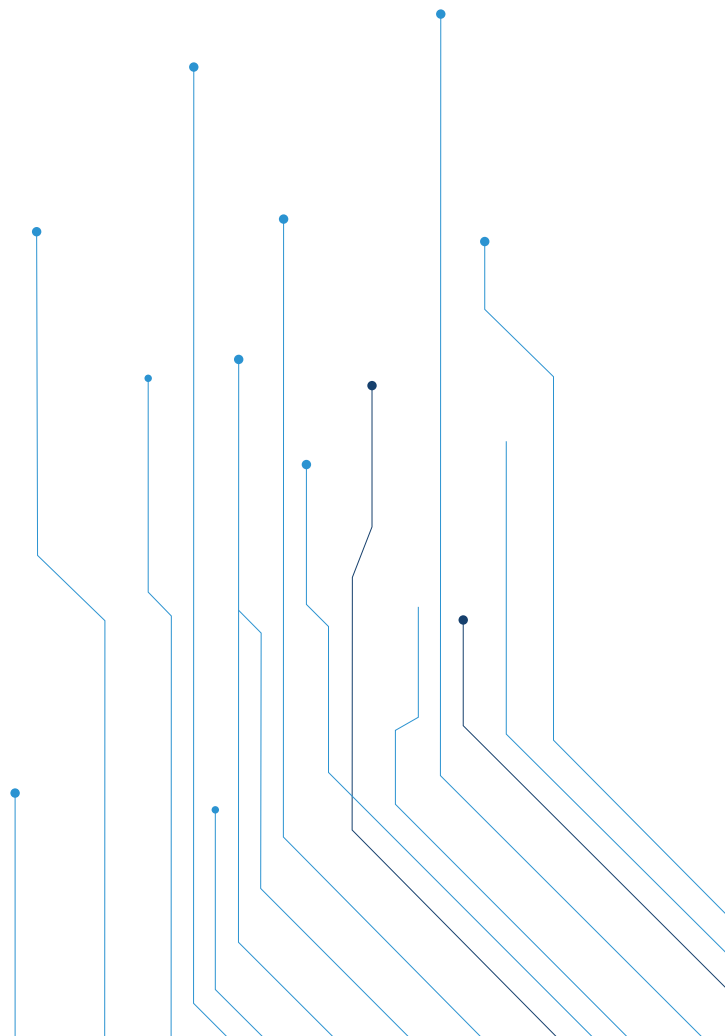
З огляду на те, наскільки виріс рівень зацікавленості до нашого дослідження і готовність співпрацювати з боку низки обласних державних адміністрацій за останній рік, таке реноме є важливим для більшості регіонів. Маленька, але показова деталь – після запуску «Євромапи» на веб-сайтах всіх ОДА з'явилися вкладки про європейську інтеграцію. Те, що раніше було швидше приємним бонусом, вже стало абсолютною нормою.

Лідером нашого рейтингу вдруге поспіль стала Львівщина. Збереглась у трійці лідерів Вінницька область, піднявшись з третьої сходинки на другу. Останнє місце знову за Луганщиною.

Попри лідерство Львівщини, важливо розуміти: євроінтеграція не має західноукраїнського обличчя. У п'ятірку лідерів також увійшли області з Центру та Сходу України. Південні та східні області демонструють покращення показників у низці секторів. Приміром, Донецька область серед лідерів з модернізації інфраструктури через Державний фонд регіонального розвитку, а також є лідером за кількістю населення спроможних громад (ОТГ та міст обласного значення). Щодо гендерної рівності, то здебільшого рейтинги очолюють східні області. Другий рік поспіль Донецька та Луганська області є лідерами за кількістю проєктів за підтримки європейських фінансових інституцій (ЄІБ та ЄБРР), а минулорічне дослідження показало, що Херсонська та Харківська області стали лідерами за обсягами фінансування таких проєктів.

Отож, можемо констатувати: поступово, повільно, часом неохоче, а місцями навіть несвідомо все європейське проникає у життя та побут українців. Навіть якщо багато українців не завжди усвідомлюють, що складне слово «євроінтеграція» може проявлятися у вигляді цілком практичних речей. Наше завдання – посприяти, щоб таких практичних речей було якомога більше.

Альона Гетьманчук,
Директорка Центру «Нова Європа»

МЕТОДОЛОГІЯ

Для дослідження «Євромапа України-2. Рейтинг європейської інтеграції областей» були обрані дев'ять сфер:

- Економічна інтеграція,
- Інфраструктура,
- Локальна демократія та підзвітність,
- Освітня, наукова, культурна інтеграція,
- Охорона здоров'я,
- Енергетична та екологічна політика,
- Гендерна рівність,
- Комунікація євроінтеграції,
- Ширше партнерство.

Вибір таких секторів зумовлений тим, що європейська інтеграція – це не лише про торгівлю та інвестиції, а й про відкритість влади, гендерну рівність, освітні можливості, належну комунікацію процесу євроінтеграції тощо.

Тому, крім традиційних індикаторів євроінтеграції, дослідження включає ті речі, які, на думку українців, є ознаками успішної євроінтеграції (за даними соціологічного опитування, проведеного на замовлення Центру «Нова Європа» у липні 2018 року). Наприклад, це – поліпшена транспортна інфраструктура (насамперед відремонтовані дороги), підзвітність місцевої влади, покращене обслуговування в закладах соціальної інфраструктури тощо.

Дослідження включає 50 індикаторів, які були поділені на три групи залежно від їхньої ваги, тобто важливості для оцінки наближеності тієї чи іншої області до стандартів та найкращих практик держав-членів ЄС. Індикатори, які мають найбільше значення, оцінювались у 10 балів, середнє – у 7 балів, найменше – у 5 балів. Максимальний бал, який можна було отримати, – 342.

Водночас винятком стали такі індикатори: кількість заходів щодо євроінтеграції, проведених за підтримки місцевих органів влади або профінансованих/співфінансованих за місцеві кошти (2018–2019 роки), а також кількість інформаційних центрів ЄС (станом на 31 грудня 2019 року). У ви-

падку заходів інформація, яку отримали аналітики Центру «Нова Європа», не дозволила уніфікувати відповіді регіонів для формування рейтингу. Утім, більшість областей надали деталізовану інформацію, що, безперечно, заслуговує на похвалу, тому зазначений індикатор оцінювався у 3 бали. Результати областей в іншому індикаторі залежали не тільки від діяльності місцевих органів влади, а й від рішень Представництва ЄС в Україні, тому індикатор оцінювався у 2 бали.

Оцінювання здійснювалося методом пропорційного рейтингування – від кращого досягнення індикатора до гіршого – із застосуванням відповідного кроку. Детальний опис обчислення наведено поряд із таблицею до кожного індикатора. Рейтинг складається за загальною сумою балів, набраною областями та Києвом за всіма індикаторами.

Серед головних викликів, з якими аналітики зіштовхнулися в процесі підготовки дослідження, були такі:

- Брак відповідної статистичної інформації, що вплинув на редагування індикаторів, а також виключення деяких із них із другого видання дослідження;
- Різне трактування місцевими органами влади одного і того ж індикатора або його окремих частин;
- Ієрархія місцевих органів влади і їхня внутрішня комунікація, що вплинули на повноту та якість надання відповідей за деякими показниками;
- Частина індикаторів вимагала уточнення даних або переформулювання, оскільки оцінка за відповідними критеріями або загальний збір інформації ніколи не здійснювалися на місцях.

Задля удосконалення результатів оцінки були також внесені зміни до методології попереднього видання дослідження:

- Визначений період, за який проводиться оцінювання: 2018–2019 роки.

- Методологія була доповнена новою сферою: охорона здоров'я. Вона є дуже актуальною з огляду на пандемію коронавірусу і, як наслідок, палкі дискусії щодо ефективності систем охорони здоров'я та кооперації в цій галузі. Більше того, у травні 2020 року було опубліковане дослідження «Євромапа здоров'я»¹, що є складовою другого видання «Євромапи України»;
- Індикатори, які є неактуальними або дублюються, виключені. Приміром, після публікації першого дослідження на веб-сайтах обласних державних адміністрацій, де були відсутні матеріали/новини щодо євроінтеграції, з'явилися відповідні вкладки. Тому цього року цей індикатор більше не є актуальним.
- Оновлення формулювання частини індикаторів для надання більшої чіткості та релевантного порівняння результатів регіонів.
- Впровадження дворівневої системи оцінки окремих індикаторів.
- Виключення індикаторів, які містять дані, що не обліковуються у більшості регіонів України.

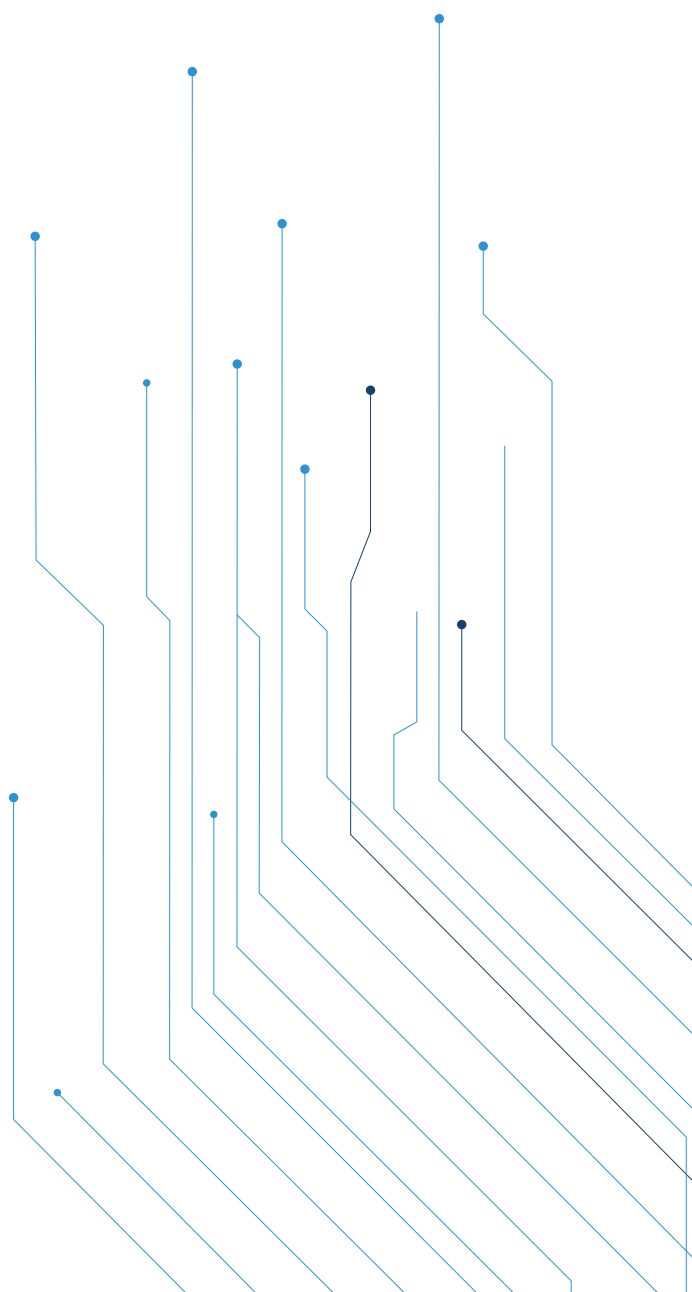
¹ Тетяна Левонюк, травень 2020 року, «Євромана здоров'я». <http://neweurope.org.ua/analytics/yevromapa-zdorov-ya/>

СПИСОК ІНДИКАТОРІВ

Індикатори		Бали
Економічна інтеграція (6)		
1	Приріст експорту товарів до ЄС за 2018–2019 роки (%)	10
2	Приріст експорту послуг до ЄС за 2018–2019 роки (%)	10
3	Частка обсягу прямих інвестицій із ЄС від їхнього загального обсягу (інструменти участі в капіталі, станом на 31 грудня 2019 року, %)	10
4	Частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції (приріст за 2018–2019 роки та частка інноваційної продукції за 2019 рік)	7
5	Структура експорту товарів до ЄС (приріст частки VIII, XVI, XVII груп товарів за 2018–2019 роки та частка цих груп товарів від загального експорту до ЄС за 2019 рік)	7
6	Кількість чинних проєктів, профінансованих Європейським інвестиційним банком та ЄБРР (2019 рік)	5
Інфраструктура (5)		
7	Кілометраж доріг загального користування державного та місцевого значення, відремонтованих за 2018–2019 роки	10
8	Модернізація інфраструктури через Державний фонд регіонального розвитку (кількість об'єктів та обсяги їх фактичного фінансування, 2019 рік)	7
9	Кількість країн ЄС, до яких є прямі авіарейси (станом на 31 грудня 2019 року)	5
10	Кількість країн ЄС, з якими є прямі залізничні сполучення з міст області (станом на 31 грудня 2019 року)	5
11	Кількість країн ЄС, з якими є автобусні сполучення з обласних центрів (станом на 31 грудня 2019 року)	5
Локальна демократія та підзвітність (5)		
12	Частка населення спроможних громад (ОТГ, МОЗ) від загальної кількості населення області (%)	10
13	ЦНАПи (кількість центрів надання адміністративних послуг та кількість громадян на один ЦНАП станом на 1 січня 2020 року)	10
14	Рівень прозорості в інвестиційній сфері обласних центрів (за даними Transparency International Ukraine 2019 року)	7
15	Рівень схвалення діяльності міської ради (за даними опитування Групи "Рейтинг", проведеного 6 вересня – 10 жовтня 2019 року)	7
16	Кількість чинних договорів про міжмуніципальне співробітництво (станом на 31 грудня 2019 року)	5

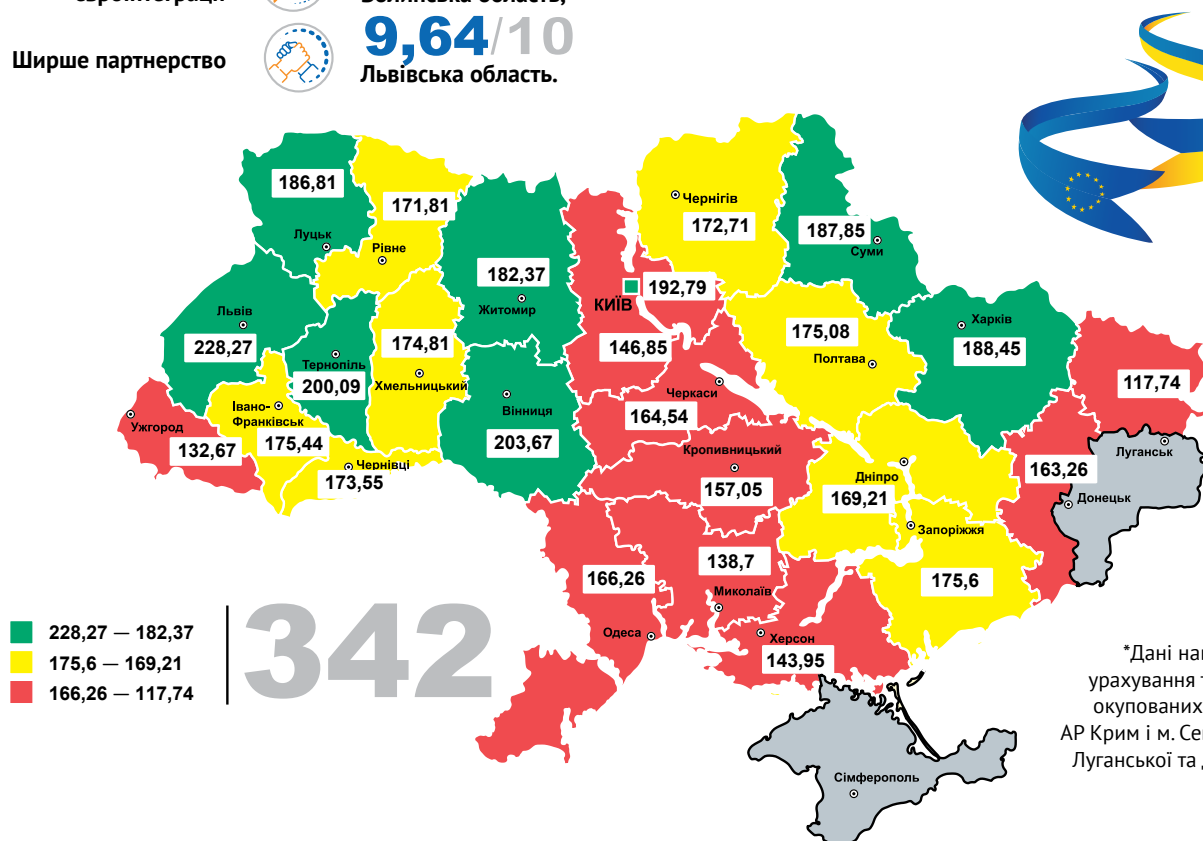
Індикатори		Бали
Освітня, наукова та культурна інтеграція (7)		
17	Частка закладів вищої освіти (університетів, інститутів, академій), які брали участь в Erasmus+ (2018/2019 роки), від загальної кількості таких закладів	10
18	Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Horizon 2020 (2019 рік)	5
19	Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Jean Monnet (2019 рік)	5
20	Кількість студентів, які взяли участь у довготермінових (від одного семестру і більше) програмах навчання у ЄС (2019 рік)	10
21	Кількість програм професійних обмінів та кількість їх учасників (викладачів та студентів) (2019 рік)	7
22	Кількість діючих спільних культурних проєктів/ініціатив між культурними інституціями, неурядовими організаціями України та країн-членів ЄС, Представництвом ЄС (2019 рік)	7
23	Частка фізичних осіб-абонентів інтернету від загальної кількості населення (%), 2019 рік)	5
Охорона здоров'я (6)		
24	Середня очікувана тривалість життя при народженні (обидві статі, 2018 рік)	10
25	Середня очікувана тривалість життя у віці 65 років (обидві статі, 2018 рік)	10
26	Відсоток виконання обсягів планових щеплень у 2019 році (АКДП-3 до року, Гепатит В3 до року, АДП-м, КПК-1)	10
27	Частка підписаних декларацій про надання первинної медичної допомоги від загальної кількості населення (станом на 31 грудня 2019 року)	10
28	Кількість мешканців та медичних установ, які приєдналися до української системи eHealth (станом на 31 грудня 2019 року)	7
29	Кількість реконструйованих/відремонтованих/створених зон відпочинку та кілометраж об'їжджених велослук (2019 рік)	5
Екологічна та енергетична політика (7)		
30	Кількість екологічних та енергоефективних проєктів та ініціатив за підтримки ЄС (2019 рік)	7
31	Кількість позитивних висновків з оцінки впливу на довкілля (ОВД) (2018–2019 роки)	7
32	Частка електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (%), 2018–2019 роки)	7

Індикатори		Бали
33	Кількість фактично відшкодованих «теплих кредитів» (2018–2019 роки)	7
34	Обсяги викидів діоксиду вуглецю (тис.т., 2018–2019 роки)	7
35	Відсоток переробки твердих побутових відходів (2018–2019 роки)	7
36	Кількість зареєстрованих електромобілів (2018–2019 роки)	7
Гендерна рівність (8)		
37	Частка середньомісячної оплати праці жінок від заробітної плати чоловіків (2019 рік)	7
38	Частка чоловіків від загальної кількості працівників обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації (% , станом на 31 грудня 2019 року)	5
39	Частка жінок серед голів об'єднаних територіальних громад (% , станом на 31 грудня 2019 року)	5
40	Частка жінок серед мерів міст (% , станом на 31 грудня 2019 року)	5
41	Частка жінок серед голів селищ міського типу (% , станом на 31 грудня 2019 року)	5
42	Частка юридичних осіб, у яких керівниками є жінки (% , станом на 1 січня 2020 року)	5
43	Частка жінок серед депутатів обласних рад (% , станом на 31 грудня 2019 року)	5
44	Частка жінок серед депутатів міських рад обласних центрів (% , станом на 31 грудня 2019 року)	5
Комунікація євроінтеграції (4)		
45	Кількість заходів щодо євроінтеграції, проведених за підтримки місцевих органів влади або профінансованих/співфінансованих за місцеві кошти (2018–2019 роки)	3
46	Кількість інформаційних центрів ЄС (станом на 31 грудня 2019 року)	2
47	Підтримка вступу до ЄС в обласних центрах (за даними опитування Групи «Рейтинг», проведеного 6 вересня – 10 жовтня 2019 року)	10
48	Кількість євроклубів	5
Ширше партнерство (2)		
49	Кількість заходів з містами-побратимами, містами-партнерами з країн-членів ЄС (на рівні обласного центру, 2018–2019 роки)	5
50	Кількість чинних угод з органами місцевого самоврядування країн-членів Європейського Союзу (2018–2019 роки)	5

ЄВРОМАПА УКРАЇНИ - 2

Лідери секторальних рейтингів

ГЛАВА

5

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- 1 **Лідером рейтингу другий рік поспіль стала Львівщина.** У трійку лідерів також увійшли Вінницька область, яка минулого року посіла третє місце, і Тернопільська область, яка піднялася у рейтингу на 12 сходинок (!). Останнє місце знову за Луганщиною. Найбільший прогрес продемонстрували Київ, Запорізька, Тернопільська та Житомирська області.
- 2 **Євроінтеграційні успіхи притаманні не лише областям, що безпосередньо межують із країнами-членами ЄС.** Донецька і Луганська області серед лідерів за кількістю проєктів, профінансованих Європейським інвестиційним банком та Європейським банком реконструкції та розвитку у 2019 році. Донецька область також серед лідерів із модернізації інфраструктури через Державний фонд регіонального розвитку.
- 3 **Трійка лідерів за рівнем приросту експорту товарів до країн ЄС – Кіровоградська, Львівська та Черкаська області. Кіровоградщина на першому місці у рейтингу експорту товарів – справжня сенсація (приріст експорту аж на 75%).** Здебільшого цей приріст забезпечили продукти рослинного походження, які торік складали 38% від загального обсягу експорту до ЄС (загальна сума за цією товарною позицією становила майже 78 млн доларів США; зростання відбулося на 153% порівняно з 2018 роком). Водночас у перші пореволюційні роки Кіровоградщина упевнено посідала останні місця за показниками експорту до ЄС.
- 4 **У 20 областях України частка інвестицій із країн Європейського Союзу від загального обсягу прямих іноземних інвестицій перевищує 70%.** На Донеччині частка євроінвестицій сягнула 96,4%.
- 5 **Інновації у сфері економіки мають надважливе значення для того, щоб Україна була конкурентоспроможною на міжнародному ринку. Втім, експорт інноваційної та високотехнологічної продукції перебуває в Україні на наднизькому рівні.** Відповідна статистика щодо високотехнологічних товарів у нашій державі взагалі відсутня – аналітики «Нової Європи» здійснили оцінку лише окремих товарних позицій, облік за якими ведуть в Eurostat. За рівнем інноваційності Україна пасе задніх у Європі: у рейтингу European Innovation Scoreboard-2020 наша держава в кінці списку разом із Північною Македонією, Чорногорією, Болгарією та Румунією.
- 6 **Євроінтеграція спрямована на дуже практичні речі, серед яких якісні дороги, побудовані відповідно до**

стандартів ЄС. За 2018 рік в Україні відремонтували або реконструювали рекордну за останні 15 років кількість кілометрів доріг загального користування – 3 800. Прикметно, що такі темпи ремонту доріг, як в останні роки, були лише в межах підготовки до футбольного чемпіонату Євро-2012. Серед регіонів-лідерів за кілометражем відремонтованих доріг державного та місцевого значення за 2018–2019 роки Кіровоградська, Харківська та Запорізька області.

7 **Прозора робота місцевої влади – основа локальної демократії, яка є однією з європейських цінностей та впливає на реалізацію стандартів ЄС на рівні громад.** Чотири міста (Тернопіль, Маріуполь, Вінниця та Львів) демонструють найкращі показники в контексті транспарентності роботи можновладців. На останніх місцях за даними рейтингу Transparency International Ukraine 2019 року опинилися Сєверодонецьк, Харків, Херсон та Полтава.

8 **21,39% – середня різниця у заробітних платнях між чоловіками та жінками в Україні.** Цей показник дещо зріс у порівнянні з минулим роком, коли становив 20,7%. Втім, навіть якщо порівняти показники України за 2019 рік та показники держав-членів ЄС за 2018 рік (коли були опубліковані останні дані Eurostat), можна сказати, що **Україна відстає від середнього показника по ЄС, який у 2018 році становив 14,8%.** Лідери-області цього року: Чернівецька (9,41%), Херсонська (12,5%), третє місце ділять Закарпатська область та Київ (14,45% і 14,95% відповідно). Прикметно, що лідери майже не змінились порівняно з торішнім рейтингом областей.

9 **Сміттєві «рекорди».** В Україні у 2019 році на переробку надійшло лише 6,06% побутових відходів. Серед лідерів Київ (24,22%), Тернопільська (24,87%), Миколаївська (17%) та Вінницька (11,98%) області. **У більшості областей частка переробки відходів – 5% і нижче.** Водночас в Європейському Союзі у 2018 році було перероблено 47% комунальних відходів (переробка матеріалів та компостування). Окремі країни продемонстрували такі результати: Німеччина – 67,3%; Словенія – 58,9; Австрія – 57,7%.

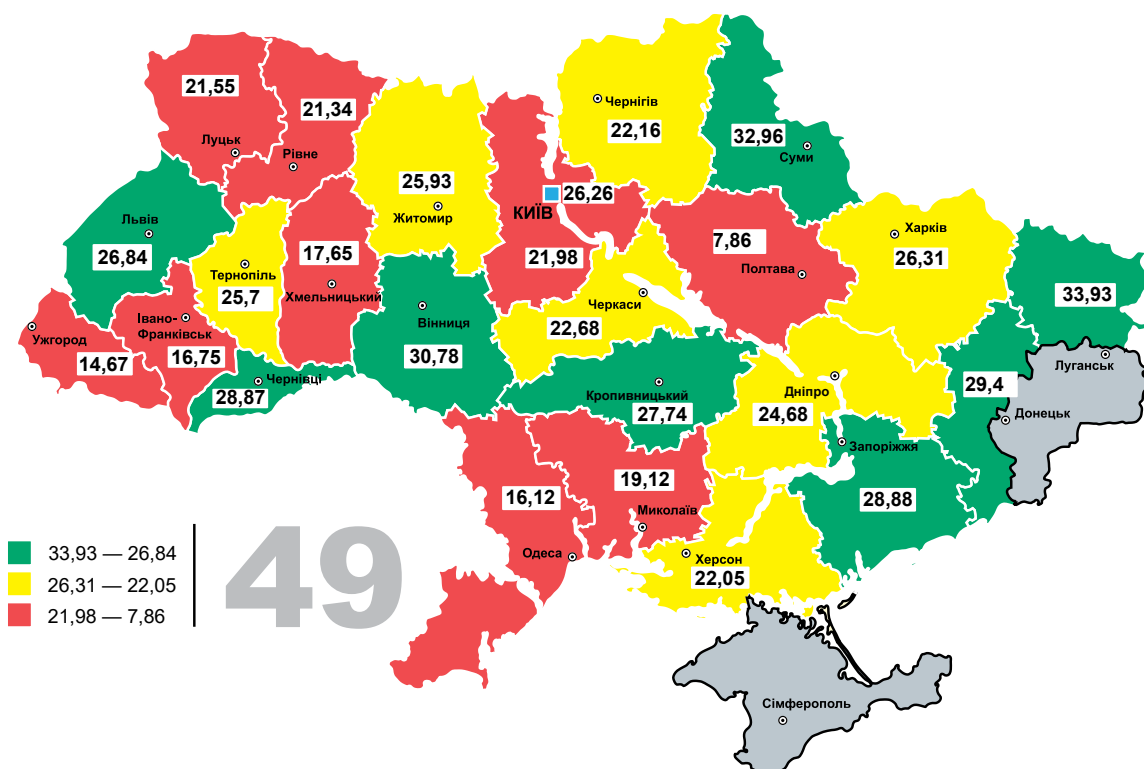
10 **Україна займає перші позиції серед країн Східного партнерства та активно бере участь у всіх конкурсах Програми ЄС Erasmus+.** Проте навіть при високій якості проєктних заявок, через обмеженість бюджету фінансування країн Східного партнерства та багато інших факторів, рівень успішності проєктів іноді сягає менше 10%. Разом з тим, не повністю використовуються можливості, відкриті для України в межах конкурсів, які потребують обґрунтування інноваційного потенціалу, наприклад: конкурси напрямів Стратегічних партнерств та Альянсів знань. Для довідки: за останні два роки в Erasmus+ взяли участь 172 заклади вищої освіти (університети, інститути, академії) нашої держави (за даними Міносвіти). Найбільша частка, зрозуміло, випала на столичні навчальні заклади – 40 вишів; до п'ятірки також увійшли такі області – Харківська (21), Львівська (16), Одеська (15) та Дніпропетровська (11).

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

49

49 балів — максимально
можлива оцінка у цій
категорії

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

- 1 Трійка лідерів за рівнем приросту експорту товарів до країн ЄС така — Кіровоградська, Львівська та Черкаська області. Кіровоградщина на першому місці у рейтингу експорту товарів — справжня сенсація (ріст експорту аж на 75%). У перші пореволюційні роки Кіровоградщина упевнено посідала останні місця за показниками економічної співпраці з ЄС.
- 2 У 20 областях України частка інвестицій із країн Європейського Союзу перевищує показник у 70%. На перших позиціях у рейтингу Донецька, Луганська, Житомирська області.
- 3 Південні і східні області демонструють серйозне нарощування темпів експорту високотехнологічних товарів². Хоча відповідні обсяги експорту продукції не такі високі, як у західних областей, але у разі збереження позитивної динаміки може статися в цілому вирівнювання ситуації по країні. П'ятірка лідерів з приросту частки високотехнологічних товарів — Луганська, Запорізька, Вінницька, Донецька та Миколаївська області.
- 4 Південні та східні області серед лідерів за часткою інноваційної продукції³ серед реалізованої промислової продукції — Топ-5 у цій категорії: Донецька, Луганська, Миколаївська, Херсонська та Харківська області. Однак в цілому Україна пасе задніх у Європі за рівнем інноваційності (у рейтингу European Innovation Scoreboard-2020 наша держава в кінці списку разом із Північною Македонією, Чорногорією, Болгарією та Румунією).

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ ДО ЄС

Українські виробники поступово нарощують експорт товарів і послуг на ринки Європейського Союзу. Так, у 2019 році експорт вітчизняних товарів до країн ЄС виріс на 3%, а послуг — на 7,7%. Усього за експорт товарів і послуг в країни ЄС Україна отримала понад 25 млрд доларів: 20,8 млрд доларів за товари і 4,3 млрд за послуги⁴.

² Відповідно до класифікації Євростату, видами виробництва, що постійно перебувають у групі «високотехнологічні», є: 1) виробництво фармацевтичних продуктів; 2) виробництво космічних кораблів та повітряних літальних апаратів; 3) виробництво комп'ютерів; 4) радіотелевізійне та комунікаційне обладнання; 5) медичне устаткування та оптичні інструменти.

³ Згідно з українським законодавством, «інноваційна продукція (товари, послуги) — це продукція (товари, послуги), яка є новою або значно вдосконаленою в частині її властивостей або способів використання. Новими продуктами вважають товари та послуги, що суттєво відрізняються своїми характеристиками або призначенням від продуктів, що виготовлялися підприємством раніше».

⁴ «Європейська правда», «Україна торік експортувала товарів і послуг до ЄС на \$25 млрд», 15 лютого 2020. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/02/15/7106397/>

«Нова Європа» вирішила рейтингувати області не за загальними обсягами експорту товарів та послуг на ринок ЄС, а за рівнем приросту відповідного показника порівняно з минулим роком. Річ у тім, що за загальним обсягом із року у рік лідерські позиції посідають фактично ті ж самі регіони — Київ та Київська область, Дніпропетровська, Львівська, Донецька області. В основі нашого індикатора лежить задум заохочувати до кращих показників ті регіони, в яких поки що менш розвинуті експортні потужності.

Відтак трійка лідерів за рівнем приросту експорту товарів до країн ЄС така — Кіровоградська, Львівська та Черкаська області.

Прикметно, що за загальним обсягом експорту Кіровоградщина посідає одне з останніх місць — 204,2 млн доларів США. Гірша ситуація лише в одній області — Херсонської (116 млн доларів). Проте Кіровоградська область показала унікальний тренд — експорт товарів зріс аж на 75%. Це єдина область України, зростання експорту якої перевищило позначку в 50%. Крім того, у десяти областях сталося падіння обсягів експорту. До переліку областей, чий експорт знизився, увійшли, зокрема, Донецька, Дніпропетровська, Закарпатська області та деякі інші.

Кіровоградщина на першому місці у рейтингу експорту товарів — це справжня сенсація. У перші пореволюційні роки Кіровоградщина упевнено посідала останні місця за показниками інтеграції в європейський економічний простір⁵. У попередній «Євромапі» Кіровоградщина взагалі посіла останнє місце в розділі «Економічна інтеграція». За індикатором «Середній приріст експорту товарів до ЄС у 2014-2018 роках» Кіровоградщина посіла 23 місце із 25. Ось як виглядає зміна обсягу експорту товарів із Кіровоградщини до ЄС, починаючи з 2014 року: 168,9 млн доларів (2014), 89,7 млн доларів (2015), 115 млн доларів (2016), 95 млн доларів (2017), 116 млн доларів (2018), 204 млн доларів (2019). Передовсім Кіровоградщина експортувала продукти рослинного походження (майже 40% від загального обсягу), жири та олії тваринного та рослинного походження (26%), мінеральні продукти (9%).

За показником росту експорту послуг до країн ЄС перше місце посіла Сумська область. У неї непоганий результат і за індикатором росту експорту товарів — входить до п'ятірки лідерів. Крім Сумщини, серед лідерів за ростом експорту послуг опинилися Запорізька, Вінницька, Тернопільська та Дніпропетровська області.

На жаль, варто зауважити, що наступний рейтинг може показати гірший тренд, оскільки пандемія серйозно вдарила по

⁵ «Індекс Євроінтеграційного Економічного Поступу в Україні: три роки на шляху до єдиного європейського економічного простору, 2014-2016». https://polis.ua.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/ieep-report-2018_final.pdf

міжнародній торгівлі в цілому. Відтак, найпевніше, падатимуть і обсяги торгівлі України з державами Європейського Союзу.

У 20 областях України частка інвестицій із країн Європейського Союзу перевищує показник у 70%.

На перших позиціях у нашому рейтингу Донецька, Луганська, Житомирська, Чернігівська та Дніпропетровська області. На Донеччині частка євроінвестицій сягнула 96,4%. Найменший рівень єврокапіталу у першій «двадцятці» — у Закарпатській області (78,9%). Тому очевидно, що лідерство за цим індикатором доволі відносно — можна сказати, що майже всі українські регіони є лідерами за залученням інвестицій із Європейського Союзу.

Звичайно, картина досить відмінна, якщо проаналізувати загальний обсяг прямих інвестицій із ЄС. Безумовним лідером у цій категорії є Київ — із показником 14,5 млрд доларів. На другому місці — Дніпропетровська область (5,1 млрд євро). Донецька область входить до трійки лідерів (2,1 млрд доларів).

Кіпр залишається головною країною походження європейських інвестицій.

Це може свідчити лише про одне: кошти мають, найпевніше, пострадянське походження, а відтак Україні в цілому поки що зарано хизуватися інвестиційною привабливістю.

Інновації в сфері економіки мають надважливе значення для того, аби Україна була конкурентоспроможною на міжнародному ринку. Найрозвинутіші економічні потуги світу демонструють досить високу частку валової доданої вартості високо- та середньотехнологічних секторів у загальному обсязі валової доданої вартості переробної промисловості. Така частка у Швейцарії становила 63%, у Німеччині 61,4%, в Ізраїлі 63,7% (2015 рік, Світовий банк), а в Україні 25,7% (2016 рік, Держкомстат)⁶.

Інноваційна таблиця Європейською Союзу (European Innovation Scoreboard 2020), яка включає аналіз країн ЄС, держав-кандидатів на вступ в ЄС та деяких інших держав, віднесла Україну до групи «Інноватор, що формується» (modest innovators) разом з Болгарією, Північною Македонією, Чорногорією та Румунією. Україна при цьому розташована фактич-

но в самому кінці рейтингу, який оцінює рівень інноваційності країн за 27-ма індикаторами⁷.

Згідно з українським законодавством, «інноваційна продукція (товари, послуги) — це продукція (товари, послуги), яка є новою або значно вдосконаленою в частині її властивостей або способів використання. Новими продуктами вважають товари та послуги, що суттєво відрізняються своїми характеристиками або призначенням від продуктів, що виготовлялися підприємством раніше»⁸.

«Нова Європа» проаналізувала частку реалізованої інноваційної продукції у промисловості. Статистичні дані виявили, що за рівнем приросту цього показника серед трійки лідерів знову південні і східні області: Донецька, Луганська та Миколаївська області. При цьому зростання за 2018–2019 роки взагалі було зафіксовано лише в 9 областях. У Донецькій області зростання досить суттєве — з 0,3% до 5,2%. У загальному обліку, який включав два показники (і приріст, і просто рейтингування за часткою інноваційної продукції), п'ятірка лідерів виглядає так: Донецька, Луганська, Миколаївська, Херсонська та Харківська області.

Критики європейської інтеграції України до ЄС доволі часто використовували аргумент про те, що Європейському Союзу українці не потрібні, потрібна лише сировина країни — зернові, мінеральні ресурси тощо. Сировинний придаток — доволі поширена фраза у російських і часом вітчизняних мас-медіа на позначення України, яка має з ЄС глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі.

Центр «Нова Європа» вирішив проаналізувати рівень експорту з областей товарів, які можна було б зарахувати до високотехнологічних. На жаль, в Україні не ведеться відповідного обліку, відсутня належна методологія, яка б дозволяла здійснювати класифікацію такої продукції, наприклад, згідно зі стандартами ЄС⁹. Відповідно до класифікації Євростату видами виробництва, що постійно перебувають у групі «високотехнологічних», є: 1) виробництво фармацевтичних продуктів; 2) виробництво космічних кораблів та повітряних літальних апаратів; 3) виробництво комп'ютерів; 4) радіотелевізійне та комунікаційне обладнання; 5) медичне устаткування та оптичні інструменти¹⁰.

⁶ Кабінет міністрів України. Розпорядження від 10 липня 2019 р. «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року». <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku>

⁷ European innovation scoreboard 2020 — main report. June 23, 2020. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/41941>

⁸ Державний комітет статистики України. Наказ від 1 жовтня 2008 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1047-08#Text>

⁹ Чубенко, В. А., «Поняття високотехнологічної та наукоємної продукції як об'єктів правовідносин державного стимулювання розвитку та поставки». «Право та інноваційне суспільство», №1 (10), 2018. http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/Chubenko_10.pdf

¹⁰ Федулова, Л. І., «Розвиток високотехнологічного сектору промисловості як стратегічний напрям посилення соціально-економічного розвитку України». <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/41-62.pdf>

Аналітики Центру «Нова Європа» вирішили проаналізувати рівень експорту високотехнологічних товарів із України до ЄС за трьома групами: 1) машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання; 2) засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби; 3) прилади та апарати оптичні, фотографічні. Очевидно, що не всі товари в межах цих груп можна зарахувати до високотехнологічних, відтак це рейтингування носить орієнтовний характер. Більше того, пошук навіть цієї інформації становив чималі труднощі: ОДА здебільшого не мали її в своєму розпорядженні, окремі обласні управління статистики надавали такі дані лише на платній основі.

У «Євромапі» ми порівнювали частку орієнтовно високотехнологічних товарів (лише за трьома групами) за 2018 і 2019 роки. Відповідне оцінювання і рейтингування відбувалося спочатку за рівнем приросту частки експорту таких товарів. Крім того, області були прорейтинговані за загальним обсягом експорту імовірно високотехнологічних товарів до ЄС у 2019 році. Фінальна оцінка – це середній показник за двома індикаторами (і приросту, і обсягу експорту).

Доволі складна система оцінювання була застосована насамперед тому, що частина областей, які мають високу частку експорту високотехнологічних товарів у цілому, не продемонстрували суттєвого росту. Відтак це б ставило їх у нерівні умови з тими областями, які могли вибитися в лідери лише на тій підставі, що у 2018 році їхня частка експорту відповідних товарів була майже близька нулю, але через рік всього один контракт міг виправити ситуацію. Тому приріст сам по собі хоч і був би історією успіху, але не демонстрував би сталості. Урівноваження двох показників – приросту і обсягу – робить рейтингування більш справедливим.

Отже, у номінації експорту високотехнологічної продукції лідерами стали Луганська, Запорізька, Чернівецька, Вінницька та Житомирська області. Лідери з приросту відповідної частки – Луганська, Запорізька, Вінницька, Донецька та Миколаївська області. За обсягом експорту лідерські позиції в Тернопільській, Закарпатській, Волинській, Житомирській та Чернівецькій областях.

Як бачимо, південні і східні області демонструють серйозне нарощування темпів експорту високотехнологічних товарів. І хоч відповідні обсяги експорту не такі високі, як у західних областей, але у разі збереження позитивної динаміки може статися в цілому вирівнювання ситуації по країні.

Луганська область у плані приросту експорту товарів за згаданими трьома групами унікальний випадок – приріст відбувся на 1348%: у 2018 році частка експорту відповідної продукції становила 1,2%, а вже за рік відбувся серйозний стрибок до 17,53%.

Кредити зі сторони Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР) і Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) відіграють велике значення в розвитку місцевої інфраструктури, енергоефективності, освітньої сфери. За період співпраці з Україною ЄІБ профінансував понад 60 проєктів на загальну суму у близько 6,5 млрд євро. Зокрема, 15 проєктів на суму 3,217 млрд євро впроваджувалися у державному секторі. Із-поміж них – проєкти в енергетичній сфері на 1,1 млрд євро, у транспортній сфері на 1,5 млрд, в муніципальній інфраструктурі на 1,3 млрд євро¹¹. Крім цього, 2 млрд євро спрямовано на підтримку малого й середнього бізнесу та понад 500 млн євро – на кредитування різного приватного сектору¹². У постреволюційний період інвестиції ЄБРР у цілому сягнули 5 млрд євро.

Найбільш суттєві обсяги коштів від ЄІБ і ЄБРР спрямовані насамперед на південні та східні області України. Недивно, що Донецька і Луганська області серед лідерів за кількістю проєктів, профінансованих ЄІБ та ЄБРР у 2019 році.

На Донеччині діяло дев'ять проєктів, на Луганщині – п'ять. У трійці лідерів також – Київ та Київщина – з сімома і шістьма проєктами відповідно. По п'ять проєктів також у Львівській, Полтавській і Харківській областях.

Зокрема, в рамках проєкту ЄІБ «Надзвичайна кредитна програма для відновлення України» минулого року Донецька область отримала майже 85 млн грн на 38 субпроєктів. За 2015-2019 роки в області в цілому у межах цієї кредитної програми реалізовувалося 156 субпроєктів на загальну суму в 3,7 млрд грн. Звісно, що існували програми і в інших сферах. Так, для Маріуполя за Програмою розвитку муніципальної інфраструктури ЄІБ було визначено для реалізації два проєкти на суму понад 1 млрд грн. Одна частина коштів йде на реконструкцію зовнішнього освітлення міста (320 млн грн), а інша частина – на реконструкцію системи водопостачання (740 млн грн). У рамках кредиту ЄБРР Маріуполь отримав змогу закупити 72 тролейбуси. У значній частині населених пунктів впроваджувалися проєкти з енергозбереження. Так, на навчальні заклади міста Дружківка було виділено понад 700 тис євро, на медичний заклад Мирнограда – 590 тис євро.

¹¹ «Євроінтеграційний портал». «ЄІБ профінансував в Україні 62 проєкти на понад 5,5 млрд євро», 21 березня 2019. <https://eu-ua.org/novyny/yeib-profinansuvav-v-ukrayini-62-proekty-na-ponad-55-mlrd-yevro>

¹² «Український тиждень». Жан-Ерік де Загон: «Наші кредити тісно пов'язані з пріоритетами об'єднаної Європи», 17 липня 2020. <https://tyzhden.ua/Economics/245702>

6.1. Приріст експорту товарів до ЄС за 2018—2019 роки (%)

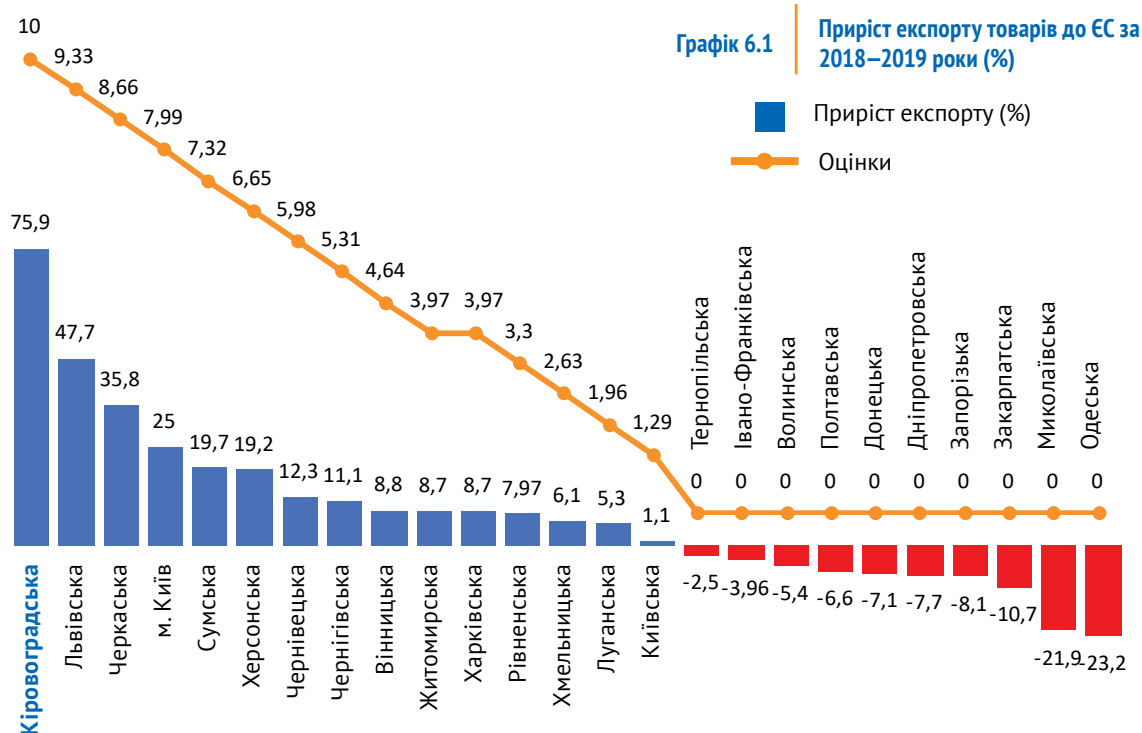

Табл 6.1

Приріст експорту товарів до ЄС за 2018—2019 роки (%)

Область	Експорт товарів до ЄС (млн. доларів США, 2018 рік)	Експорт товарів до ЄС (млн. доларів США, 2019 рік)
Кіровоградська	116,1	204,2
Львівська	1490,8	2202
Черкаська	255,1	346,5
м. Київ	3744,8	4681,5
Сумська	260,7	312
Херсонська	97,3	116
Чернівецька	144,9	162,7
Чернігівська	304,7	338,4
Вінницька	499,1	542,9
Житомирська	661,9	719,2
Харківська	301,4	327,5
Рівненська	319,9	345,4
Хмельницька	304,2	322,8
Луганська	74,1	78
Київська	766,3	774,9
Тернопільська	318,1	310,2
Івано-Франківська	560,4	538,2
Волинська	571,09	539,9
Полтавська	978,9	914,6
Донецька	2442,5	2268,8
Дніпропетровська	2746,5	2535,9
Запорізька	907,25	833,39
Закарпатська	1584,6	1415,7
Миколаївська	469,1	366,6
Одеська	461,4	354,5

Вага індикатора – 10 балів. «Крок» становив 0,67 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 14 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,67 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки. Області з від'ємним приростом експорту товарів до ЄС отримали нуль балів.

Уточнення щодо даних: *Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя, тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Харківська область: попередні статистичні дані за 2019 рік.

6.2. Приріст експорту послуг до ЄС за 2018—2019 роки (%)

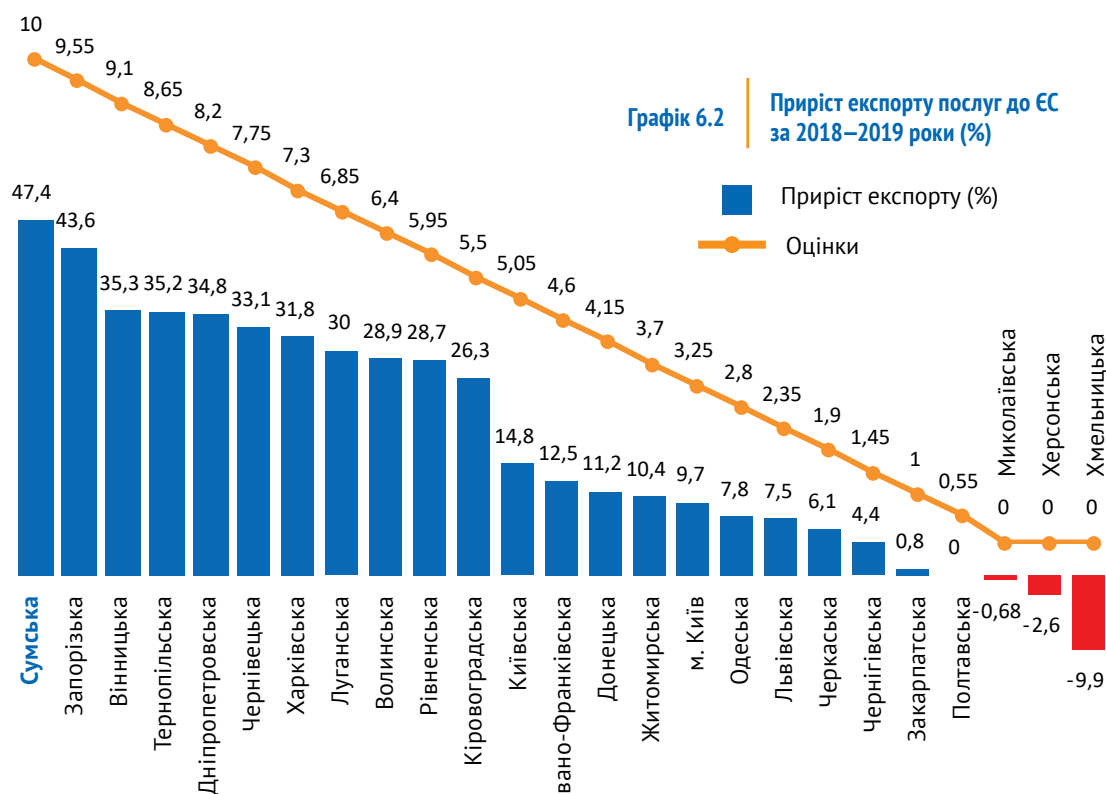

Табл 6.2

Приріст експорту послуг до ЄС за 2018—2019 роки (%)

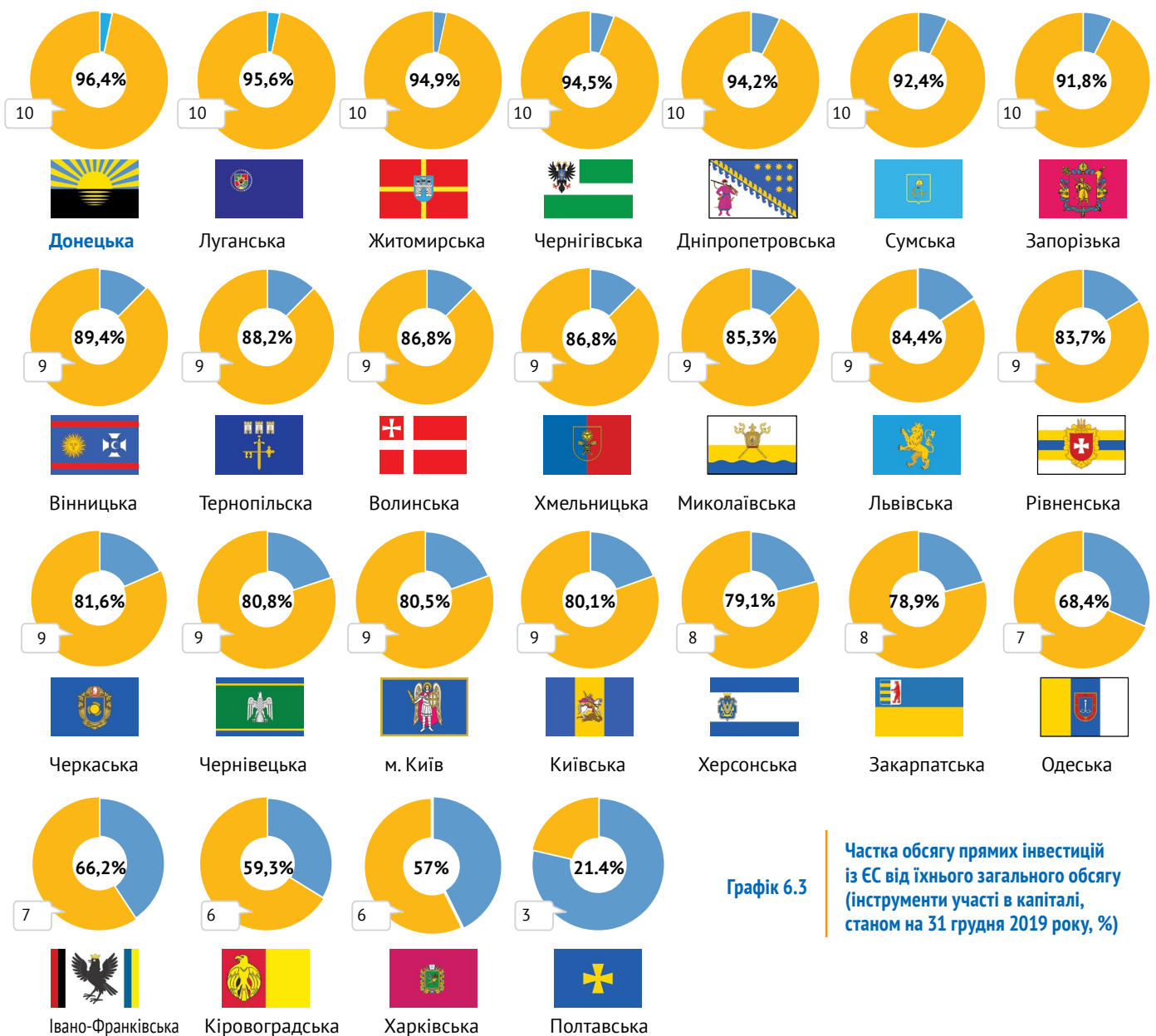
Область	Експорт послуг до ЄС (млн. доларів США, 2018 рік)	Експорт послуг до ЄС (млн. доларів США, 2019 рік)
Сумська	9,5	14
Запорізька	45,95	65,99
Вінницька	26,6	36
Тернопільська	64,2	86,8
Дніпропетровська	55,4	74,7
Чернівецька	26	34,6
Харківська	104,5	137,7
Луганська	5	6,5
Волинська	79,8	102,9
Рівненська	14,3	18,4
Кіровоградська	5,7	7,2
Київська	197,4	226,7
Івано-Франківська	51,1	57,5
Донецька	12,5	13,9
Житомирська	74,7	82,5
м. Київ	1654	1814,3
Одеська	244,5	263,5
Львівська	472,1	507,5
Черкаська	11,5	12,2
Чернігівська	20,6	21,5
Закарпатська	285,9	288,3
Полтавська	22,3	22,3
Миколаївська	58,1	57,7
Херсонська	11,6	11,3
Хмельницька	25,2	22,7

Вага індикатора — 10 балів. «Крок» становив 0,45 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 22 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,45 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки. Обласі з від'ємним приростом експорту послуг до ЄС отримали нуль балів.

Уточнення щодо даних: *Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Харківська область: надали попередні статистичні дані за 2019 рік. Одеська область: дані регіонального управління статистики, <http://od.ukrstat.gov.ua/nv/>.

6.3. Частка обсягу прямих інвестицій із ЄС від їхнього загального обсягу (інструменти участі в капіталі, станом на 31 грудня 2019 року, %)

Графік 6.3

Частка обсягу прямих інвестицій із ЄС від їхнього загального обсягу (інструменти участі в капіталі, станом на 31 грудня 2019 року, %)

Вага індикатора — 10 балів. З огляду на те, що частка обсягу прямих інвестицій із ЄС від їхнього загального обсягу у багатьох регіонах є схожою, оцінка була виставлена за наступною формулою:

Частка обсягу прямих інвестицій із ЄС

% Оцінка

90-100	10
80-90	9
70-80	8
60-70	7
50-60	6
40-50	5
30-40	4
20-30	3
10-20	2
0-10	1

Максимальний бал (10) отримали області, де частка обсягу прямих інвестицій із ЄС від їхнього загального обсягу — понад 90%.

Уточнення щодо даних: Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Із червня 2020 року за підрахунок та публікацію статистичних даних щодо прямих іноземних інвестицій (ПІІ) відповідає Національний банк України. Крім того, всі попередні дані щодо ПІІ з 2016 по 2019 роки були перераховані НБУ.

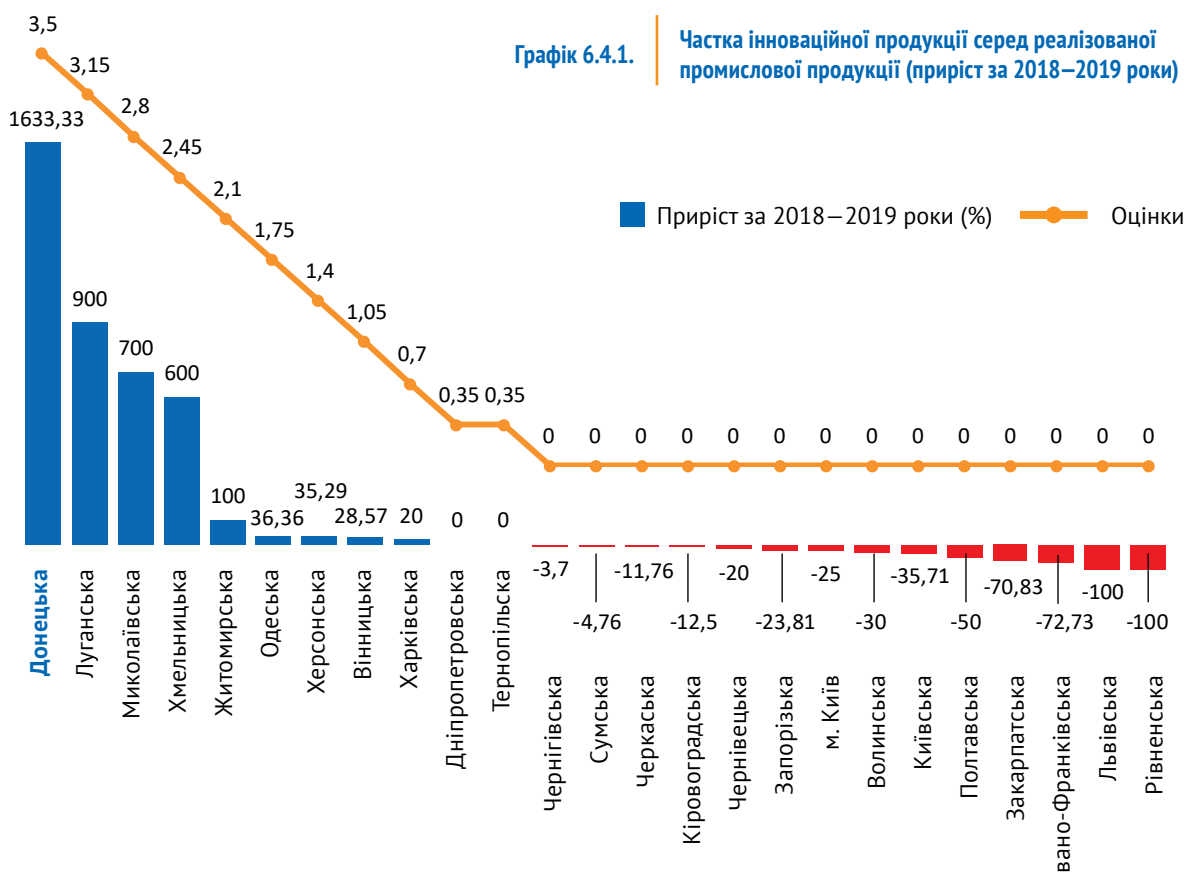
Джерело: Прямі інвестиції (інструменти участі в капіталі) в економіці областей: залишки за країнами світу. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#5>.

6.4. Частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції (приріст за 2018—2019 роки та частка інноваційної продукції за 2019 рік)

Графік 6.4.1.

Частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції (приріст за 2018—2019 роки)

Графік 6.4.2

Частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції (% інноваційної продукції (2019))

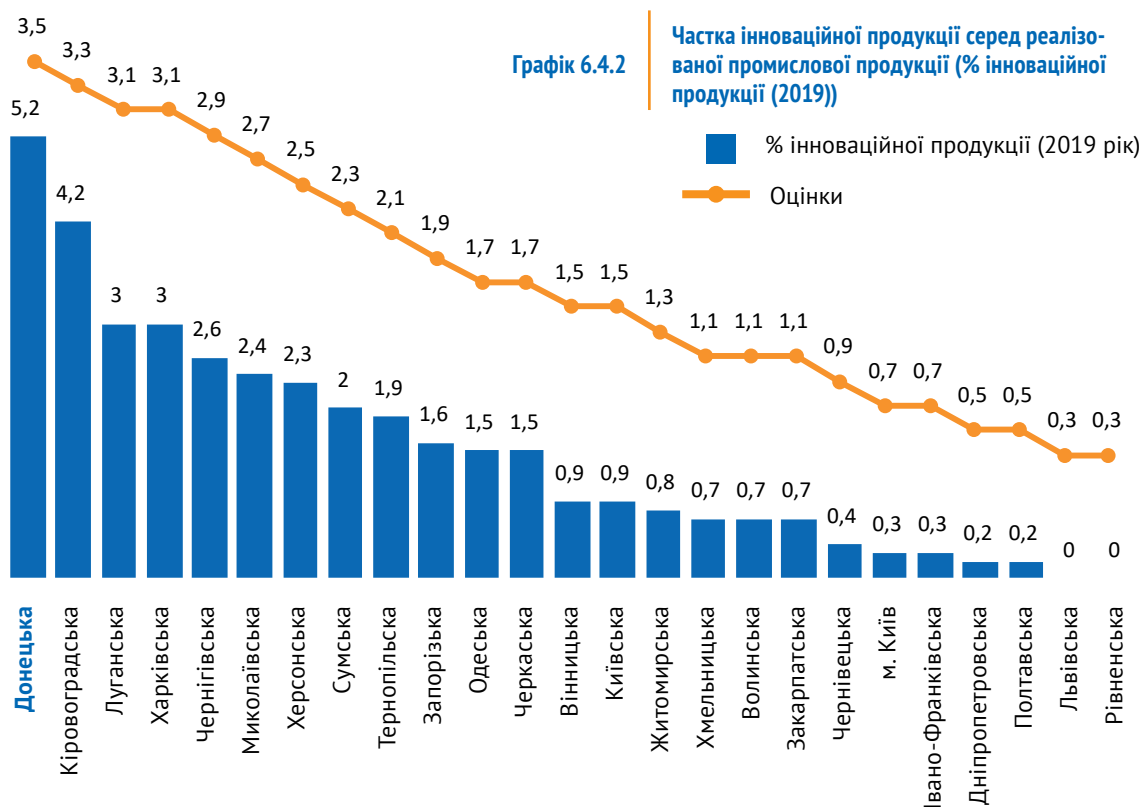

Табл 6.4

Частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції (приріст за 2018–2019 роки та частка інноваційної продукції за 2019 рік)

Область	% інноваційної продукції (2018 рік)	% інноваційної продукції (2019 рік)
Донецька	0,3	5,2
Луганська	0,3	3
Миколаївська	0,3	2,4
Хмельницька	0,1	0,7
Житомирська	0,4	0,8
Одеська	1,1	1,5
Херсонська	1,7	2,3
Вінницька	0,7	0,9
Харківська	2,5	3
Дніпропетровська	0,2	0,2
Тернопільська	1,9	1,9
Чернігівська	2,7	2,6
Сумська	2,1	2
Черкаська	1,7	1,5
Кіровоградська	4,8	4,2
Чернівецька	0,5	0,4
Запорізька	2,1	1,6
м. Київ	0,4	0,3
Волинська	1	0,7
Київська	1,4	0,9
Полтавська	0,4	0,2
Закарпатська	2,4	0,7
Івано-Франківська	1,1	0,3
Львівська	1	0
Рівненська	0,2	0

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів усіх регіонів фінальний бал став результатом об'єднання оцінок за приростом інноваційної продукції за 2018–2019 роки та часткою інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції областей за 2019 рік. Максимальна вага однієї частини – 3,5 бала.

У випадку приросту за 2018–2019 роки «Крок» становив 0,35 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 10 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,35 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки. Області з від'ємним та нульовим приростом отримали нуль балів.

Щодо частки інноваційної продукції за 2019 рік, то «Крок» становив 0,2 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 16 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,2 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: * Інноваційна продукція – це продукція, яка є новою або значно удосконаленою в частині її властивостей або способів використання. Значні покращення можуть здійснюватися за рахунок змін в матеріалах, компонентах та інших характеристиках виробів, що покращують їх властивості. Сюди включаються значні вдосконалення в технічних характеристиках, компонентах та матеріалах, у вбудованому програмному забезпеченні та інших функціональних характеристиках¹³.

Графік 6.4.3

Частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції
Загальний результат

Джерела: Державна служба статистики України, http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf.
Джерело (за 2019 рік): відповіді обласних державних адміністрацій.
Львівська область: інформацію не обліковують, тому за 2019 рік даних не надали. Рівненська область: надали не той тип інформації, тому дані за 2019 рік відсутні. Утім, оскільки в цих областях була певна частка інноваційної продукції серед реалізованої промислової продукції у 2019 році, вони отримали мінімальний бал.

¹³ Методологічні пояснення. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/ind_met.html

6.5. Структура експорту товарів до ЄС (приріст частки VIII, XVI, XVII груп товарів за 2018–2019 роки та частка цих груп товарів від загального експорту до ЄС за 2019 рік)

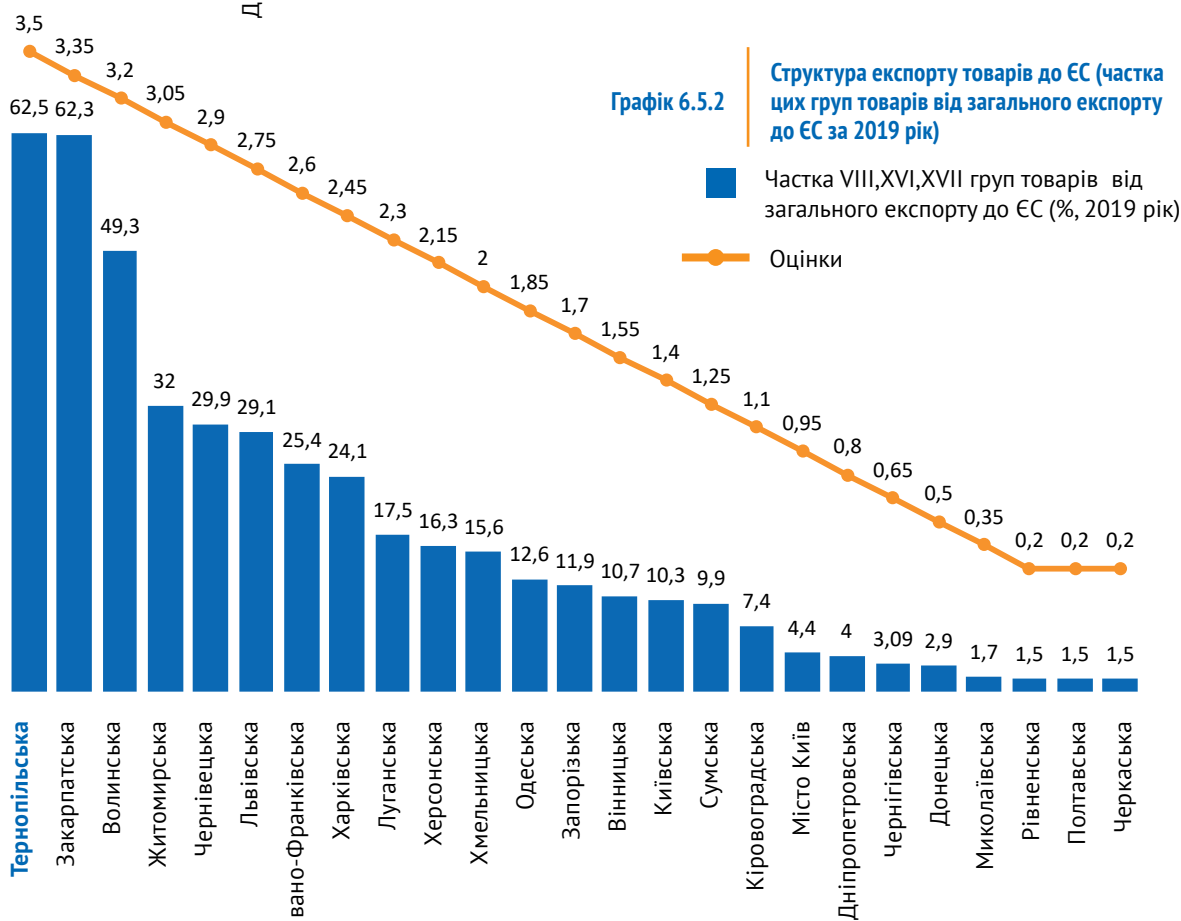
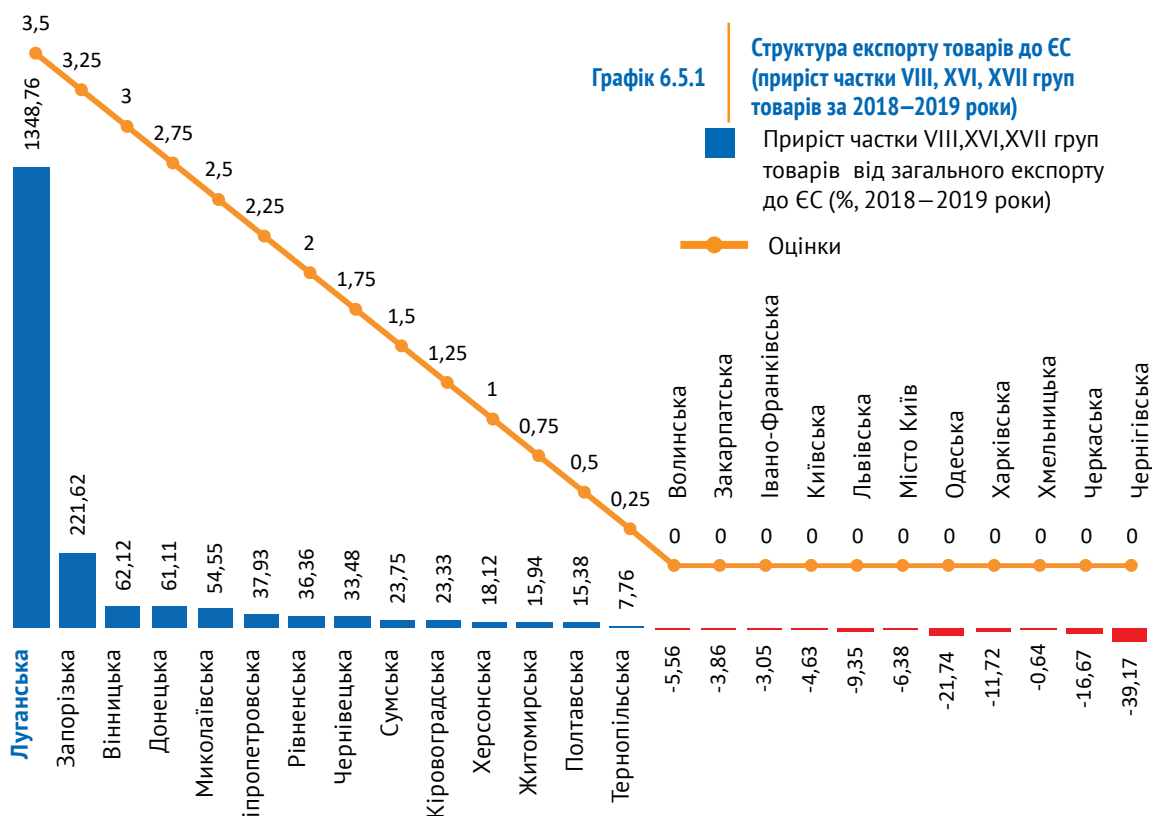

Табл 6.5

Структура експорту товарів до ЄС (приріст частки VIII, XVI, XVII груп товарів за 2018–2019 роки та частка цих груп товарів від загального експорту до ЄС за 2019 рік)

Область	Частка VIII, XVI, XVII груп товарів від загального експорту до ЄС (% , 2018 рік)	Частка VIII, XVI, XVII груп товарів від загального експорту до ЄС (% , 2019 рік)
Луганська	1,21	17,53
Запорізька	3,7	11,9
Вінницька	6,6	10,7
Донецька	1,8	2,9
Миколаївська	1,1	1,7
Дніпропетровська	2,9	4
Рівненська	1,1	1,5
Чернівецька	22,4	29,9
Сумська	8	9,9
Кіровоградська	6	7,4
Херсонська	13,8	16,3
Житомирська	27,6	32
Полтавська	1,3	1,5
Тернопільська	58	62,5
Волинська	52,2	49,3
Закарпатська	64,8	62,3
Івано-Франківська	26,2	25,4
Київська	10,8	10,3
Львівська	32,1	29,1
Місто Київ	4,7	4,4
Одеська	16,1	12,6
Харківська	27,3	24,1
Хмельницька	15,7	15,6
Черкаська	1,8	1,5
Чернігівська	5,08	3,09

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів всіх регіонів фінальний бал став результатом об'єднання оцінок за приростом частки 3-х груп товарів в експорті до ЄС за 2018–2019 роки та часткою цих 3-х груп в загальному експорті до ЄС за 2019 рік. Максимальна вага однієї частини – 3,5 бала.

У випадку приросту за 2018–2019 роки «Крок» становив 0,25 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 14 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,25 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки. Области з від'ємним приростом отримали нуль балів.

Щодо частки за 2019 рік, то «Крок» становив 0,15 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 23 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,15 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: * В Україні не ведеться облік високотехнологічних товарів та відсутня належна методологія, яка б дозволяла здійснювати класифікацію такої продукції, наприклад, згідно зі стандартами ЄС¹⁴. Відтак аналітики Центру «Нова Європа» вирішили проаналізувати рівень експорту високотехнологічних товарів із України до ЄС за трьома групами: XVI. машини, обладнання

Графік 6.5.3

Структура експорту товарів до ЄС (приріст частки VIII, XVI, XVII груп товарів за 2018–2019 роки та частка цих груп товарів від загального експорту до ЄС за 2019 рік) Загальний результат

та механізми; електротехнічне обладнання; XVII. засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби; VIII. прилади та апарати оптичні, фотографічні. Очевидно, що не всі товари в межах цих груп можна зарахувати до високотехнологічних, відтак це рейтингування є орієнтовним.

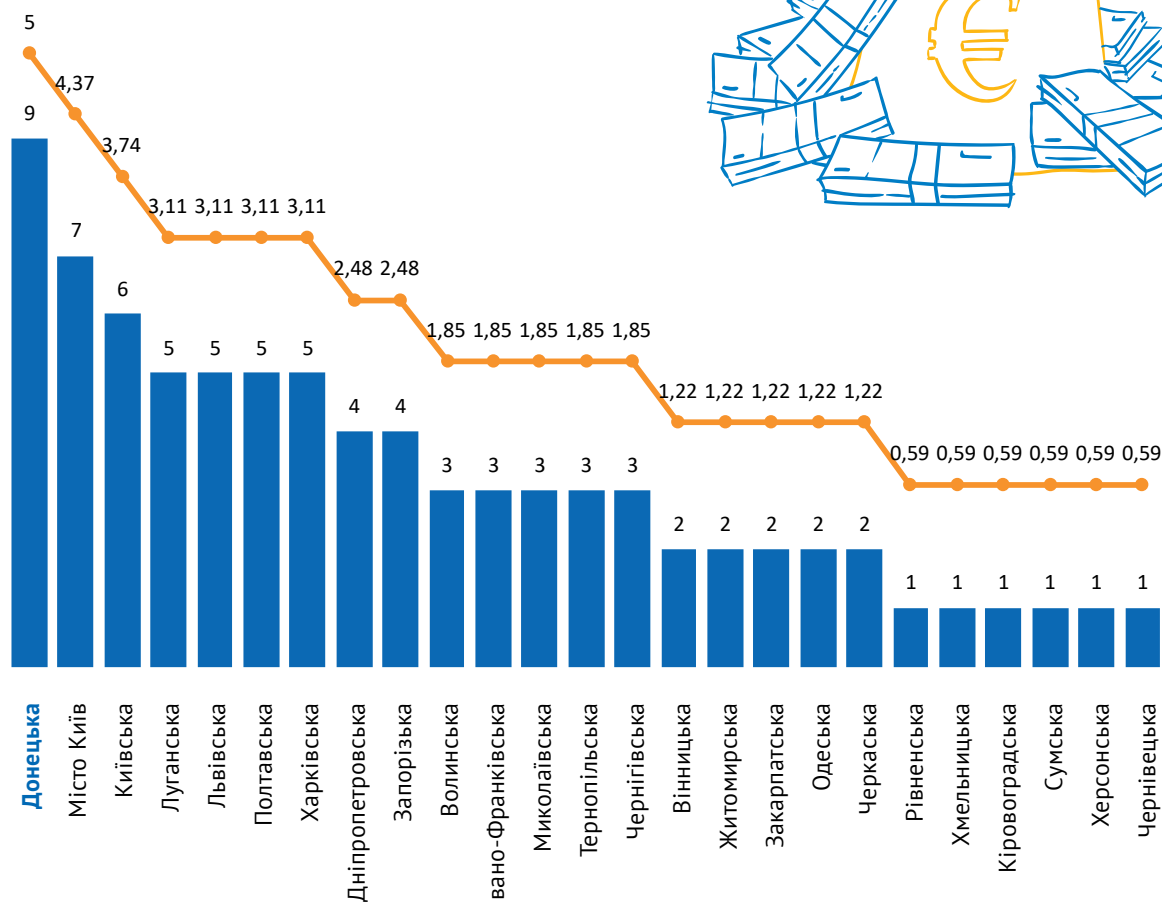
Чернігівська область: дані отримані від регіонального управління статистики на запит Центру «Нова Європа».

Закарпатська область: дані отримані від регіонального управління статистики на запит Центру «Нова Європа».

¹⁴ Чубенко, В. А., «Поняття високотехнологічної та наукоємної продукції як об'єктів правовідносин державного стимулювання розвитку та». «Право та інноваційне суспільство», №1 (10), 2018. http://api.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/Chubenko_10.pdf

6.6. Кількість чинних проєктів, профінансованих Європейським інвестиційним банком та ЄБРР (2019 рік)

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,63 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 8 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,63 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Волинська область: один з проєктів – кредит від ЄБРР для компанії «Кроноспан УА». Декілька областей зазначили серед проєктів офіси підприємництва від EU4Business, які наразі представлені в 15 регіонах України, тому цей аспект не був зарахований як додатковий проєкт певної області. У випадку Донецької, Луганської та ще декількох областей «Надвичайна кредитна програма для відновлення України» рахувалася як один проєкт, а вказані у відповіді аспекти як субпроєкти.

Закарпатська, Черкаська, Кіровоградська області: ОДА даних не надали, кількість проєктів зазначена згідно з відповіддю Міністерства фінансів України на запит Центру «Нова Європа». Полтавська область: кількість зазначених проєктів наведена згідно з відповіддю ОДА. Втім, варто відзначити, що вказана кількість проєктів не співпадає із даними, наданими на запит Центру «Нова Європа» Міністерством фінансів України.

ГЛАВА

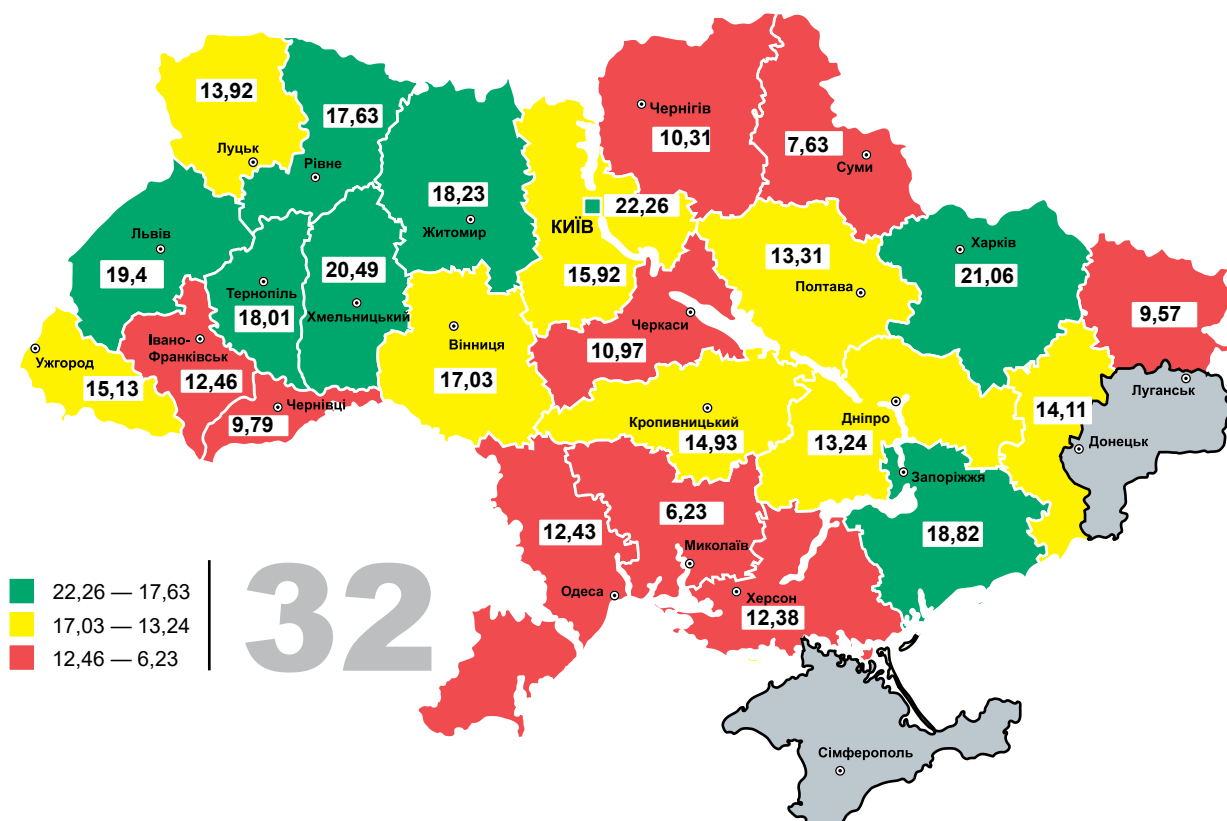
7

ІНФРАСТРУКТУРА

32

32 бали – максимально
можлива оцінка у цій
категорії.

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

- 1 Серед регіонів-лідерів за кілометражем відремонтованих доріг загального користування державного та місцевого значення Кіровоградська, Харківська, Запорізька області.
- 2 Лідерами з модернізації інфраструктури через Державний фонд регіонального розвитку у 2019 році стали Луганська та Донецька області. Прикметно, що південні та східні регіони входять до десятки лідерів як за кількістю об'єктів, які ремонтувалися за рахунок ДФРР, так і за обсягом фактичного фінансування таких проєктів.
- 3 Україн актуальним питанням залишається модернізація та розвиток перспективних ланцюгів у регіонах. Наразі серед незмінних лідерів за кількістю країн ЄС, з якими є пряме авіасполучення, — Київська, Львівська, Одеська, Харківська області та Київ. Водночас найбільший приріст у порівнянні із попереднім дослідженням продемонструвала Запорізька область.
- 4 Серед лідерів за кількістю країн ЄС, з якими є залізничне та автобусне сполучення, переважно західні та центральні області України, а також Київ. Зокрема, Львівська, Закарпатська, Вінницька та Хмельницька області на чолі з Києвом займають провідні позиції у випадку залізничних сполучень з ЄС, а Київ, Житомирська та Львівська області — автобусних.

РЕМОНТ ДОРІГ

Протягом багатьох років однією з найбільш обговорюваних тем у суспільстві залишається незадовільний стан українських доріг загального користування. Це особливо важливо, якщо враховувати, що від стану дорожньої інфраструктури безпосередньо залежить безпека громадян. Так, рівень смертності в дорожньо-транспортних пригодах в Україні у 2-3 рази вищий, ніж в ЄС. У 2019 році жертвами ДТП стали 3454 особи та понад 32 000 осіб отримали травми¹⁵.

Варто відзначити, що однією з цілей Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року є скорочення рівня смертності на 50% у ДТП та зменшення у 4 рази кількості постраждалих¹⁶. Великою мірою цьому сприяють інвестиції ЄС у поліпшення дорожньо-транспортної інфраструктури України. Наприклад, Європейський інвестиційний банк у 2018 році погодив надання кредиту у розмірі 75 мільйонів євро для

реалізації проєкту «Підвищення безпеки автомобільних доріг у містах України».

Крім того, у 2019 році Україна в межах проєкту ЄІВ «Міський громадський транспорт України» мала можливість оновлювати парк автобусів, тролейбусів, трамваїв, вагонів метрополітену тощо за рахунок залучених кредитних коштів.

Нагадаємо, європейська інтеграція асоціюється в українців саме з такими практичними речами, як покращена транспортна інфраструктура.

Про це свідчать результати опитування, проведеного на замовлення Центру «Нова Європа» в травні 2018 року¹⁷.

Впровадження найкращих європейських стандартів у сфері інфраструктури дозволить підвищити ефективність бізнесу і рівномірно розподіляти інвестиції по Україні, а також стимулювати розвиток внутрішнього туризму. А у випадку південних та східних областей України реалізація інфраструктурних проєктів та покращення транспортного сполучення безпосередньо впливатимуть на сприйняття європейської інтеграції в цих регіонах. Яскравий приклад — завершення у 2019 році ремонту траси Запоріжжя–Маріуполь, «дороги життя», як її називають жителі Маріуполя¹⁸.

За 2018 рік в Україні відремонтували або реконструювали рекордну за останні 15 років кількість кілометрів доріг — 3 800 км доріг загального користування. Прикметно, що такі темпи ремонту доріг, як в останні роки, були лише в межах підготовки до футбольного чемпіонату Євро-2012.

Крім того, за даними Державного агентства автомобільних доріг України (Укравтодору) у 2018 році було відремонтовано 1411,9 км доріг державного значення, а у 2019 — 847 км (з урахуванням реконструкції та будівництва доріг), тобто разом 2259,5 км¹⁹. Якщо порівняти ці дані з інформацією минулорічного рейтингу за 2014-2018 роки, то за два останні роки було виконано вже більше половини від п'ятирічного результату.

Серед регіонів-лідерів за кілометражем відремонтованих та реконструйованих доріг державного та місцевого значення у 2018–2019 роках Кіровоградська, Харківська та Запорізька області.

¹⁵ Патрульна поліція України. <http://patrol.police.gov.ua/statystyka/>

¹⁶ Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-p#Text>

¹⁷ «Нова Європа: як її бачать українці?», Центр «Нова Європа», травень 2018 року. <http://neweurope.org.ua/visual-materials/nova-yevropa-yak-yiyi-bachat-ukrayintsi-3/>

¹⁸ Траса Запоріжжя–Маріуполь перетворилася з напрямку на нормальну дорогу, — Юрій Голик. https://lb.ua/news/2019/10/21/440245_trassa_zaporozhemariupol.html

¹⁹ Відповідь Державного агентства автомобільних доріг України (Укравтодор) на запит Центру «Нова Європа», 25 серпня 2020 року

Інфографіка 1. Результати опитування, проведеного на замовлення Центру «Нова Європа» в травні 2018 року

Опитування здійснювалося у травні 2018 року соціологічною компанією GfK Ukraine у рамках проекту «Програма сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні. Всього були опитані не менш ніж 2000 осіб методом особистого інтерв'ю на всій території України, окрім тимчасово окупованого Криму та неподконтрольних районів Луганської та Донецької областей. Межа похибки для національної вибірки не перевищує 2,2%.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ ФОНД РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Державний фонд регіонального розвитку (далі ДФРР) — це інструмент, який дає можливості реалізовувати інвестиційні програми та проекти регіонального розвитку. Останнє сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіонів і зменшенню їх соціально-економічної диспропорції, зокрема через створення нових робочих місць, промоцію енергоефективності, підвищення якості послуг тощо. Тобто впроваджувати ті заходи, з якими українці асоціюють успішну євроінтеграцію.

Так, за кількістю інфраструктурних об'єктів, які ремонтувалися за рахунок ДФРР у 2019 році, у п'ятірку увійшли Луганська, Івано-Франківська, Львівська, Донецька та Закарпатська області. Ті ж регіони стали лідерами за кількістю таких об'єктів у 2018 році. Водночас за обсягом фактичного фінансування у 2019 році лідерські позиції у Донецької, Луганської та Львівської областей. Прикметно, що ці обсяги збільшилися у порівнянні з 2018 роком. Утім,

частково це пояснюється збільшенням бюджету ДФРР із 6 до 7,67 млрд гривень у 2019 році²⁰.

ПРЯМЕ АВІАСПОЛУЧЕННЯ З КРАЇНАМИ ЄС

На сьогодні 4 аеропорти України (розташовані у Київській, Львівській та Одеській областях) забезпечують 93% пасажиропотоку та 84% операцій²¹.

Тому не дивно, що серед лідерів за кількістю країн ЄС, з якими є пряме авіасполучення, — Київська, Львівська, Одеська, Харківська області та Київ.

²⁰ У 2019 році області отримують майже 8 млрд грн з ДФРР на будівництво важливих соціальних об'єктів. <https://www.minregion.gov.ua/press/news/u-2019-rotsi-oblasti-otrimayut-mayzhe-8-mlrd-grn-z-dfrr-na-budivnistvo-vazhlih-sotsialnih-ob-yektiv/>

²¹ Міністерство інфраструктури України. <https://mtu.gov.ua/timeline/Novini.html>

Водночас украї актуальним питанням є модернізація та розвиток перспективних летовищ у регіонах. Відтак не дивно, що серед оголошених результатів реалізації Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року – приведення аеропортної інфраструктури регіональних аеропортів у відповідність з міжнародними вимогами²².

Приміром, вже розпочата підготовка проекту будівництва аеропорту у Мукачеві. Українська сторона також готова до підписання угоди зі Словаччиною з метою відновлення роботи Міжнародного аеропорту Ужгород. Специфіка цього летовища полягає в тому, що літаки злітають і заходять на посадку через повітряний простір Словаччини.

Крім того, одним з пріоритетних інфраструктурних проєктів є модернізація аеропорту у Дніпрі. У державному бюджеті на 2020 рік передбачено 100 млн грн на його проєктування та модернізацію.

Стимулом для розвитку регіональних аеропортів є зростання ролі лоукост авіа-перевезень. Вони сприяють нарощенню обсягів перевезень, підвищенню туристичної привабливості регіонів і стимулюють економічний розвиток. У перспективі це може сприяти перетворенню низки регіональних аеропортів у своєрідні транспортні хаби.

Наостанок, підписання Угоди про спільний авіаційний простір між Україною та ЄС надасть поштовх розвитку української авіагалузі, що збільшить пасажиропотік та кількість рейсів з країн-членів ЄС.

ЗАЛІЗНИЧНЕ СПОЛУЧЕННЯ З КРАЇНАМИ ЄС

На сьогодні у світі і, зокрема, Європейському Союзу йде змагання за екологічно сталу мобільність та зниження викидів транспорту. Ще одним викликом є перевантаженість на авто- та авіашляхах, яка зменшує доступність транспорту. Тому країни ЄС впроваджують державні програми для стимулювання розвитку залізничних перевезень.

В Україні залізнична мережа теж потребує структурних змін і відповідних капіталовкладень, які б дозволили підвищити попит і на залізничні сполучення з країнами ЄС.

Відповідно до графіка руху поїздів на 2019/2020 рік, Україна має пряме міжнародне залізничне сполучення з такими країнами ЄС – Польщею, Румунією, Словаччиною, Австрією та з пересадкою – з Чехією і Німеччиною²³.

Серед лідерів за кількістю країн ЄС, з якими є залізничні сполучення, опинилися західні та центральні області, а також Київ, який очолює цей рейтинг. До лідерів увійшла також Одеська область.

АВТОБУСНЕ СПОЛУЧЕННЯ З КРАЇНАМИ ЄС

За кількістю країн ЄС, з якими є автобусні сполучення з обласних центрів, провідні позиції у Києва, Львівської, Житомирської, Одеської та Рівненської областей. Так, у Києві кількість таких країн дорівнює 10. А в десяти обласних центрах України кількість таких країн ЄС становила 5. лідерів також увійшли Херсонська, Харківська, Запорізька, Дніпропетровська та Миколаївська області. Прикметно, що ці дані стосуються лише автоперевізників із чинними станом на 31 грудня 2019 року ліцензіями²⁴.

²² Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-p#Text>

²³ Відповідь державного підприємства «Укрзалізниця» на запит Центру «Нова Європа», 7 липня 2020 року.

²⁴ Мережа автобусних маршрутів. <https://mtu.gov.ua/files/projects/bus.html>

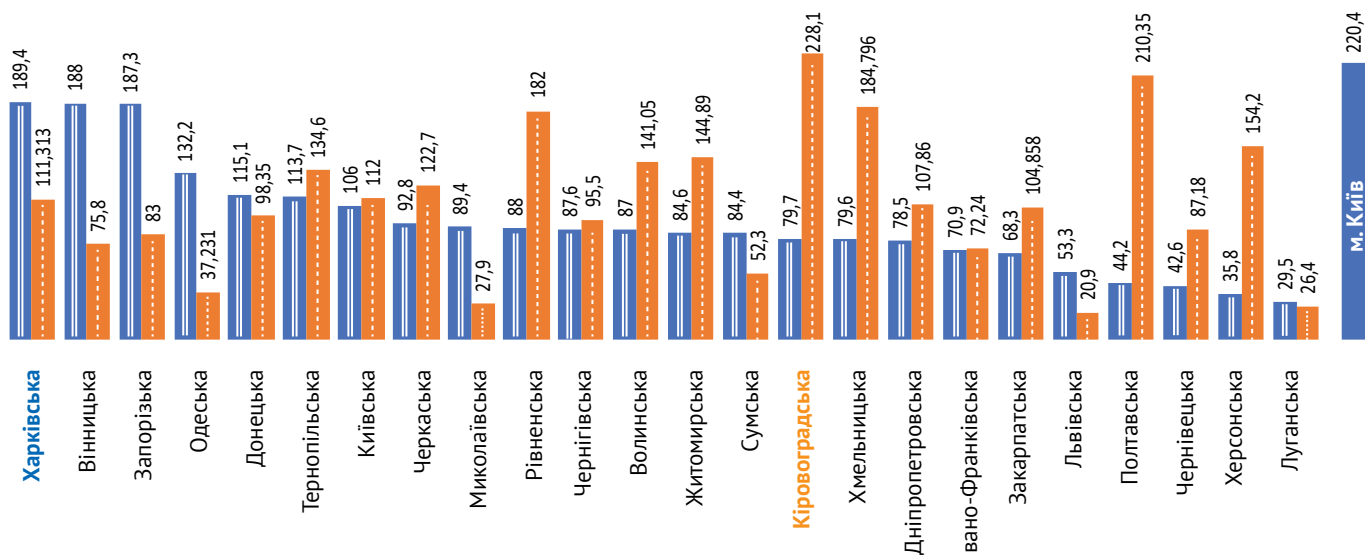

7.1. Кілометраж доріг загального користування державного та місцевого значення, відремонтованих за 2018–2019 роки

Графік 7.1.1

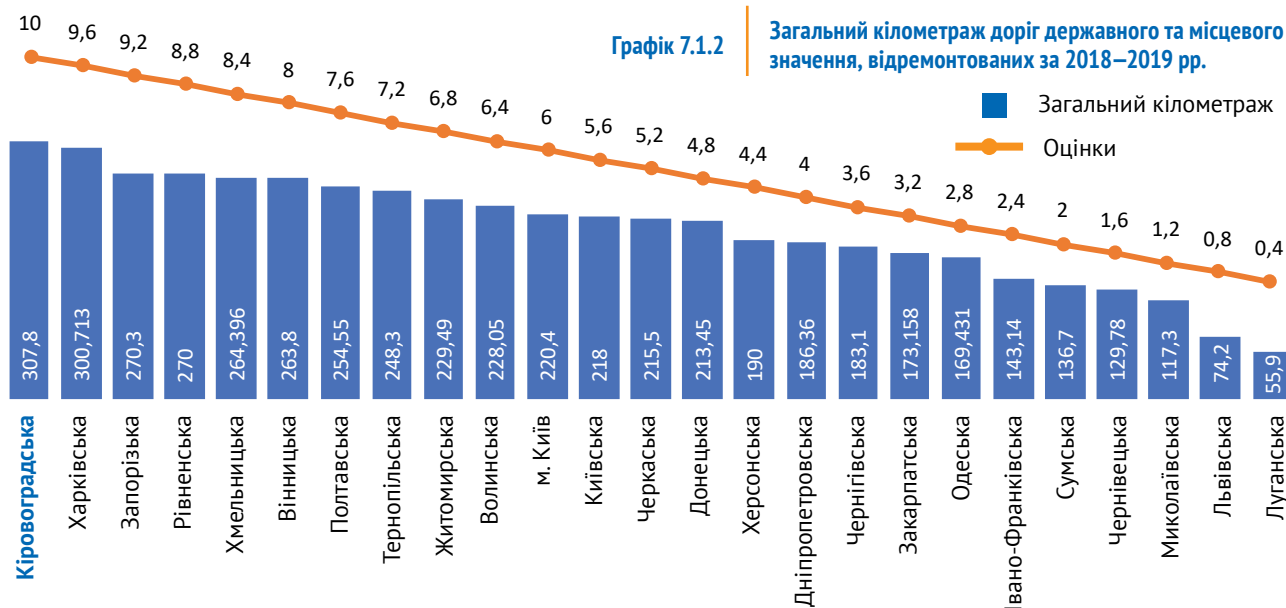
Кілометраж доріг державного та місцевого значення, відремонтованих за 2018–2019 рр.

Скільки км. доріг було відремонтовано за 2018–2019 рр. (дороги державного значення)
Скільки км. доріг було відремонтовано за 2018–2019 рр. (дороги місцевого значення)

Графік 7.1.2

Загальний кілометраж доріг державного та місцевого значення, відремонтованих за 2018–2019 рр.

Вага індикатора – 10 балів. «Крок» між оцінками становив 0,4 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 25 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,4 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки. Рейтингування здійснювалося відповідно до доданих двох абсолютних показників по кілометражу відремонтованих доріг загального користування державного та місцевого значення за 2018 та 2019 роки.

Уточнення щодо даних: *Цей показник не враховує поточний дрібний ремонт та експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, а також ремонт вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, що обліковуються у м². Дані щодо доріг державного значення були надані Державним агентством автомобільних доріг України на виконання доручення Міністерства інфраструктури України. Для рейтингу була взята інформація щодо обсягів робіт з капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування державного значення за 2018–2019 роки.

Дані щодо доріг місцевого значення були надані обласними державними адміністраціями та Київською міською державною адміністрацією

(вони ілюструють обсяг виконаних ремонтно-будівельних робіт з капітального та поточного середнього ремонту доріг за 2018–2019 роки).

Черкаська область: припускаємо, що у відповіді за 2018 рік присутні дані щодо поточного дрібного ремонту та експлуатаційного утримання доріг загального користування місцевого значення, тому ці дані не були зараховані.

Львівська область: зараховані дані тільки щодо капітального ремонту доріг загального користування місцевого значення, оскільки відповідь містить загальну інформацію щодо поточного ремонту, без деталей щодо поточного середнього ремонту доріг місцевого значення.

Одеська область: відповідь обласної державної адміністрації за 2019 рік містить інформацію тільки щодо доріг загального користування державного значення.

Київська область: дані по дорогам загального користування місцевого значення включають тільки капітальний ремонт доріг.

Наостанок, хоча дані щодо будівництва та реконструкції доріг державного значення не були враховані, у 2018 році їх було 9,3 км, а у 2019 році – 22,1 км. Лідерами стали Одеська (6,4 км за 2018 рік) та Кіровоградська (8 км за 2019 рік) області.

7.2. Модернізація інфраструктури через Державний фонд регіонального розвитку (кількість об'єктів та обсяги їх фактичного фінансування, 2019 рік)

Табл 7.2.1

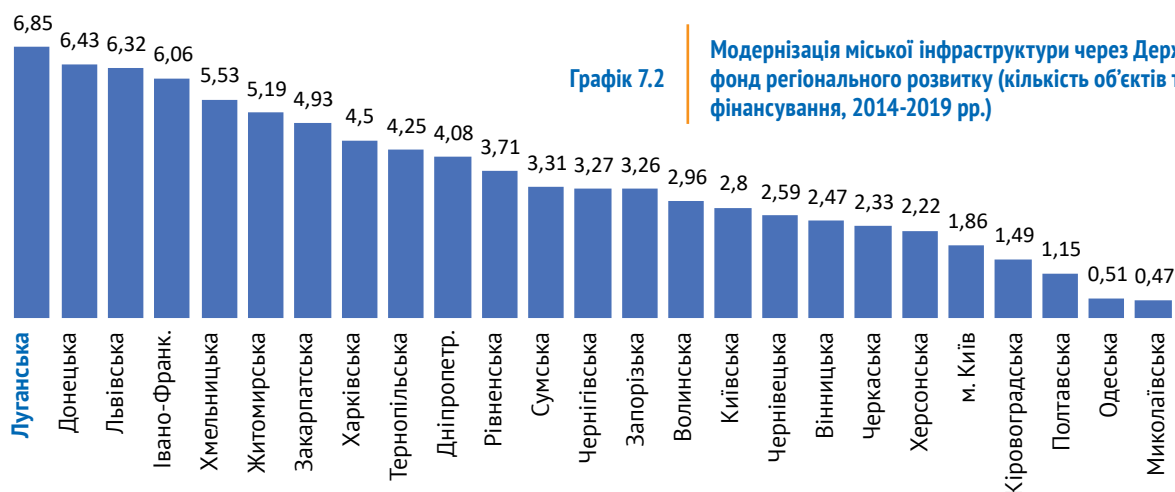
Кількість об'єктів, які були модернізовані за рахунок ДФРР у 2019 році

Область	Кількість об'єктів	Оцінка
Луганська	54	3,5
Івано-Франківська	51	3,31
Львівська	50	3,12
Закарпатська	48	2,93
Донецька	48	2,93
Хмельницька	48	2,93
Житомирська	42	2,74
Тернопільська	41	2,55
Сумська	33	2,36
Херсонська	32	2,17
Чернігівська	32	2,17
Черкаська	30	1,98
Чернівецька	27	1,79
Харківська	24	1,6
Волинська	23	1,41
Запорізька	23	1,41
Рівненська	23	1,41
Вінницька	21	1,22
Дніпропетровська	14	1,03
Кіровоградська	11	0,84
Київська	9	0,65
Полтавська	9	0,65
м. Київ	5	0,46
Одеська	5	0,46
Миколаївська	4	0,27

Табл 7.2.2

Обсяги фактичного фінансування за рахунок ДФРР (тис. грн, 2019 рік)

Область	Обсяг ф-я, тис. грн	Оцінка
Донецька	754600000	3,5
Луганська	453751202	3,35
Львівська	343042938	3,2
Дніпропетровська	314200000	3,05
Харківська	277476009	2,9
Івано-Франківська	275625872	2,75
Хмельницька	269220000	2,6
Житомирська	259147150	2,45
Рівненська	235694691	2,3
Київська	235500000	2,15
Закарпатська	234151031	2
Запорізька	232304000	1,85
Тернопільська	227245643	1,7
Волинська	220200000	1,55
м. Київ	217432100	1,4
Вінницька	212500000	1,25
Чернігівська	212451358	1,1
Сумська	167300000	0,95
Чернівецька	166286451	0,8
Кіровоградська	128800000	0,65
Полтавська	127433054	0,5
Черкаська	124343363	0,35
Миколаївська	104577321	0,2
Одеська	-	0,05
Херсонська	-	0,05

Графік 7.2
Модернізація міської інфраструктури через Державний фонд регіонального розвитку (кількість об'єктів та їх фінансування, 2014-2019 рр.)

Вага індикатора – 7 балів. Для збалансування результатів регіонів оцінка була поділена на дві частини: обсяг фактичного фінансування та кількість об'єктів, які ремонтувалися/реконструювалися за рахунок ДФРР. Максимальна вага кожної частини – 3,5 бала.

У випадку обсягів фінансування «Крок» становив 0,15 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 24 абсолютних унікальних показники індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,15 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Щодо кількості об'єктів, то «Крок» становив 0,19 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 18 абсолютних унікальних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,19 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки. Фінальне рейтингування здійснювалося відповідно до доданих двох оцінок.

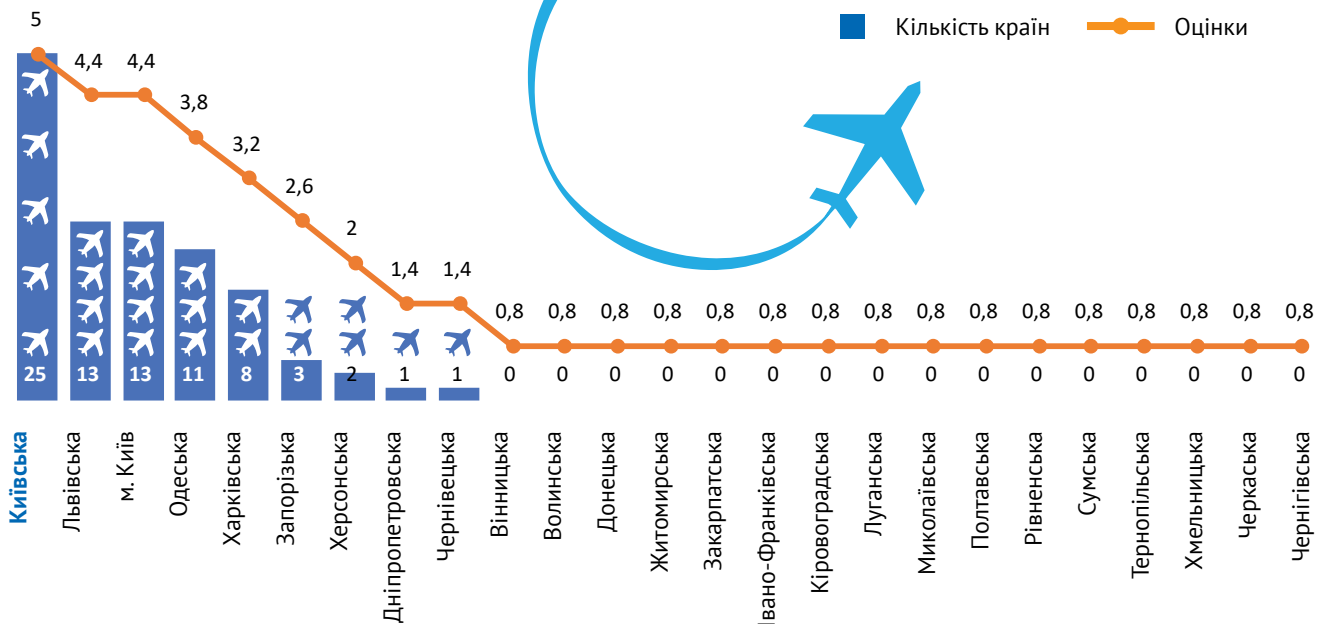
Уточнення щодо даних: *Київська ОДА: надали дані тільки щодо завершених у 2018–2019 роках об'єктів, відремонтованих за рахунок ДФРР; Одеська ОДА: надали посилання на веб-сайт ДФРР без уточнення обсягів фактичного фінансування об'єктів інфраструктури за рахунок ДФРР. Дані щодо кількості об'єктів наведені згідно з даними веб-сайту Державного фонду регіонального розвитку, а за обсяги фактичного фінансування область отримала мінімальний бал. Херсонська ОДА: відповідь містить дані щодо обсягів освоєних коштів за 2019 рік тільки по частині вказаних об'єктів, надана інформація не була зарахована, область отримала мінімальний бал.

Закарпатська, Полтавська, Дніпропетровська, Харківська, Тернопільська, Миколаївська області: враховані дані щодо касових видатків (освоєних коштів), що надійшли на модернізацію інфраструктури за рахунок ДФРР.

7.3. Кількість країн ЄС, до яких є прямі авіаперельоти (станом на 31 грудня 2019 року)

Графік 7.3 | Кількість країн ЄС, до яких є прямі авіаперельоти

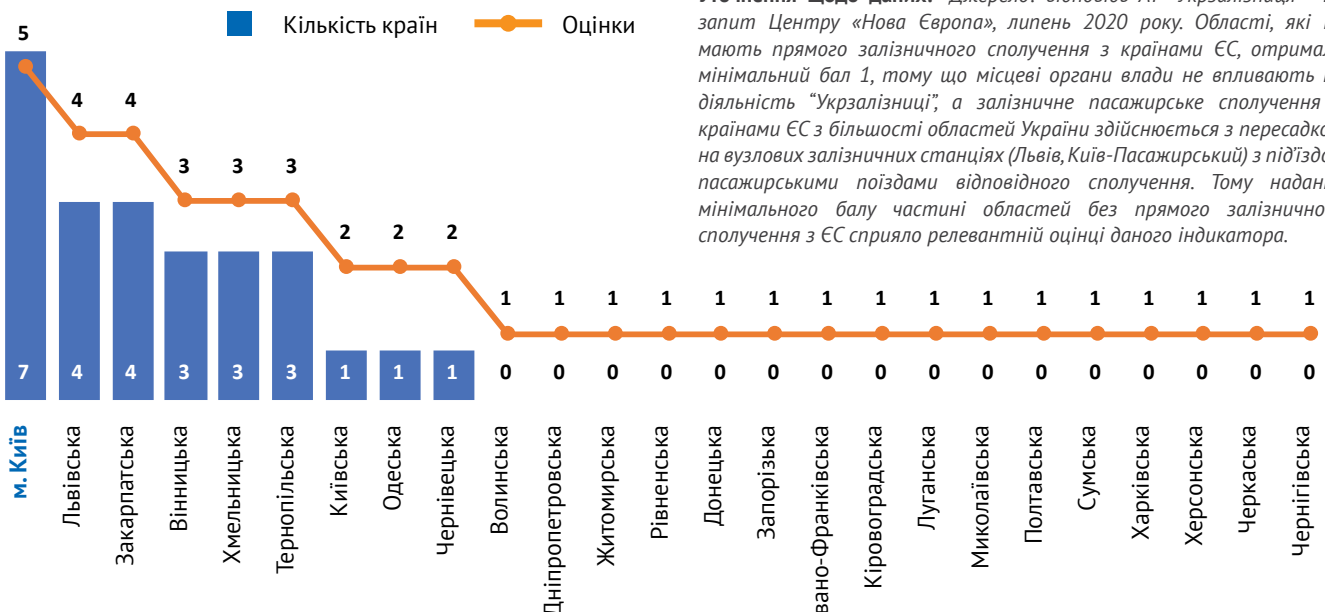
Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,6 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 8 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,6 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Області, які не мають авіасполучення з країнами ЄС, отримали мінімальний бал 0,8, тому що, наприклад, у Закарпатській області унаслідок специфіки функціонування регіонального аеропорту (літаки злітають і заходять на посадку через повітряний простір Словаччини) потрібна відповідна домовленість між урядами України та Словаччини, тому надання мінімального балу частині областей без авіасполучення сприяло релевантній оцінці цього індикатора.

7.4. Кількість країн ЄС, з якими є прямі залізничні сполучення з міст області (станом на 31 грудня 2019 року)

Графік 7.4 | Кількість країн ЄС, з якими є прямі залізничні сполучення

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 1 бал (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 5 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 1 бал менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

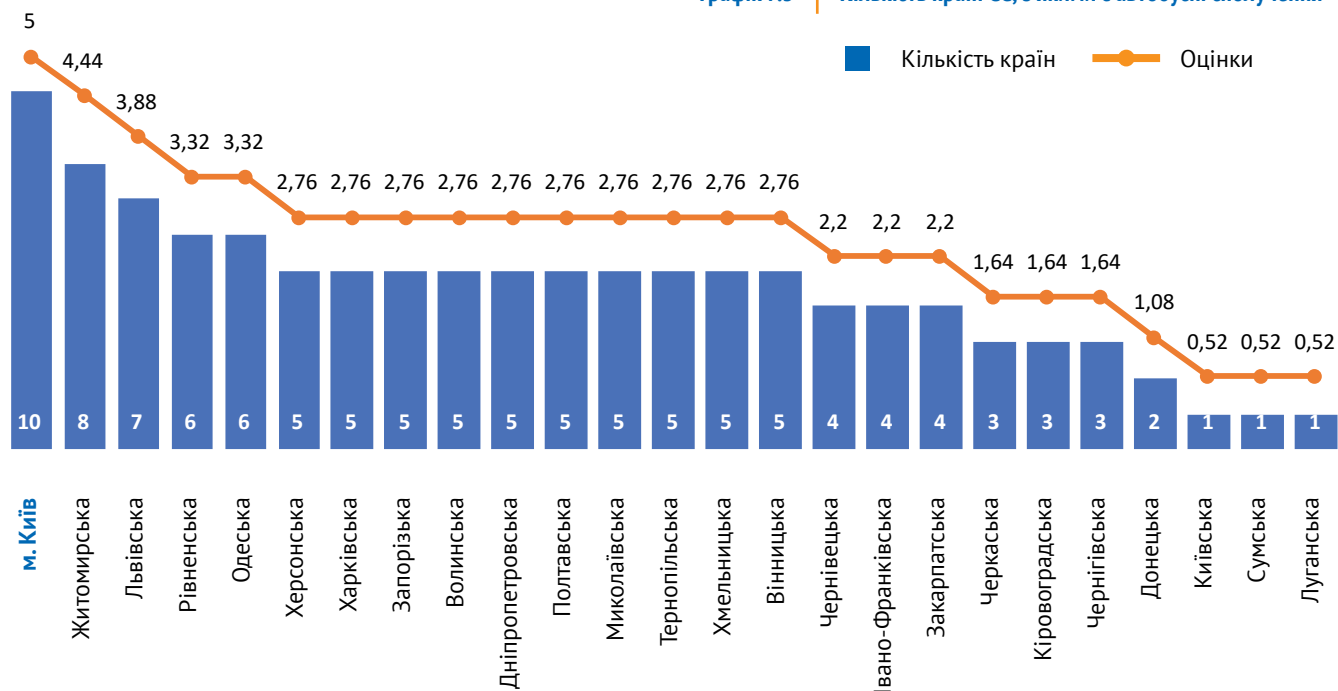
Уточнення щодо даних: *Джерело: відповідь АТ «Укрзалізниця» на запит Центру «Нова Європа», липень 2020 року. Области, які не мають прямого залізничного сполучення з країнами ЄС, отримали мінімальний бал 1, тому що місцеві органи влади не впливають на діяльність «Укрзалізниці», а залізничне пасажирське сполучення з країнами ЄС з більшістю областей України здійснюється з пересадкою на вузлових залізничних станціях (Львів, Київ-Пасажирський) з під'їздом пасажирськими поїздами відповідного сполучення. Тому надання мінімального балу частині областей без прямого залізничного сполучення з ЄС сприяло релевантній оцінці даного індикатора.

7.5. Кількість країн ЄС, з якими є автобусні сполучення з обласних центрів (станом на 31 грудня 2019 року)

Графік 7.5

Кількість країн ЄС, з якими є автобусні сполучення

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,56 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 9 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,56 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Дані наведені згідно з мережею автобусних маршрутів, представлених на веб-сайті <https://mtu.gov.ua/files/projects/bus.html>, де міститься перелік автоперевізників із зазначенням строків дії їхніх ліцензій. Луганська та Донецька області представлені містами Сєвєродонецьк та Маріуполь. Кількість країн ЄС наведена з урахуванням не тільки прямих автобусних сполучень із обласних центрів до країн-членів ЄС, але й транзитних рейсів, які проходять по території України.

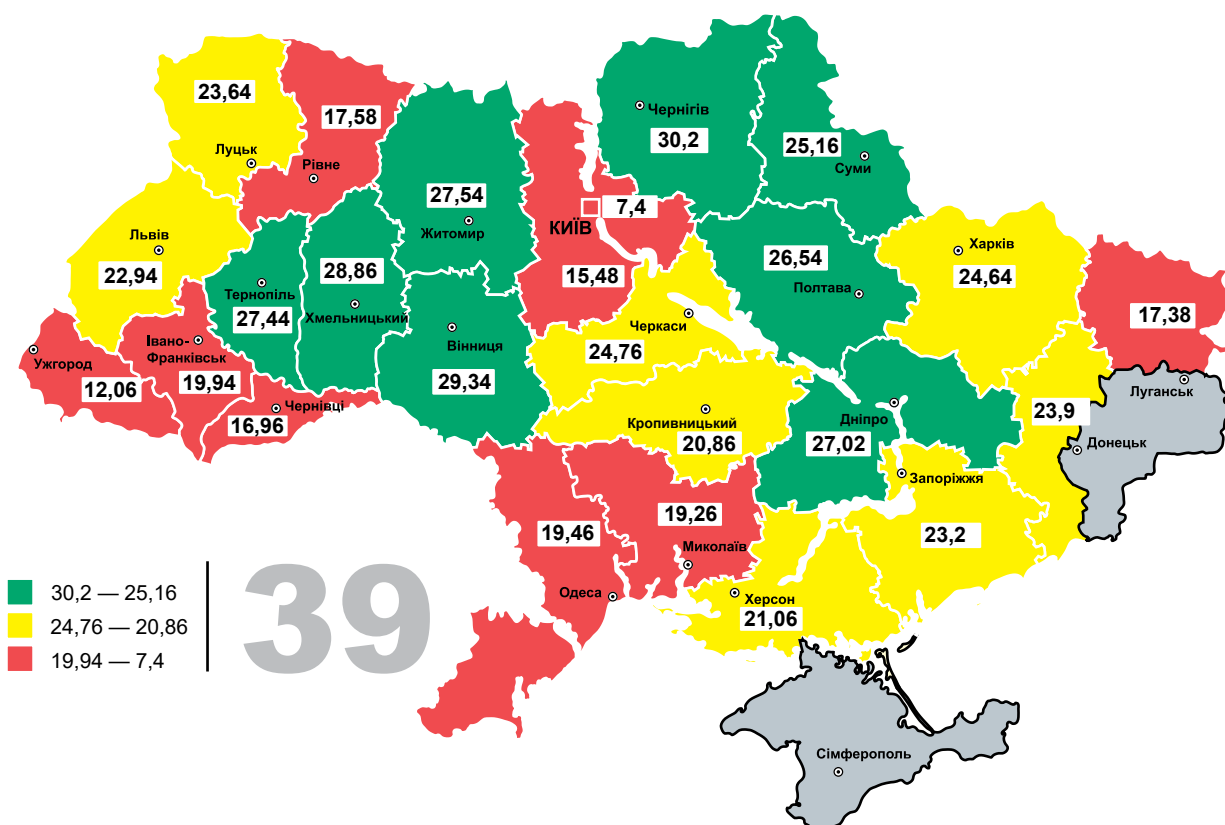

ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ

39

39 балів — максимально
можлива оцінка у цій
категорії

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

- 1 Провідні позиції в категорії «Локальна демократія та підзвітність» посідають Чернігівська, Вінницька та Хмельницька області.
- 2 Донецька (96%) та Дніпропетровська (93%) області стали лідерами за кількістю населення спроможних громад (об'єднаних територіальних громад (ОТГ)²⁵ та міст обласного значення).
- 3 Прозора робота місцевої влади — основа локальної демократії, яка є однією з європейських цінностей та впливає на реалізацію стандартів ЄС на рівні громад. Чотири міста (Тернопіль, Маріуполь, Вінниця та Львів) демонструють найкращі показники в контексті транспарентності роботи можновладців. На останніх місцях за даними рейтингу Transparency International Ukraine 2019 року опинилися Сєвєродонецьк, Харків, Херсон та Полтава.
- 4 Українці часто асоціюють успішну європейську інтеграцію із практичними речами, зокрема й з роботою ЦНАПів, які чимало громадян вважають осередками європейськості на місцевому рівні. Найкращі показники за кількістю ЦНАПів у Дніпропетровській (83) та Чернігівській (74) областях.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Рекформа децентралізації є частиною євроінтеграційних процесів в Україні. Вона впроваджується з 2014 року за підтримки Європейського Союзу та враховує досвід країн-членів ЄС²⁶.

У 2019 році завершився перший етап децентралізації, завданням якого було проведення всеосяжного об'єднання територіальних громад та розширення можливостей муніципалітетів²⁷. Станом на грудень 2019 року було створено 982 об'єднані територіальні громади (ОТГ)²⁸. За 2019 рік утворилися 223 ОТГ, тим-

часом як за 2018 рік — лише 141²⁹. Серед лідерів за кількістю населення спроможних громад — Донецька, Дніпропетровська та Запорізька області, де у середньому 90 % населення об'єдналися в нові громади. Водночас в областях, які перебувають на останніх позиціях рейтингу, спроможні громади охоплюють менш як 60 % населення.

Повільний темп об'єднання громад у регіонах-аутсайдерах загрожує успішності другого етапу децентралізації, який передбачає, що в 2020 році чергові місцеві вибори відбудуться на новій територіальній основі ОТГ, яких за планом має бути 1 400³⁰.

ПРОЗОРИСТЬ МІСЬКОЇ ВЛАДИ

Прозора робота місцевої влади — основа локальної демократії, яка є однією з європейських цінностей та впливає на реалізацію стандартів ЄС на рівні громад.

Прозорість влади сприяє зростанню довіри населення до органів місцевого самоврядування, дозволяє посилити підзвітність чиновників громаді та покращує якість надання послуг громадянам.

Чотири міста (Тернопіль, Маріуполь, Вінниця та Львів) демонструють найкращі показники в контексті транспарентності роботи можновладців. На останніх місцях опинилися Сєвєродонецьк, Харків, Херсон та Полтава.

Оцінювання базується на показниках рейтингу прозорості міст від Transparency International Ukraine³¹. Рейтинг враховує те, наскільки проактивно влада надає інформацію громадянам, які заходи впроваджуються для запобігання корупції та чи демонструють чиновники відкритість у своїй комунікації з громадою.

Transparency International Ukraine здійснює моніторинг прозорості 100 українських міст третій рік поспіль та відзначає поступове збільшення транспарентності: з 2017 до 2018 приріст був 12%, а в 2019 році — 6%³².

²⁵ Об'єднані територіальні громади — це об'єднання базових територіальних громад (міст, сіл, селищ) в укрупнені територіальні одиниці. Децентралізація: коротко про головне. <https://cost.ua/news/698-detsentralizatsiya-korotko-pro-holovne/>

²⁶ Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою». <https://donors.decentralization.gov.ua/project/u-lead>

²⁷ Досягнення та перспективи реформ децентралізації в Україні з 2014 року. Валентина Романова та Андреас Умланд. <https://voxukraine.org/uk/dosyagnennya-ta-perspektivi-reform-detsentralizatsiyi-v-ukrayini-z-2014-roku/>

²⁸ Загальна інформація. Результати першого етапу децентралізації в Україні 2014-2019 року. <https://decentralization.gov.ua/about>

²⁹ Що у розвитку громад і територій відбулося за 2019 рік — дані моніторингу децентралізації. <https://decentralization.gov.ua/news/12055>

³⁰ Пропозиції програми U-LEAD з Європою. https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/U-LEAD-Polisi-zapysky_2019.pdf

³¹ Рейтинг прозорості міст. Transparency International Ukraine. <https://transparencycities.in.ua/rejtingy-prozorosti-mist/rejtingy-prozorosti-mist-ukrayiny>

³² Гонитва за прозорістю. Нове дослідження міст України від Transparency International Ukraine. Анастасія Мазурок. <https://ti-ukraine.org/blogs/gonytva-za-prozoristyu-nove-doslidzhennya-mist-ukrayiny-vid-transparency-international-ukraine/>

ДОВІРА ДО МІСЬКИХ РАД ОБЛАСНИХ ЦЕНТРІВ

Рівень схвалення діяльності влади впливає на якість локальної демократії: чим міцніша довіра до органів місцевого самоврядування, тим ефективніше впроваджуються демократичні практики у громадах.

Оцінювання довіри до міських рад обласних центрів проводилося на основі даних Соціологічної групи «Рейтинг»³³. Найбільше довіряють представникам міської ради мешканці Івано-Франківська, Чернігова та Хмельницького. Найменше — у Херсоні, Полтаві, Северодонецьку та Чернівцях. Аутсайтери цього рейтингу — ті самі міста, де рівень прозорості органів місцевого самоврядування найменший. Це свідчить на користь тези про те, що чим більше відкритості та прозорості в роботі влади, тим вищий рівень довіри громадян до неї.

ДОСТУПНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Відкриття ЦНАПів у спроможних громадах — важлива частина реформи децентралізації. Українці часто асоціюють успішну європейську інтеграцію зі практичними речами, зокрема й з роботою ЦНАПів, які чимало громадян вважають осередками європейськості на місцевому рівні. 91% споживачів послуг ЦНАПів оцінюють їхню роботу позитивно, а привітністю та компетентністю співробітників центрів задоволені понад 95% громадян³⁴.

Станом на грудень 2019 року в Україні діяло 806 центрів³⁵. У рамках реформи планується збільшити кількість ЦНАПів до 1 400, що дорівнює планованій кількості ОТГ.

Найкращі показники за кількістю ЦНАПів мають Дніпропетровська (83) та Чернігівська (74) області. Найменше центрів мають Закарпатська (22) та Чернівецька (24) області.

За співвідношенням «кількість громадян на один центр надання адміністративних послуг» у лідери виходять Чернігівська, Херсонська та Тернопільська області.

МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Міжмуніципальне співробітництво є потужним інструментом децентралізації та демонструє спроможність громад добровільно та самостійно налагоджувати горизонтальні зв'язки з партнерами.

Співпраця громад дозволяє муніципалітетам скористатися перевагами від економії на масштабі, зокрема в наданні комунальних послуг (водопостачанні, енергопостачанні та утилізації відходів), або надавати такі послуги спільно³⁶. Станом на 31 грудня 2019 року в Україні діяли 397 договорів про міжмуніципальне співробітництво³⁷.

Провідні позиції за кількістю укладених договорів про міжмуніципальне співробітництво посідають Вінницька, Полтавська, Сумська та Черкаська області.

Натомість найменше договорів про партнерство з іншими громадами підписали в Івано-Франківській, Донецькій, Одеській, Луганській та Закарпатській областях.

³³ П'яте всеукраїнське муніципальне опитування. Соціологічна група «Рейтинг». http://ratinggroup.ua/research/regions/pyaty_vseukrainskiy_municipalnyy_opros.html

³⁴ Пропозиції програми U-LEAD з Європою. https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/U-LEAD-Polisi-zapysky_2019.pdf

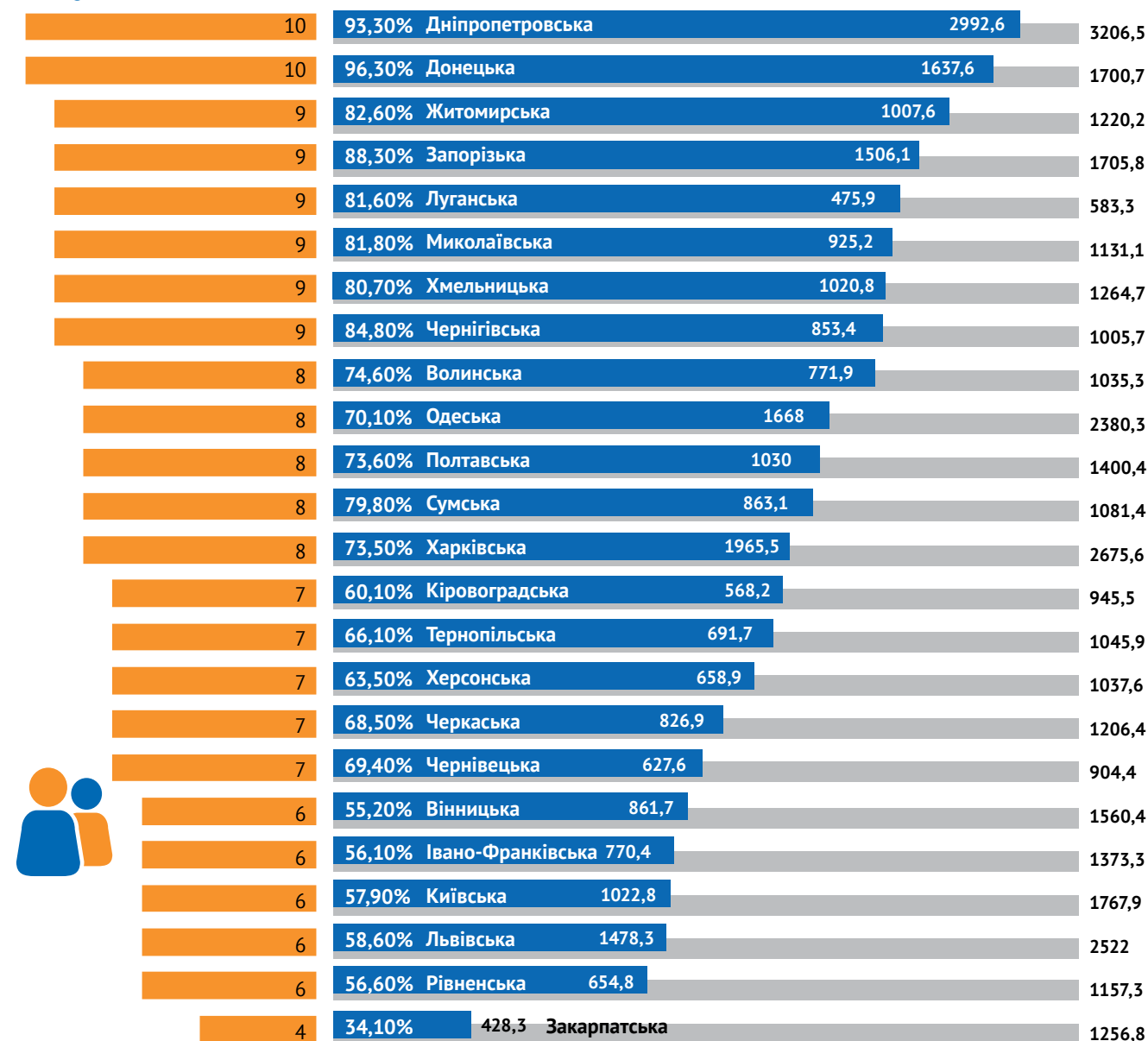
³⁵ Альона Бабак: Завдання на наступний рік — посилення підтримки розвитку громад та територій. <https://www.kmu.gov.ua/news/alona-babak-zavdannya-na-nastupnij-rik-posilennya-pidtrimki-rozvitku-gromad-ta-teritorij>

³⁶ Десять керівних принципів ОЕСР з ефективною децентралізації, що сприяють регіональному розвитку. OECD. shorturl.at/dlBX7

³⁷ Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад. Міністерство розвитку громад та територій України. <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/reystyr/>

8.1. Частка населення спроможних громад (ОТГ, міст обласного значення (МОЗ)³⁸) від загальної кількості населення області (%)

Графік 8.1

Кількість населення спроможних громад (ОТГ, МОЗ)

Кількість населення спроможних громад, тис. осіб (всього за 2015-2019)
Кількість населення області, тис. осіб
Оцінка

Вага індикатора — 10 балів. Оскільки різниця між часткою населення спроможних громад від загальної кількості населення областей (%) є несуттєвою, оцінка була виставлена за такою формулою:

Розрахунки оцінки	
%	Оцінка
90-100	10
80-90	9
70-80	8
60-70	7
50-60	6
40-50	5
30-40	4
20-30	3
10-20	2
0-10	1

Відповідно до шкали вище, максимальний бал (10) отримали області, де частка населення спроможних громад від загальної кількості населення була у проміжку 90-100%. Кожна наступна група областей отримувала на один бал менше.

Уточнення щодо даних: *Дані взяті з Моніторингу стану децентралізації станом на 10 грудня 2019 року (<https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/506/10.12.2019.pdf>). Вони не включають тимчасово окуповану територію Луганської та Донецької областей.

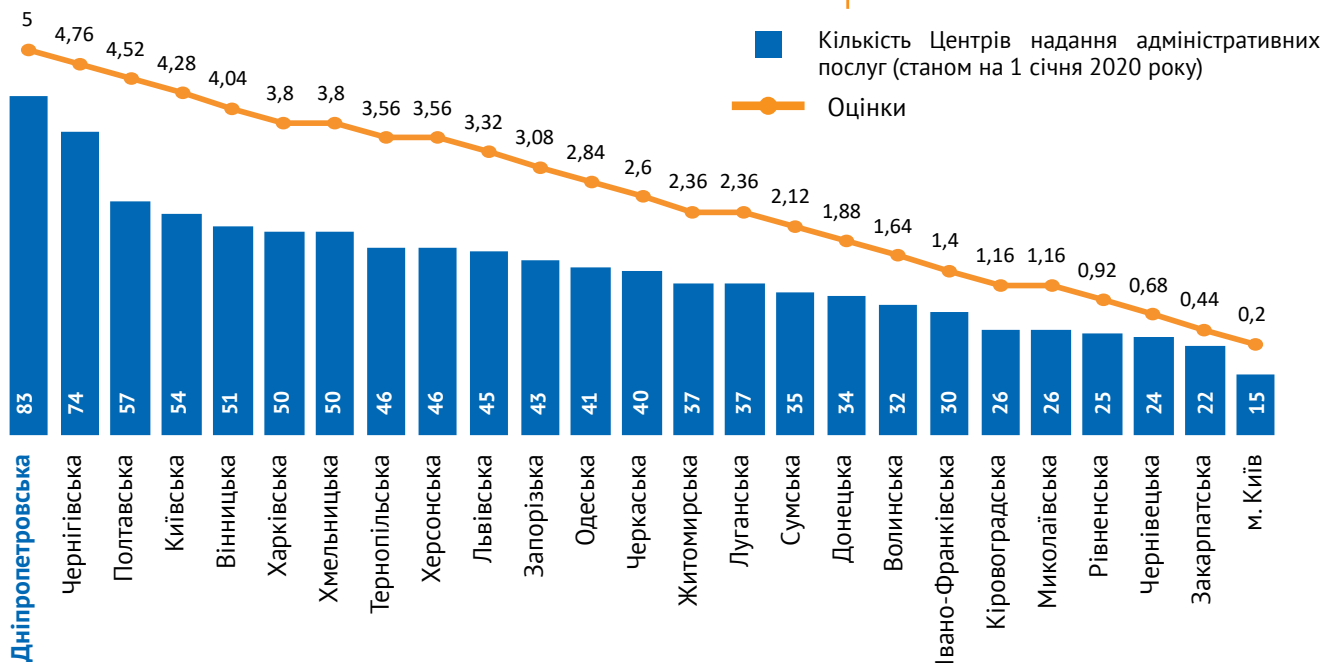
³⁸ Міста обласного значення — міста, які є економічними і культурними центрами, мають розвинуту промисловість, комунальне господарство, значний державний житловий фонд, зазвичай із кількістю населення понад 50 тисяч осіб.

8.2. ЦНАПи (кількість Центрів надання адміністративних послуг та кількість громадян на один ЦНАП станом на 1 січня 2020 року)

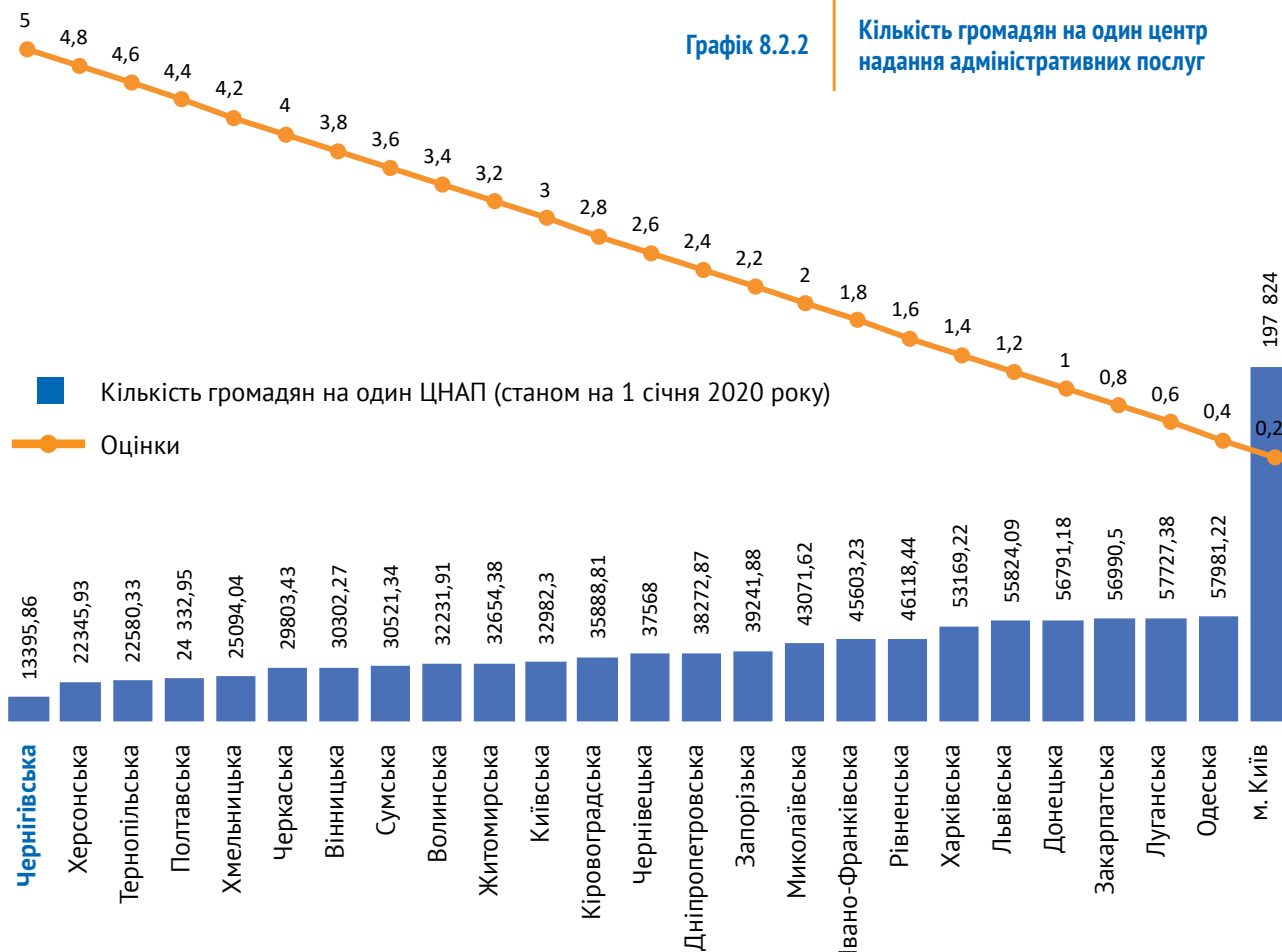
Графік 8.2.1

Загальна кількість ЦНАПів

Графік 8.2.2

Кількість громадян на один центр надання адміністративних послуг

Вага індикатора — 10 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва оцінка була поділена на дві частини: кількість Центрів надання адміністративних послуг (станом на 1 січня 2020 року) та кількість громадян на один ЦНАП (станом на 1 січня 2020 року). Максимальна вага однієї частини — 5 балів.

У випадку кількості ЦНАПів «Крок» становив 0,24 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 21 унікальний абсолютний показник індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,24 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Щодо кількості громадян на один ЦНАП, то «Крок» становив 0,2 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 25 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,2 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки. Загальна оцінка була сформована за сумою доданих вищенаведених оцінок.

Уточнення щодо даних: *Джерело: дані Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України³⁹. В індикаторі були враховані як Центри надання адміністративних послуг, так і їхні територіальні підрозділи, віддалені робочі місця, мобільні ЦНАПи.

Дані щодо загальної кількості населення областей та Києва, які використовувалися для підрахунку кількості громадян на один ЦНАП, наведені згідно з даними Державної служби статистики України.

Донецька область: кількість наявного населення стосується лише підконтрольної українському уряду території, дані взяті з відповіді Донецької військово-цивільної адміністрації.

Графік 8.2.3

ЦНАПи (кількість Центрів надання адміністративних послуг та кількість громадян на один ЦНАП станом на 1 січня 2020 року)
Загальна оцінка

³⁹ Інформація щодо центрів надання адміністративних послуг у регіонах України (станом на 01.01.2020). Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=288da497-975a-4de1-9bb0-7ad77b80fba9&title=InformatsiiaSchodoTsentrivNadanniaAdministrativnihPoslugURegionakhUkraini-stanomNa01-110-2019->

8.3. Рівень прозорості в інвестиційній сфері обласних центрів (за даними Transparency International Ukraine 2019 року)

Табл 8.3

Рівень прозорості в інвестиційній сфері обласних центрів (рейтинг Transparency International Ukraine 2019 року)

Назва обласного центру	Бал в рейтингу Transparency International Ukraine	Оцінка
Тернопіль	76	5,6
Мариуполь	74,6	5,6
Вінниця	74,2	5,6
Львів	73,7	5,6
Дніпро	69,2	4,9
Житомир	66,1	4,9
Хмельницький	64,7	4,9
Київ	64	4,9
Івано-Франківськ	61,6	4,9
Черкаси	58,6	4,2
Одеса	57,6	4,2
Суми	57,2	4,2
Ужгород	56,6	4,2
Миколаїв	56,3	4,2
Чернігів	56,2	4,2
Запоріжжя	55,9	4,2
Чернівці	55,8	4,2
Кропивницький	55,3	4,2
Рівне	54,5	4,2
Луцьк	51,4	4,2
Полтава	47,8	3,5
Херсон	43,1	3,5
Харків	42,8	3,5
Севєродонецьк	41,2	3,5

Вага індикатора – 7 балів. Для підрахунку показника використовували дані щодо набраних балів у рейтингу Transparency International Ukraine (2019 року). Максимальний бал (7) за цей показник могла отримати область, яка набрала би 90-100 балів у рейтингу Transparency International Ukraine. Детальніше про розрахунки:

Розрахунки оцінки		«Крок» між оцінками становив 0,7 бала (вираховано за формулою «Крок» = 7 балів / 10 груп показників). Кожна наступна група отримувала оцінку на 0,7 бала менше.
%	Оцінка	
90-100	7	Уточнення щодо даних: *Донецьку та Луганську області представляють міста Мариуполь та Севєродонецьк, які продемонстрували найкращі результати у зазначеному рейтингу. Джерело: https://transparencities.in.ua/analitika/gonytva-za-prozoristyu-nove-doslidzhennya-mist-ukrayiny-vid-transparency-international-ukraine.
80-90	6,3	
70-80	5,6	
60-70	4,9	
50-60	4,2	
40-50	3,5	
30-40	2,8	
20-30	2,1	
10-20	1,4	
0-10	0,7	

8.4. Рівень схвалення діяльності міської ради (за даними опитування Групи «Рейтинг», проведеного 6 вересня — 10 жовтня 2019 року)

Табл 8.4

Рівень схвалення діяльності міської ради (за даними опитування Групи «Рейтинг», проведеного 6 вересня — 10 жовтня 2019 року)

Назва міста	Рівень схвалення діяльності міської ради	Оцінка
Івано-Франківськ	77%	5,6
Чернігів	72%	5,6
Хмельницький	71%	5,6
Вінниця	69%	4,9
Харків	66%	4,9
Мариуполь	60%	4,9
Тернопіль	55%	4,2
Житомир	52%	4,2
Одеса	47%	3,5
Кропивницький	44%	3,5
Львів	43%	3,5
Запоріжжя	37%	2,8
Луцьк	36%	2,8
Дніпро	35%	2,8
Черкаси	35%	2,8
Суми	30%	2,8
Рівне	27%	2,1
Київ	26%	2,1
Ужгород	25%	2,1
Миколаїв	24%	2,1
Чернівці	18%	1,4
Севєродонецьк	13%	1,4
Полтава	12%	1,4
Херсон	11%	1,4

Вага індикатора – 7 балів. Максимальний бал (7) за цей показник могла отримати область, де рівень схвалення діяльності міської ради обласного центру був би 90-100 %. Детальніше про розрахунки:

Розрахунки оцінки		«Крок» між оцінками становив 0,7 бала (вираховано за формулою «Крок» = 7 балів / 10 груп показників). Кожна наступна група отримувала оцінку на 0,7 бала менше.
%	Оцінка	
90-100	7	Уточнення щодо даних: *Джерело: П'яте всеукраїнське муніципальне опитування (проведене 6 вересня – 10 жовтня 2019 року). http://ratinggroup.ua/ru/research/regions/pyatyy_vseukrainskiy_municipalnyy_opros.html. Серед категорій відповіді на питання «Наскільки Ви схвалюєте чи не схвалюєте діяльність міської ради Вашого міста?» для рейтингу були обрані наступні: цілком схвалюю; швидше схвалюю.
80-90	6,3	
70-80	5,6	
60-70	4,9	
50-60	4,2	
40-50	3,5	
30-40	2,8	
20-30	2,1	
10-20	1,4	
0-10	0,7	

8.5. Кількість чинних договорів про міжмуніципальне співробітництво (станом на 31 грудня 2019 року)

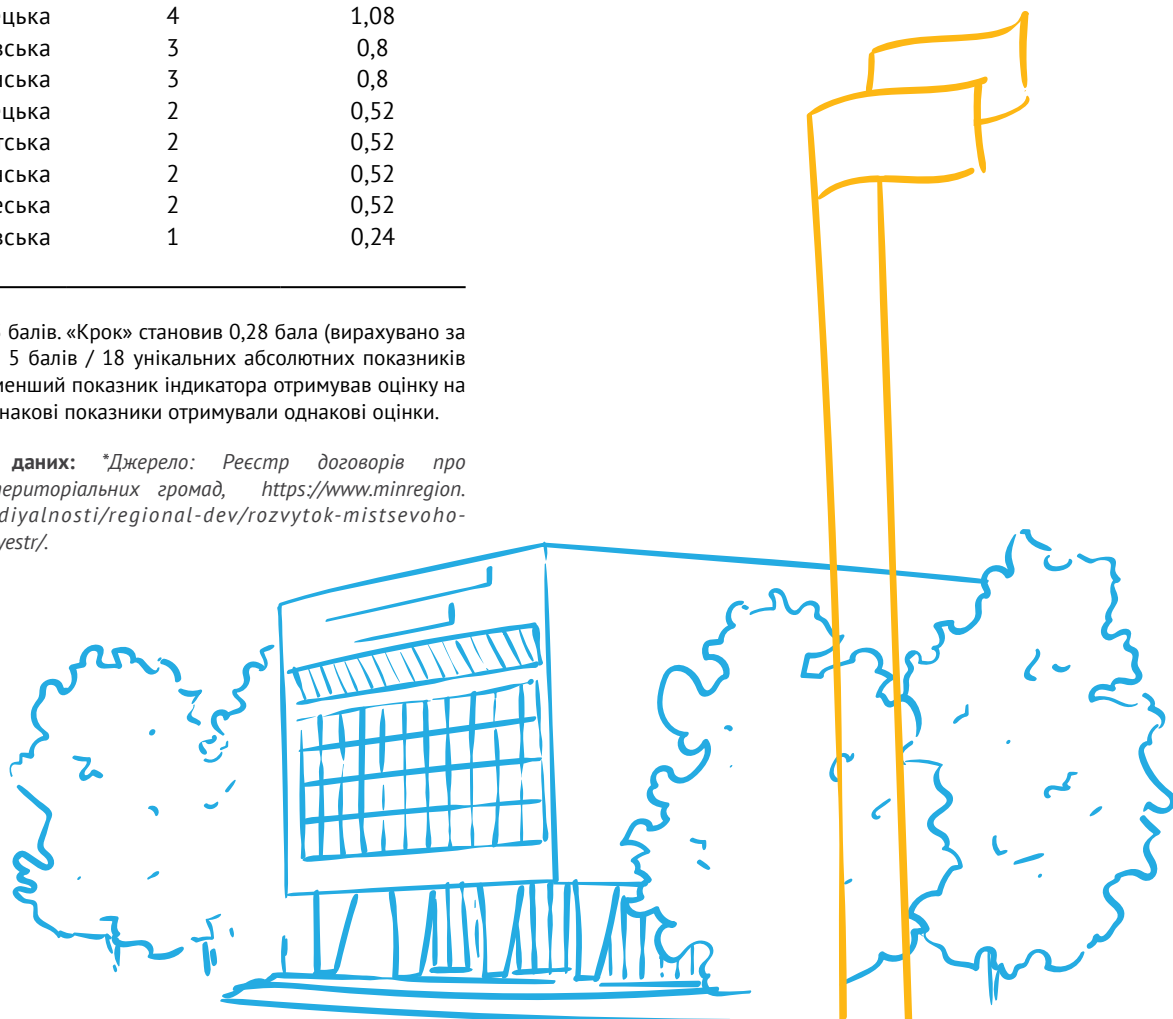
Табл 8.5

Кількість чинних договорів про міжмуніципальне співробітництво (станом на 31 грудня 2019 року)

Назва області	Кількість чинних договорів про міжмуніципальне співробітництво (станом на 31 грудня 2019 року)	Оцінка
Вінницька	78	5
Полтавська	75	4,72
Сумська	35	4,44
Черкаська	30	4,16
Житомирська	26	3,88
Волинська	23	3,6
Львівська	19	3,32
Харківська	15	3,04
Рівненська	14	2,76
Тернопільська	11	2,48
Київська	10	2,2
Кіровоградська	10	2,2
Дніпропетровська	9	1,92
Запорізька	9	1,92
Чернігівська	8	1,64
Хмельницька	6	1,36
Чернівецька	4	1,08
Миколаївська	3	0,8
Херсонська	3	0,8
Донецька	2	0,52
Закарпатська	2	0,52
Луганська	2	0,52
Одеська	2	0,52
Івано-Франківська	1	0,24

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,28 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 18 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,28 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад, <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/reyst/>.

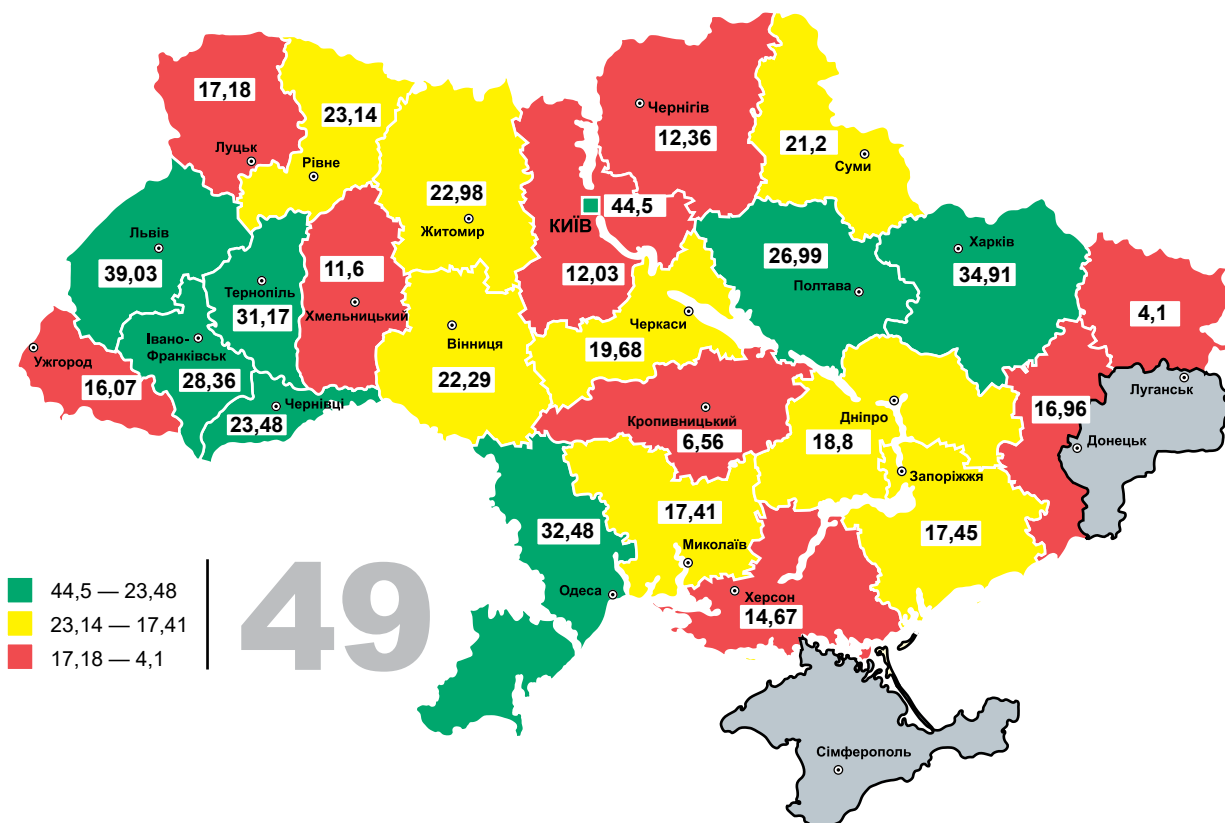

ОСВІТНЯ, НАУКОВА ТА КУЛЬТУРНА ІНТЕГРАЦІЯ

49

49 балів — максимально
можлива оцінка у цій
категорії.

■ 44,5 — 23,48
■ 23,14 — 17,41
■ 17,18 — 4,1

49

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

- 1 Перші позиції у секторальному рейтингу посідають Львівська та Харківська області, а також Київ. На останніх сходинках рейтингу — Луганська та Кіровоградська області.
- 2 **Освітня інтеграція.** У 2018–2019 роках 40,7% від загальної кількості університетів, інститутів та академій України взяли участь у програмі Erasmus+⁴⁰. У більшості українських областей від 20 до 40% таких закладів скористалися перевагами програми Erasmus+. Заклади вищої освіти більшості областей не брали участі у програмах Horizon 2020 та Jean Monnet. Це може свідчити про те, що потенціал програм освітньої співпраці ЄС з Україною не використовується повною мірою, а переваги різних освітніх ініціатив можуть активніше промотуватися серед українських студентів. Водночас чимало у цьому випадку залежить від керівництва закладів вищої освіти (ЗВО).
- 3 Важливою складовою наукової інтеграції є **програма професійних обмінів**, зокрема між викладачами університетів України та ЄС. За 2018–2019 роки було реалізовано 1 764 професійні обміни для студентів та викладачів закладів вищої освіти регіонів України. Лідерами у 2019 році стали заклади вищої освіти Києва (172 професійні обміни), Харківська (106) та Вінницька (101) області.
- 4 **Культурна інтеграція.** За 2019 рік українські організації імплементували 494 культурні проекти/ініціативи у співпраці з ЄС. У цій категорії — з великим відривом від інших регіонів — лідирує Львівська область (87 проєктів/ініціатив), натомість у 8 регіонах кількість культурних ініціатив, реалізованих у партнерстві з країнами ЄС, не перевищує 10 на область.
- 5 Важливим чинником, який впливає на успішність освітньої, наукової та культурної інтеграцій, є доступ до інтернету. Цей показник в Україні є доволі високим (69%), що посилює спроможність українців отримувати необхідну для навчання інформацію, працювати над самоосвітою, реалізовувати наукові, освітні та культурні проєкти разом із громадянами ЄС та інтегруватись у європейську онлайн-спільноту.

Erasmus+ УЧАСТЬ У ПРОГРАМІ ERASMUS+

Програми з обміну та спільні ініціативи Erasmus+ допомагають українським університетам впроваджувати інновації та сприяють інтеграції української освіти у європейський академічний простір.

У 2018–2019 роках із загальної кількості українських університетів, інститутів та академій 40,7% (172⁴¹) взяли участь у програмі Erasmus+. За цей період 3 780 студентів (бакалаврів, магістрів та докторів філософії), а також університетських викладачів відвідали провідні університети Європейського Союзу та реалізували у партнерстві з ними близько 700 проєктів⁴².

За кількістю закладів вищої освіти, які взяли участь в Erasmus+, лідерами є Київ, Харківська та Львівська області.

За активністю залученості закладів вищої освіти до Erasmus+ перші позиції посідають Житомирська, (83,3% від загальної кількості закладів), Тернопільська (62,5%), Чернівецька та Полтавська області. Аутсайдером рейтингу стала Кіровоградська область, де 12,5% від усіх університетів, інститутів та академій взяли участь у програмі.

УЧАСТЬ У ПРОГРАМІ HORIZON 2020

У 2015 році Україна стала асоційованим членом Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій Horizon 2020. Членство надало українським учасникам рівноправний статус з європейськими партнерськими організаціями та відкрило можливості впливу на формування змісту програми⁴³.

Horizon 2020 дозволяє українським науковцям та підприємцям долучатися до досвіду європейських країн та разом із західними партнерами працювати над актуальними питаннями європейського суспільства.

⁴⁰ Erasmus+ – це програма Європейського Союзу на період 2014–2020 рр., що підтримує проєкти співпраці, партнерства, заходи і мобільність у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту. <https://erasmusplus.org.ua/erasmus/pro-prohamu.html>

⁴¹ За даними Міністерства освіти та науки України участь у програмі Erasmus+ у 2018 – 2019 роках взяли 188 закладів вищої освіти. Наведена кількість включає три коледжі, які не зараховувалися при підрахунку рейтингів в індикаторі цього дослідження.

⁴² Відповідь Міністерства освіти та науки України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року

⁴³ Horizon 2020. Міністерство освіти та науки. <https://mon.gov.ua/ua/tag/horizont-2020>

У 2019 році у програмі Horizon 2020 взяли участь лише 19 українських закладів вищої освіти, які розташовані у Києві та восьми українських областях.

З-поміж цих областей найактивнішою є Львівська, де 4 заклади вищої освіти скористалися перевагами, які надає програма. Харківська (3) та Одеська області (2) також є лідерами за участю університетів у Horizon 2020. Переважна більшість українських ЗВО не долучалась до програми у вказаний період.

У 2020 році програма Horizon 2020 добігає кінця. Україна планує стати асоційованим членом її наступниці – програми Horizon Europe з 2021 року⁴⁴.

УЧАСТЬ У ПРОГРАМІ JEAN MONNET

Програма імені Жана Моне – освітня програма ЄС, яка допомагає університетам впроваджувати викладання та розвивати дослідницьку діяльність з європейської інтеграції.

Попри можливість, які надає програма, тільки 14 українських закладів вищої освіти долучилися до цієї ініціативи у 2019 році.

Це університети Києва та восьми областей. Найактивнішими учасниками програми виявились заклади тих же Львівської (2) та Харківської (2) областей.

Це може свідчити про те, що українські студенти мають обмежений доступ до інформації про європейську спільноту та переваги євроінтеграційних процесів для України.

ДОВГОТЕРМІНОВІ ПРОГРАМИ НАВЧАННЯ

Такі програми надають можливість українським студентам дізнаватись про те, як функціонує система освіти країн ЄС та підвищувати якість свого навчання, орієнтуючись на європейські освітні практики. Довготермінове перебування в країнах ЄС також допомагає українським студентам засвоювати європейські цінності та краще інтегруватись у європейську академічну спільноту.

У 2019 році найактивніше впроваджували довготермінові програми навчання в Івано-Франківській, Вінницькій та Харківській областях. Водночас в більшості областей

кількість студентів, які змогли скористатися такими можливостями, не перевищувала 100 осіб. Однак українські області працюють над збільшенням кількості таких програм у своїх закладах вищої освіти: лідерами з приросту кількості студентів, що скористалися перевагами довготермінового навчання в ЄС є Донецька (+75% за 2019 рік), Запорізька (+33%) та Миколаївська (+21%) області. Варто зазначити, що динаміка до скорочення кількості студентів спостерігалась в 11 областях України.

ПРОГРАМИ ПРОФЕСІЙНИХ ОБМІНІВ

Програми обмінів допомагають українським студентам та викладачам ВНЗ дізнаватися про найкращі практики викладання в університетах ЄС та впроваджувати ці інновації у своїй роботі, наближаючи якість української освіти до європейських стандартів.

У порівнянні із попереднім роком (791), у 2019 році кількість професійних обмінів (973), в яких брали участь викладачі та студенти українських закладів вищої освіти, зросла на 18,7%.

Станом на 2019 рік найактивніше користуються програмами професійних обмінів у Києві (172 обміни), Харківській (106) та Вінницькій (101) областях. Найменше – у вищих навчальних закладах Миколаївської області (5). За кількістю учасників обмінів перші позиції посідають Київ (1 210 осіб), Сумська (535) та Тернопільська (520) області. На останньому місці за цим показником – Херсонська область (9 осіб).

СПІЛЬНІ КУЛЬТУРНІ ПРОЕКТИ

Співпраця з країнами ЄС у культурній сфері відкриває чимало можливостей для українців. По-перше, це культурний обмін, який сприяє кращому взаєморозумінню між громадянами ЄС та України. По-друге, культурні проекти сприяють рефлексіям на теми, які є спільними для мешканців ЄС та України та здатні об'єднати їх ціннісно, включно із питаннями осмислення соціалістичного минулого та усвідомлення безпосередньої близькості російської загрози. По-третє, культура – потужний ресурс української «м'якої сили», завдяки якому Україна може посилити свої інтеграційні шанси, представивши громадянам ЄС сучасну європейську країну.

У 2019 році найбільшу кількість спільних культурних ініціатив реалізовано у Львівській області (87), Києві (56) та Одеській (30) області.

Найменше – у Миколаївській, Луганській та Запорізькій областях, у кожній з яких за рік відбулися лише по 4-5 ініціативи. І якщо перші дві області були серед аутсайдерів і в 2018 році, Запорізький регіон опинився у 2019 році на

⁴⁴ Україна планує стати асоційованим членом програми ЄС з інновацій Horizon Europe. Європейська Правда. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/01/31/7092274/>

останніх позиціях через скорочення кількості реалізованих проєктів/ініціатив проти минулого року.

Загалом в Україні за 2019 рік реалізовано 494 культурні проєкти/ініціативи у співпраці з організаціями з ЄС.

У цій категорії не були враховані гастролі українських виконавців та участь українських колективів у культурних заходах у країнах ЄС.

ДОСТУП ДО ІНТЕРНЕТУ

Можливість підключення до онлайн-послуг — важливий чинник, який впливає на освітні та культурні права громадян. Доступ до інтернету надає можливість отримувати необхідну для навчання інформацію, працювати над самоосвітою, створювати наукові, освітні та культурні проєкти разом із громадянами ЄС та інтегруватись у європейську онлайн-спільноту.

Загалом в Україні 28 мільйонів абонентів інтернету, з них майже 90% — фізичні особи.

Середній показник доступу до Інтернету по Україні — 69%. Це доволі високий показник, утім, він відстає від аналогічного показника в ЄС на 17%⁴⁵.

Найкраща ситуація з підключенням абонентів до інтернету у Києві (58% від загальної кількості населення), Одеській (43%) та Івано-Франківській (26%) областях. Найменше абонентів інтернету у Луганській (1,7%), Донецькій (4%) та Рівненській (5%) областях.

⁴⁵ Digital economy and society statistics — households and individuals. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Digital_economy_and_society_statistics_-_households_and_individuals

Графік 9.1.2 Частка закладів вищої освіти (університетів, інститутів, академій), які брали участь в Erasmus+ (2018/2019 роки), від загальної кількості таких закладів

■ Частка ЗВО, які брали участь в Erasmus+, від загальної кількості таких закладів (%)

■ Кількість закладів вищої освіти (університетів, інститутів, академій) (станом на 21 вересня 2020 року)

■ Оцінка

Вага індикатора – 10 балів. «Крок» становив 0,59 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 17 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,59 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповідь Міністерства освіти та науки України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року. Дані щодо загальної кількості закладів вищої освіти (університетів, інститутів, академій) наведені станом на 21 вересня 2020 року, згідно з даними

відкритого реєстру Міністерства освіти та науки України, <https://registry.edbo.gov.ua/high/>. У зазначений перелік (базуючись на категоріях закладів вищої освіти, наявних у вищевказаному реєстрі) не входять відокремлені структурні підрозділи закладів вищої освіти; коледжі та технікуми (ці установи тепер зараховують до закладів фахової передвищої освіти). Втім, варто відзначити, що у 2018/2019 роках участь у програмі Erasmus+ брали Київський коледж будівництва, архітектури та дизайну; Київський коледж зв'язку та Черкаський державний бізнес-коледж.

⁴⁶ Заклади вищої освіти, які брали участь в Erasmus+, у цьому індикаторі представлені університетами, інститутами та академіями.

9.2. Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Horizon 2020 (2019 рік)

Табл 9.2

Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Horizon 2020 (2019 рік)

Область	Кількість ЗВО, які взяли участь у програмі Horizon 2020 (2019 рік)	Оцінка
м. Київ	5	5
Львівська	4	4
Харківська	3	3
Одеська	2	2
Вінницька	1	1
Донецька	1	1
Закарпатська	1	1
Івано-Франківська	1	1
Сумська	1	1
Волинська	0	0
Дніпропетровська	0	0
Житомирська	0	0
Запорізька	0	0
Київська	0	0
Кіровоградська	0	0
Луганська	0	0
Миколаївська	0	0
Полтавська	0	0
Рівненська	0	0
Тернопільська	0	0
Херсонська	0	0
Хмельницька	0	0
Черкаська	0	0
Чернівецька	0	0
Чернігівська	0	0

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 1 бал (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 5 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 1 бал менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповідь Міністерства освіти та науки України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року. Області, де заклади вищої освіти не брали участі у програмі Horizon 2020, отримали нуль балів.

9.3. Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Jean Monnet (2019 рік)

Табл 9.3

Кількість закладів вищої освіти, які взяли участь у програмі Jean Monnet (2019 рік)

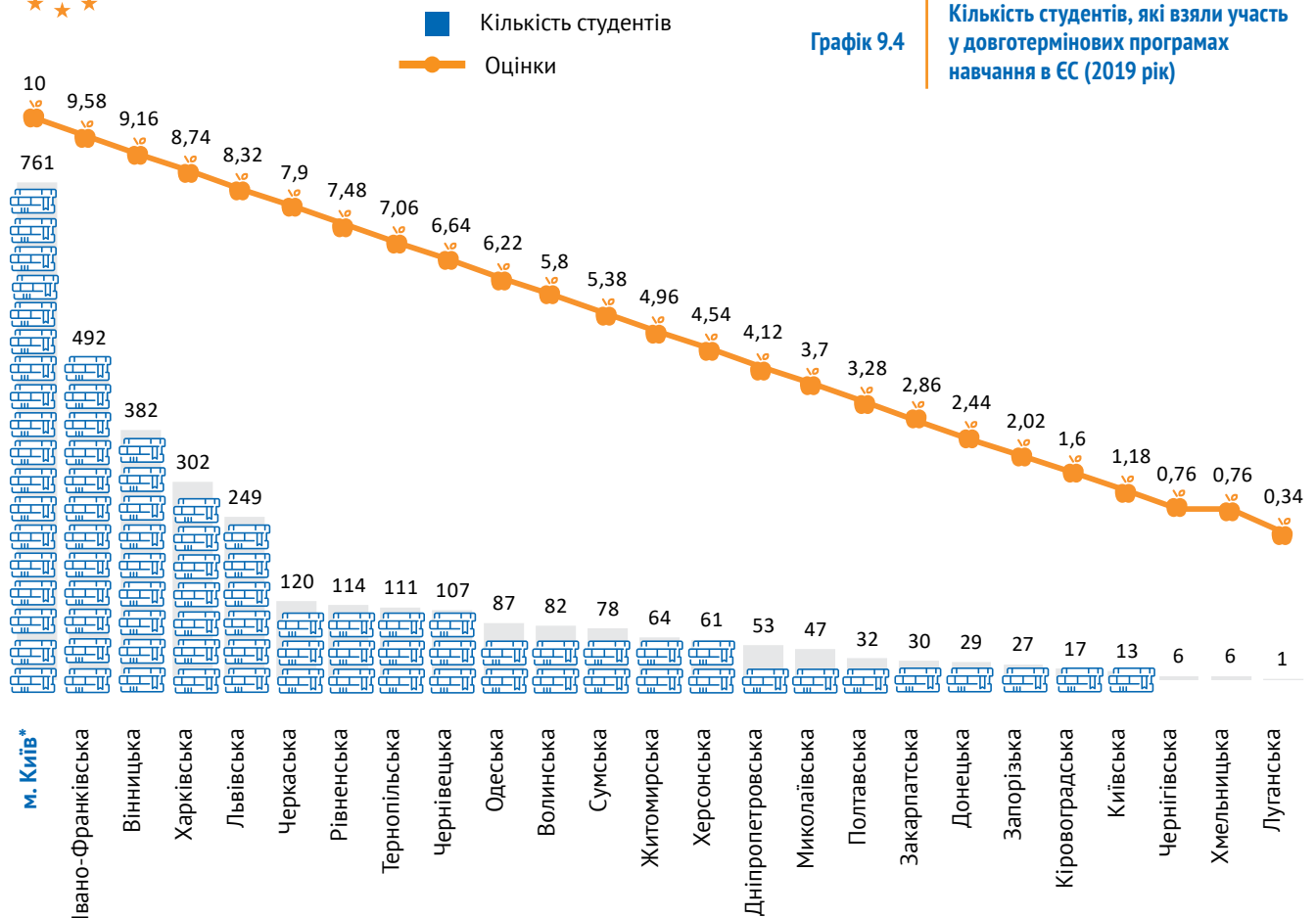
Область	Кількість ЗВО, які взяли участь у програмі Jean Monnet (2019 рік)	Оцінка
м. Київ	4	5
Львівська	2	3,67
Харківська	2	3,67
Волинська	1	2,34
Запорізька	1	2,34
Миколаївська	1	2,34
Одеська	1	2,34
Тернопільська	1	2,34
Чернігівська	1	2,34
Вінницька	0	0
Дніпропетровська	0	0
Донецька	0	0
Житомирська	0	0
Закарпатська	0	0
Івано-Франківська	0	0
Київська	0	0
Кіровоградська	0	0
Луганська	0	0
Полтавська	0	0
Рівненська	0	0
Сумська	0	0
Херсонська	0	0
Хмельницька	0	0
Черкаська	0	0
Чернівецька	0	0

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 1,33 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 3 унікальні абсолютні показники індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 1,33 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповідь Міністерства освіти та науки України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року. Області, де заклади вищої освіти не брали участі у програмі Jean Monnet, отримали нуль балів.

9.4. Кількість студентів, які взяли участь у довготермінових (від одного семестру і більше) програмах навчання у ЄС (2019 рік)

Вага індикатора – 10 балів. «Крок» становив 0,42 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 24 унікальних абсолютних показники індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,42 бала менше.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповіді обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації.

Київ: дані наведені тільки по 14 закладам вищої освіти Києва, запити були надіслані в заклади, які брали участь в програмі Erasmus+ у 2018/2019 роках за даними Міністерства освіти та науки України (всього 45 закладів).

До сфери управління Департаменту освіти і науки Київської міської державної адміністрації належить єдиний комунальний заклад вищої освіти IV рівня акредитації – Київський університет імені Бориса Грінченка.

Хмельницька область: обласна державна адміністрація та міська рада Хмельницького інформацію не надали, запити у заклади вищої освіти, які брали участь в програмі Erasmus+ у 2018/2019 роках за даними Міністерства освіти та науки України, були надіслані. Наведені дані стосуються тільки Кам'янець Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Львівська область: дані отримані від обласної державної адміністрації, для доповнення наявної інформації були надіслані запити в окремі вищі навчальні заклади області.

9.5. Кількість програм професійних обмінів та кількість їхніх учасників (викладачів та студентів) за 2019 рік

Табл 9.5.1			Програми професійних обмінів (кількість програм, 2019 рр.)		
Область	Кількість програм/обмінів (2019)	Оцінка			
м. Київ	172	3,5			
Харківська	106	3,32			
Вінницька	101	3,14			
Запорізька	67	2,96			
Черкаська	61	2,78			
Тернопільська	60	2,6			
Полтавська	55	2,42			
Сумська	46	2,24			
Львівська	44	2,06			
Донецька	42	1,88			
Дніпропетровська	30	1,7			
Житомирська	30	1,7			
Рівненська	29	1,52			
Івано-Франківська	27	1,34			
Хмельницька	16	1,16			
Луганська	12	0,98			
Київська	11	0,8			
Волинська	11	0,8			
Чернівецька	11	0,8			
Чернігівська	11	0,8			
Одеська	8	0,62			
Закарпатська	6	0,44			
Кіровоградська	6	0,44			
Херсонська	6	0,44			
Миколаївська	5	0,26			

Табл 9.5.2			Програми професійних обмінів (кількість учасників, 2019 рр.)		
Область	Кількість учасників (2019)	Оцінка			
м. Київ	1210	3,5			
Сумська	535	3,35			
Тернопільська	520	3,2			
Запорізька	460	3,05			
Закарпатська	344	2,9			
Полтавська	334	2,75			
Харківська	334	2,75			
Одеська	294	2,6			
Черкаська	263	2,45			
Рівненська	173	2,3			
Львівська	138	2,15			
Вінницька	136	2			
Волинська	136	2			
Івано-Франківська	123	1,85			
Житомирська	119	1,7			
Донецька	111	1,55			
Кіровоградська	110	1,4			
Дніпропетровська	84	1,25			
Чернігівська	66	1,1			
Чернівецька	61	0,95			
Хмельницька	59	0,8			
Київська	28	0,65			
Луганська	23	0,5			
Миколаївська	12	0,35			
Херсонська	9	0,2			

Вага індикатора — 10 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та м. Київ оцінка була поділена на дві частини: кількість програм/професійних обмінів з країнами ЄС у 2019 році та кількість учасників (викладачів та студентів), які взяли участь у таких програмах/обмінах у 2019 році. Максимальна вага кожної частини — 3,5 бала. Фінальна оцінка стала сумою доданих оцінок за дві вищенаведені частини.

У випадку кількості програм/обмінів «Крок» становив 0,18 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 19 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,18 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

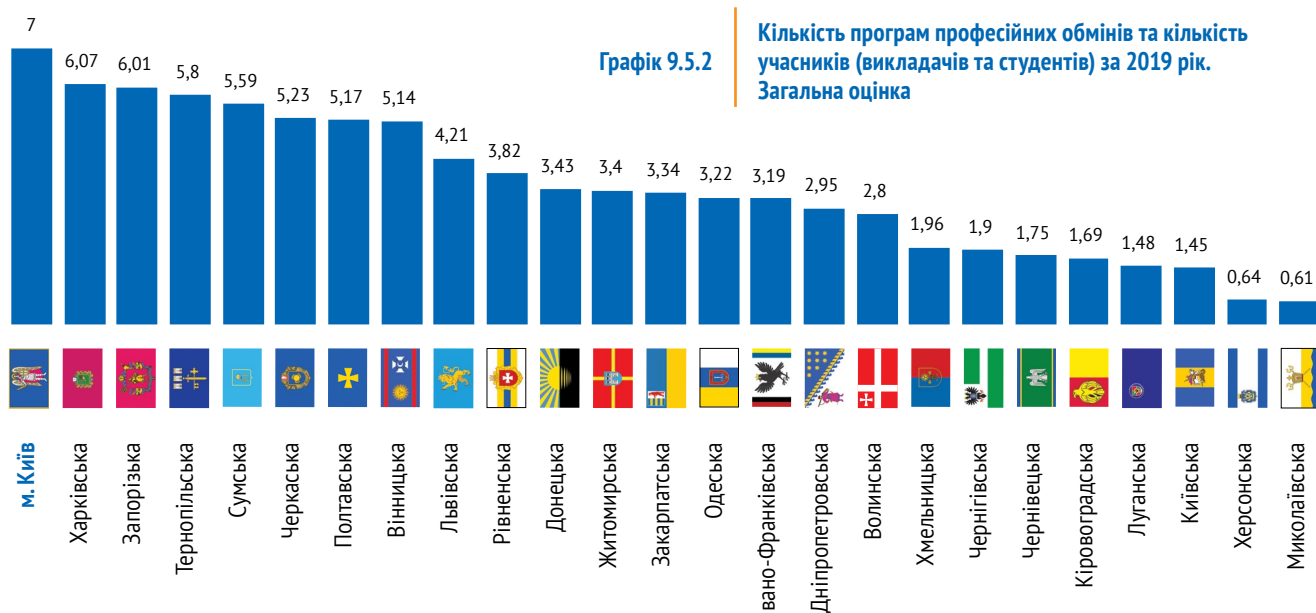
Щодо кількості учасників, то «Крок» становив 0,15 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 23 унікальних абсолютних показники індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,15 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповіді обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації.

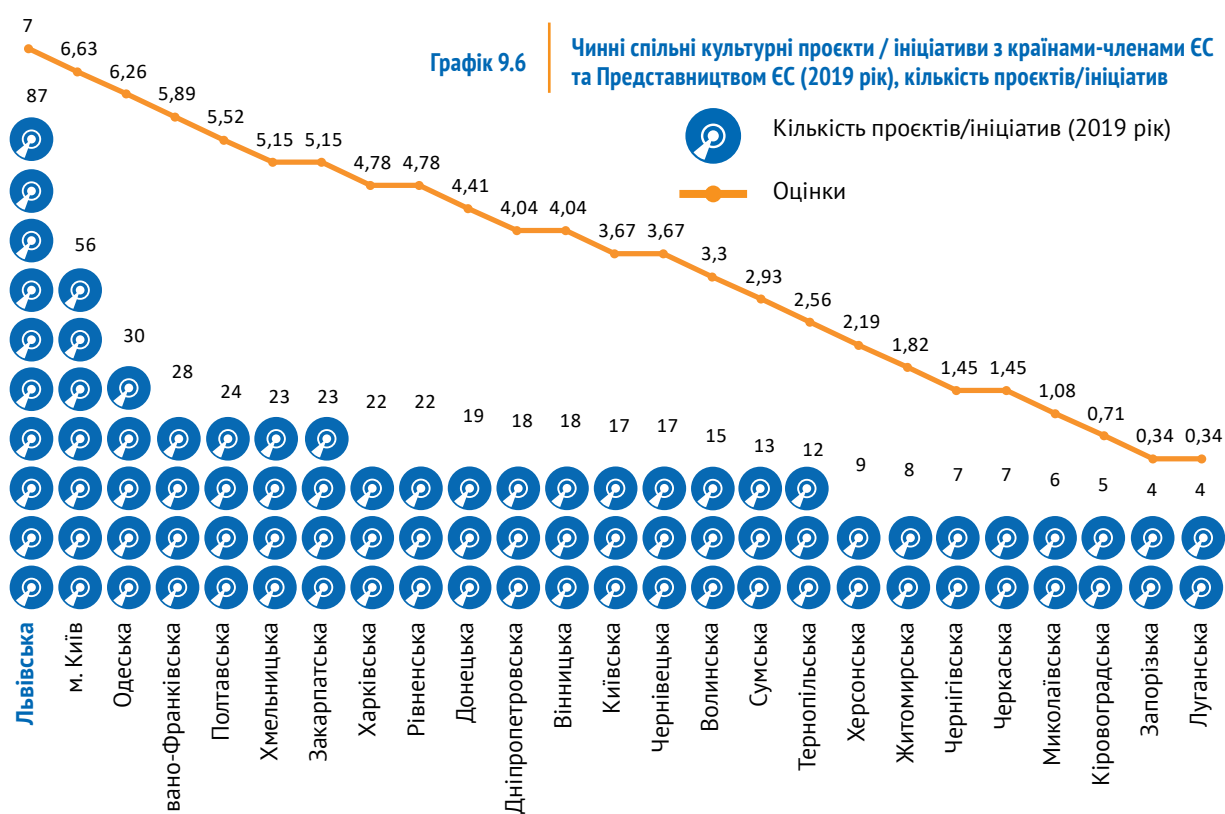
Київ: запити були надіслані в заклади вищої освіти, які брали участь в програмі Erasmus+ у 2018/2019 роках за даними Міністерства освіти та науки України. Інформація отримана від 12 закладів вищої освіти.

Львівська область: дані отримані від обласної державної адміністрації, для доповнення наявної інформації були надіслані запити в окремі заклади вищої освіти області.

Зазначені в індикаторі програми/обміни спрямовані на підвищення кваліфікації співробітників ЗВО, стажування та виробничу практику студентів в країнах — членах ЄС. Вони не включають академічні обміни студентів та подвійні дипломи.

9.6. Кількість чинних спільних культурних проєктів/ініціатив між культурними інституціями, неурядовими організаціями України та країн-членів ЄС, Представництвом ЄС (2019 рік)

Вага індикатора – 7 балів. «Крок» становив 0,39 бала (вираховано за формулою «Крок» = 7 балів / 18 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,39 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповіді обласних державних адміністрацій та міських рад обласних центрів, а також Представництва ЄС в Україні. Крім того, були надіслані запити в десять громадських організацій, які потенційно могли мати спільні культурні проєкти/ініціативи з партнерськими організаціями/фондами з країн-

членів ЄС. Житомирська область: зараховані проєкти/ініціативи НУО «Сучасний формат» (<http://www.sformat.org>).

Культурні проєкти/ініціативи включають організацію фестивалю, виставки, концертів, інших культурних заходів за сприяння або участі країн-членів ЄС або Представництва ЄС на території певної області чи Києва; виготовлення мистецької продукції – фільму, книги тощо за сприяння або у партнерстві з інституціями країн-членів ЄС. Також були зараховані заходи/ініціативи, проведені за місцеві кошти із запрошенням гостей/учасників із країн-членів ЄС.

9.7. Частка фізичних осіб-абонентів інтернету від загальної кількості населення (% , 2019 рік)

Табл 9.7

Частка фізичних осіб-абонентів інтернету від загальної кількості населення (% , 2019 рік)

Область	Фізичні особи-абоненти інтернету (тис. осіб)
м. Київ	1717,1
Одеська	1016,2
Івано-Франківська	360,2
Миколаївська	155,4
Полтавська	143,6
Тернопільська	100,5
Запорізька	140,6
Львівська	208,7
Київська	146,9
Херсонська	81,9
Дніпропетровська	248,5
Житомирська	92,7
Чернівецька	64,5
Чернігівська	67,3
Сумська	72,4
Кіровоградська	59,6
Вінницька	95,7
Харківська	157,4
Хмельницька	71,2
Волинська	56,6
Черкаська	65,1
Закарпатська	62,9
Рівненська	56,1
Донецька	161,9
Луганська	37,4

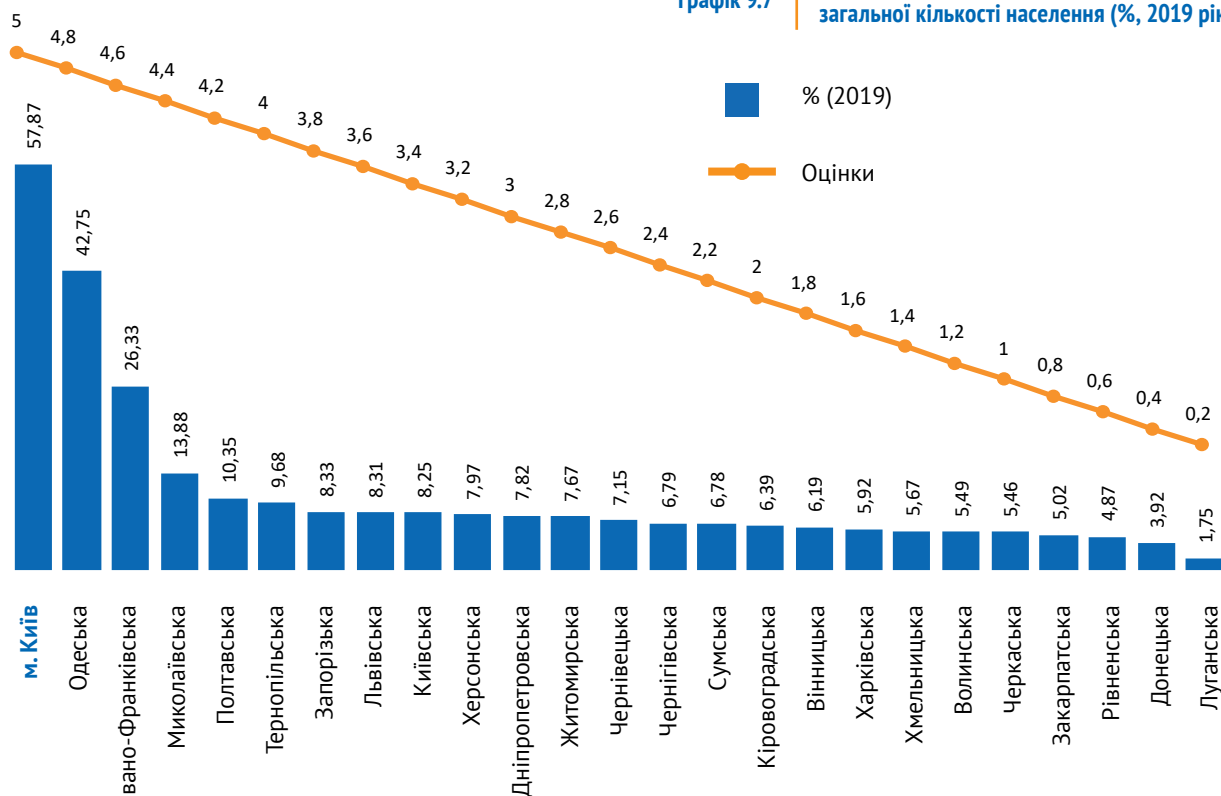
Вага індикатора — 5 балів. «Крок» становив 0,2 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 25 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,2 бала менше.

Уточнення щодо даних: *Абонент — споживач телекомунікаційних послуг, який отримує телекомунікаційні послуги на умовах договору, котрий передбачає підключення кінцевого обладнання, що перебуває в його власності або користуванні, до телекомунікаційної мережі.

Джерело (кількість абонентів інтернету): Державна служба статистики, регіональна статистика. Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Для підрахунку частки абонентів інтернету від загальної кількості наявного населення були використані дані Державної служби статистики станом на 1 січня 2020 року (http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ds/kn/kn_u/kn1219_u.html).

Графік 9.7

Частка фізичних осіб-абонентів інтернету від загальної кількості населення (% , 2019 рік)

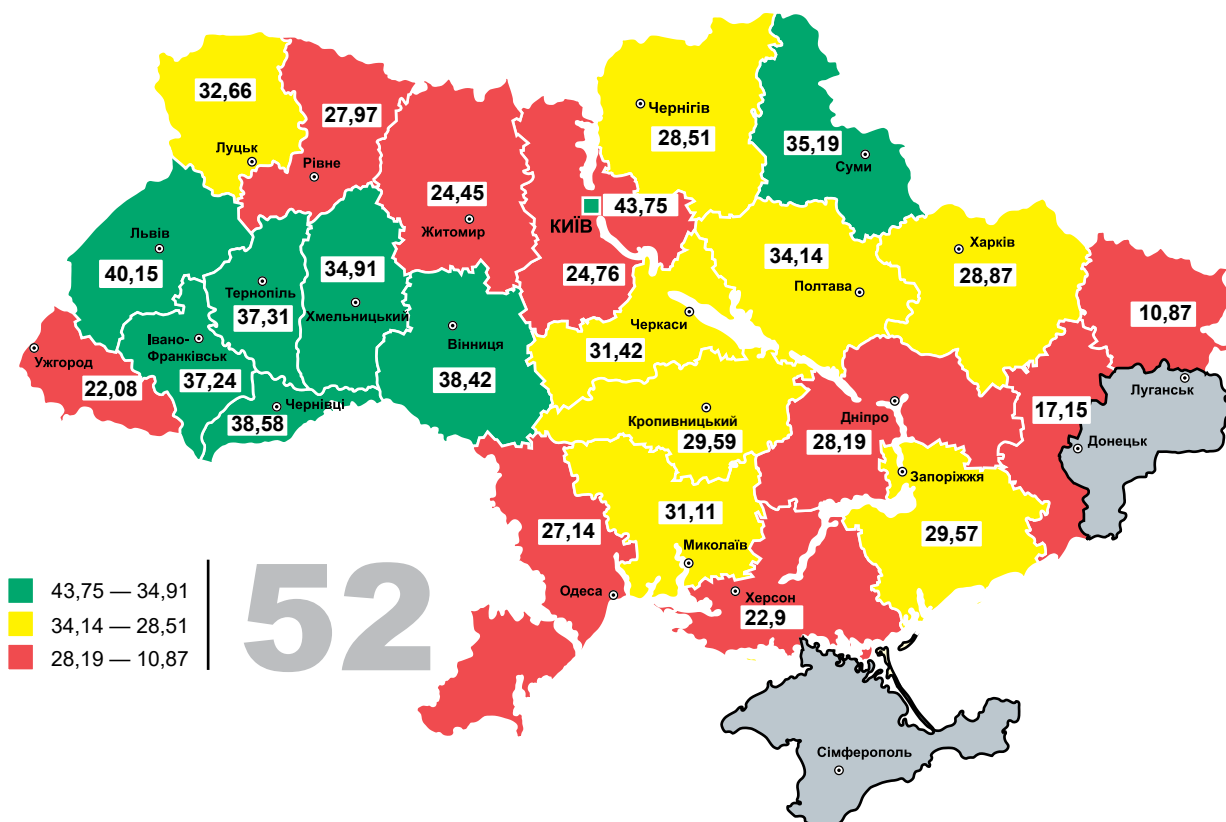

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

52

52 бали – максимально
можлива оцінка у цій
категорії.

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

- 1 Очікувана тривалість життя в Україні значно нижча, ніж у країнах Європейського Союзу. Більше того, в Україні майже удвічі вищий середній показник різниці в тривалості життя жінок та чоловіків. Лідерські позиції за очікуваною тривалістю життя при народженні та у віці 65+ у Києва та західних областей України.
- 2 Україна поки не досягає європейських показників у більшості планових щеплень, тому популяризація вакцинації має тривати далі. Утім, є і абсолютні лідери серед регіонів. Так, за даними 2019 року, 100% виконання обсягів планових щеплень на коклюш, дифтерію, правець (АКДП-3) до року та кір, паротит, краснуху (КПК-1) продемонструвала Миколаївська область.
- 3 За часткою підписаних декларацій про надання первинної медичної допомоги від загальної кількості населення лідерами стали Вінницька, Київська та Львівська області.
- 4 Заняття спортом належать до важливих складових здорового способу життя в Європейському Союзі. Однак більшість міст України лише набувають розуміння необхідності розробки концепції розвитку велоінфраструктури. За даними 2019 року Чернівецька, Волинська області та Київ стали лідерами за кілометражем створених велодоріжок.

СЕРЕДНЯ ОЧІКУВАНА ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ

Середня очікувана тривалість життя при народженні є найбільш інтегральним індикатором стану здоров'я, умов життя та праці населення. За даними 2018 року в Україні цей показник становив 71,76 років. 66,9 – серед чоловіків, 76,72 – серед жінок. Різниця в тривалості життя чоловіків та жінок – 9,82⁴⁷. Лідерські позиції у Києва та західних областей України.

Водночас, попри сповільнення приросту тривалості життя в країнах ЄС, за даними 2017 року середня очікувана тривалість життя при народженні сягала 80,9 років. А різниця в тривалості життя чоловіків та жінок – 5,2⁴⁸.

Отже, тривалість життя в Україні значно нижча від країн-членів Європейського Союзу, не кажучи про майже удвічі вищий показник різниці в тривалості життя чоловіків та жінок.

Водночас середня очікувана тривалість життя у віці 65+ за даними 2018 року сягала 5,14 років по Україні, а в ЄС – 19,9 років (дані 2017 року). Серед лідерів в Україні знов опинилися Київ та західні регіони.

ВІДСОТКИ ВИКОНАННЯ ОБСЯГІВ ПЛАНОВИХ ЩЕПЛЕНЬ

Ще одним важливим показником є рівень вакцинації. За даними Welcome Global Monitor 2018 року Європа стала найбільш скептичним щодо вакцинації регіоном у світі, а Франція – країною з найнижчим рівнем довіри до безпеки вакцинації (47%). Це свідчить про те, що лівова частка населення має сумніви щодо необхідності вакцинації і після розробки коронавірусної вакцини цілком може виникнути потреба переконувати людей у її користі.

Щодо України, то у 2019 році дуже позитивно до вакцинації ставилися 40,7% опитаних в рамках дослідження «Індекс здоров'я. Україна», а скоріше позитивно – 39,7%, тобто загалом 80,4% опитаних. Щоправда, хоча в Україні і високі показники щеплення, вони поки не досягають всіх європейських показників, тому маємо продовжувати популяризацію вакцинації.

Лідерами за відсотками виконання чотирьох планових щеплень для дітей у 2019 році стали Полтавська, Миколаївська та Кіровоградська області.

Щодо окремих щеплень, то за даними 2019 року відсоток виконання обсягів планових щеплень на коклюш, дифтерію, правець (АКДП-3) до року сягнув 80,5% по Україні. А в ЄС цей показник – 94%⁴⁹. Лідером серед регіонів стала Миколаївська область (100%).

Якщо брати рівень щеплення на кір, паротит, краснуху (КПК-1, 1 рік), це 93,2% по Україні, а в ЄС показник суто по кору – 94%. Лідер серед регіонів – Миколаївська область (100%). Водночас рівень обсягів щеплення на гепатит В3 до року – 77% по Україні, в ЄС – 93%. Лідер серед регіонів – Полтавська область (92,7%)⁵⁰.

⁴⁷ Євромапа здоров'я, Тетяна Левонюк, травень 2020 року. http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/1590764088994_Evromap_health_01-29_graf_ukr.pdf.

⁴⁸ Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>

⁴⁹ Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>

⁵⁰ Дані стосуються третьої дози для дифтерії, правця та коклюшу, гепатиту В та першої дози для кору.

Варто також відзначити, що Луганська область за трьома з чотирьох планових щеплень увійшла в десятку регіонів-лідерів попри складну безпекову ситуацію.

ДЕКЛАРАЦІЇ З СІМЕЙНИМИ ЛІКАРЯМИ

Угода про асоціацію з ЄС в частині охорони здоров'я передбачає посилення системи охорони здоров'я України та її потенціалу, що, зокрема, відбувається завдяки реформі первинної медичної ланки і запровадженню посади сімейних лікарів. Останні не лише направляють до вузьких спеціалістів, а й консультують щодо симптомів тих чи інших захворювань, здорового способу життя, планових щеплень та аналізів, фактично підтримуючи задовільний стан здоров'я пацієнтів.

Крім того, введення сімейних лікарів дозволило збільшити доступність лікарів для громадян, спростити для багатьох пацієнтів процедури запису на прийом (приміром, в режимі онлайн) та зменшити черги, а також отримувати базові послуги за рахунок держави навіть у приватних лікарнях.

За кількістю підписаних декларацій про надання первинної медичної допомоги від загальної кількості населення областей лідерами стали Вінницька, Київська, Львівська, Сумська та Хмельницька області.

Ті ж самі області очолили рейтинг і за кількістю мешканців, які приєдналися до електронної системи медичної допомоги. Загалом станом на 31 грудня 2019 року понад 29 млн українців уклали декларації з сімейними лікарями, тобто 69,5% населення країни.

ПРИЄДНАННЯ ДО СИСТЕМИ E-HEALTH

Електронна система медичної допомоги e-Health, яка почала діяти у 2017 році, стала важливою складовою трансформації української системи охорони здоров'я. Цей інструмент дозволив перевести більшість медичної документації в електронний вигляд, що сприяло розвантаженню лікарів та більш якісному наданню медичних послуг пацієнтам. Наприклад, з'явилася можливість виписувати електронні рецепти на ліки в рамках програми «Доступні ліки». Крім того, ця система дозволяє збирати та аналізувати дані щодо медичних потреб різних регіонів, систематизуючи інформацію в реєстрах медичних закладів, пацієнтів та лікарів.

Серед лідерів за кількості мешканців регіонів, які приєдналися до системи e-Health, Вінницька, Київська, Волинська, Сумська та Хмельницька області.

ЗОНИ ВІДПОЧИНКУ ТА ВЕЛОДОРОЖКИ

В Україні, на відміну від країн-членів Європейського Союзу, не ведеться статистика щодо тих, хто регулярно займається спортом, кілометражу велодоріжок тощо. Однак, підписавши Угоду про асоціацію з ЄС, Україна взяла на себе зобов'язання оновити національне законодавство, зокрема, за напрямком пропагування здорового способу життя. Крім того, використання двоколісного транспорту сприяє захисту довкілля.

Отже, вкрай актуальним є питання наявності відповідних зон відпочинку в регіонах, а також розвитку велоінфраструктури. До речі, двоколісний транспорт здобуває дедалі більшу популярність серед різних груп населення. Більше того, існує навіть *Індекс Копенгагенізації*, що визначає топ-20 найбільш зручних для велосипедистів міст у світі.⁵¹

Щодо України, то більшість міст лише починають усвідомлювати необхідність розробки концепції розвитку велоінфраструктури. Так, наприкінці 2019 року було затверджено Програму розвитку велоінфраструктури міста Херсон на 2020 рік, що виконується в рамках проєкту «ВелоМіста» за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). У процесі розробки «Концепція розвитку велосипедної інфраструктури м. Херсон».

За даними 2019 року Одеська, Київська області та Київ стали лідерами за кількістю реконструйованих або новостворених зон відпочинку. У свою чергу, Чернівецька, Волинська області та Київ — за кілометражем облаштованих велодоріжок.

Прикметно, що у квітні 2020 року з'явився перший рейтинг міст-обласних центрів України, де зафіксована офіційна протяжність велодоріжок та велосмуг. Цей рейтинг очолили Львів (105,5 км), Київ (91,5 км) та Вінниця (70 км). Аутсайдерами стали Херсон, Миколаїв та Кропивницький, де були відсутні велодоріжки або велосмуги⁵².

⁵¹ The most bicycle-friendly cities of 2019. <https://copenhagenize.eu/index/index.html>

⁵² ТОП велосипедних міст України: Ужгород «насе задніх». <https://zak.depo.ua/ukr/zak/top-velosipednikh-mist-ukraini-uzhgorod-pase-zadnih-202005281167395>

10.1. Середня очікувана тривалість життя при народженні (обидві статі, 2018 рік)

Табл 10.1	Середня очікувана тривалість життя при народженні (обидві статі) (2018 рік)	
Область	Середня очікувана тривалість життя при народженні (обидві статі)	Оцінка
м. Київ	74,01	10
Чернівецька	73,83	9,57
Івано-Франківська	73,67	9,14
Тернопільська	73,39	8,71
Львівська	73,36	8,28
Вінницька	72,69	7,85
Хмельницька	72,28	7,42
Сумська	72,26	6,99
Рівненська	71,88	6,56
Черкаська	71,78	6,13
Полтавська	71,76	5,7
Волинська	71,49	5,27
Харківська	71,4	4,84
Запорізька	71,11	4,41
Миколаївська	71,06	3,98
Закарпатська	70,99	3,55
Одеська	70,98	3,12
Кіровоградська	70,83	2,69
Херсонська	70,51	2,26
Чернігівська	70,51	2,26
Дніпропетровська	70,46	1,83
Київська	70,3	1,4
Житомирська	70,08	0,97
Донецька	–	0,54
Луганська	–	0,54

Вага індикатора – 10 балів. «Крок» між оцінками становив 0,43 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 23 унікальних абсолютних показники індикатора). Найкращий показник отримала область із найбільшою середньою очікуваною тривалістю життя при народженні (обидві статі), кожна наступна отримувала на 0,43 бала менше.

Уточнення щодо даних: *Джерело: дані Державної служби статистики, інформація щодо Луганської та Донецької областей відсутня⁵³.

10.2. Середня очікувана тривалість життя у віці 65 років (обидві статі, 2018 рік)

Табл 10.2	Середня очікувана тривалість життя у віці 65 років (обидві статі)	
Область	Середня очікувана тривалість життя у віці 65 років (обидві статі)	Оцінка
м. Київ	16,42	10
Львівська	15,78	9,57
Івано-Франківська	15,62	9,14
Чернівецька	15,44	8,71
Вінницька	15,4	8,28
Тернопільська	15,33	7,85
Хмельницька	15,31	7,42
Одеська	15,25	6,99
Кіровоградська	15,18	6,56
Волинська	15,15	6,13
Черкаська	15,15	6,13
Запорізька	15,11	5,7
Миколаївська	15,09	5,27
Сумська	15,03	4,84
Чернігівська	14,99	4,41
Дніпропетровська	14,98	3,98
Житомирська	14,85	3,55
Рівненська	14,84	3,12
Харківська	14,79	2,69
Херсонська	14,72	2,26
Полтавська	14,68	1,83
Закарпатська	14,23	1,4
Київська	14,11	0,97
Донецька	–	0,54
Луганська	–	0,54

Вага індикатора – 10 балів. «Крок» між оцінками становив 0,43 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 23 унікальних абсолютних показники індикатора). Найкращий показник отримала область із найбільшою середньою очікуваною тривалістю життя у віці 65 років, кожна наступна отримувала на 0,43 бала менше.

Уточнення щодо даних: *Джерело: дані Державної служби статистики, інформація щодо Луганської та Донецької областей відсутня⁵⁴.

⁵³ Державна служба статистики України. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/12/zb_ukr_2018.pdf

⁵⁴ Державна служба статистики України. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/12/zb_ukr_2018.pdf

10.3. Відсоток виконання обсягів планових щеплень у 2019 році (АКДП-3 до року, Гепатит В3 до року, АДП-м, КПК-1)⁵⁵

Графік 10.3

Відсоток виконання обсягів планових щеплень у 2019 році (АКДП-3 до року, Гепатит В3 до року, АДП-м, КПК-1. Загальна оцінка

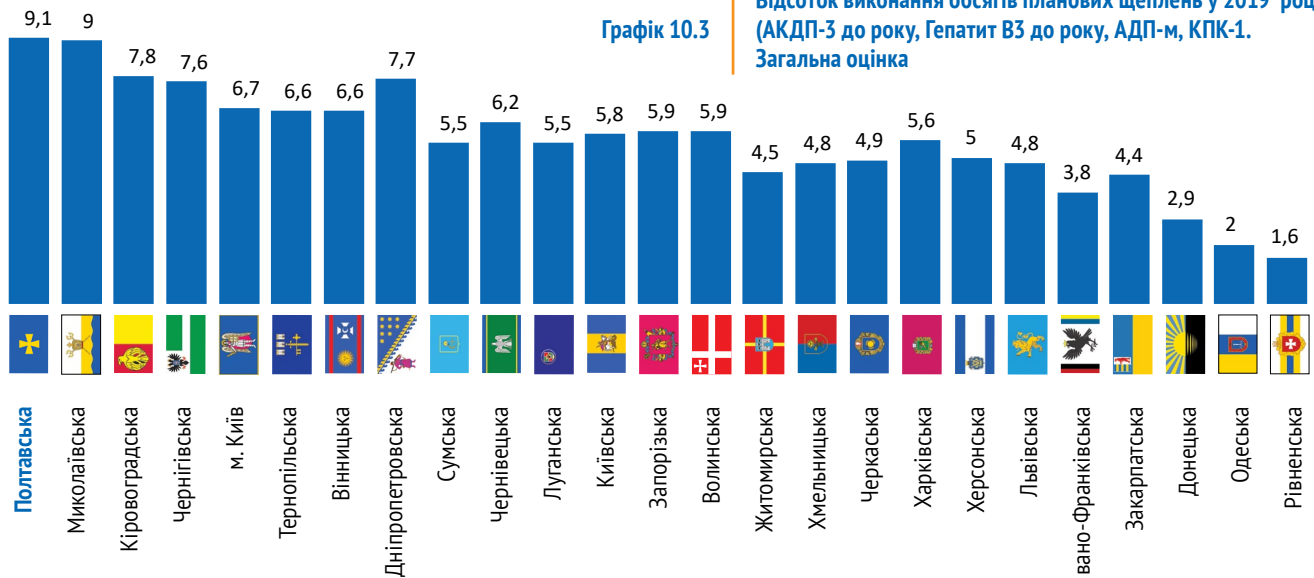

Табл. 10.3.1

АКДП-3 до року (адсорбована коклюшно-дифтерійно-правцева вакцина)

Область	План	Кількість щеплень	%	Оцінка
Миколаївська	9 053	9 057	100,0	2,5
Кіровоградська	7 127	6 648	93,3	2,4
Полтавська	9 743	9 008	92,5	2,3
Сумська	7 074	6 371	90,1	2,2
м.Київ	34 536	30 971	89,7	2,1
Тернопільська	8 645	7 675	88,8	2
Вінницька	12 769	11 119	87,1	1,9
Хмельницька	10 573	9 208	87,1	1,9
Луганська	3 608	3 092	85,7	1,8
Черкаська	8 550	7 265	85,0	1,7
Житомирська	10 558	8 893	84,2	1,6
Чернігівська	6 762	5 649	83,5	1,5
Київська	17 184	14 283	83,1	1,4
Чернівецька	8 639	7 027	81,3	1,3
Запорізька	12 606	10 110	80,2	1,2
Херсонська	9 016	7 007	77,7	1,1
Волинська	11 255	8 611	76,5	1
Івано-Франківська	12 827	9 761	76,1	0,9
Львівська	23 073	17 539	76,0	0,8
Дніпропетровська	25 035	18 788	75,0	0,7
Харківська	19 485	14 232	73,0	0,6
Рівненська	13 242	9 566	72,2	0,5
Одеська	23 061	16 634	72,1	0,4
Донецька	12 542	8 837	70,5	0,3
Закарпатська	13 775	9 003	65,4	0,2

Табл. 10.3.2

Гепатит В3 до року

Область	План	Кількість щеплень	%	Оцінка
Полтавська	9 743	9 125	93,7	12,5
Дніпропетровська	25 035	23 405	93,5	2,4
Сумська	7 074	6 478	91,6	2,3
Миколаївська	9 053	8 220	90,8	2,2
Луганська	3 608	3 232	89,6	2,1
м.Київ	34 536	29 284	84,8	2
Чернігівська	6 762	5 515	81,6	1,9
Київська	17 184	13 923	81,0	1,8
Кіровоградська	7 127	5 767	80,9	1,7
Вінницька	12 769	10 318	80,8	1,6
Житомирська	10 558	8 468	80,2	1,5
Волинська	11 255	9 001	80,0	1,4
Черкаська	8 550	6 624	77,5	1,3
Чернівецька	8 639	6 621	76,6	1,2
Харківська	19 485	14 837	76,1	1,1
Запорізька	12 606	9 569	75,9	1
Івано-Франківська	12 827	9 650	75,2	0,9
Херсонська	9 016	6 639	73,6	0,8
Хмельницька	10 573	7 720	73,0	0,7
Донецька	12 542	9 118	72,7	0,6
Тернопільська	8 645	6 208	71,8	0,5
Львівська	23 073	15 585	67,5	0,4
Рівненська	13 242	8 097	61,1	0,3
Одеська	23 061	13 853	60,1	0,2
Закарпатська	13 775	7 522	54,6	0,1

⁵⁵ Планові щеплення у цьому індикаторі включають: адсорбовану коклюшно-дифтерійно-правцеву вакцину до року (АКДП-3), щеплення від Гепатиту В3 до року, щеплення від дифтерії та правця (АДП-м) для дорослих, щеплення від кору, паротиту і краснухи у віці 1 рік (КПК-1).

Табл. 10.3.3

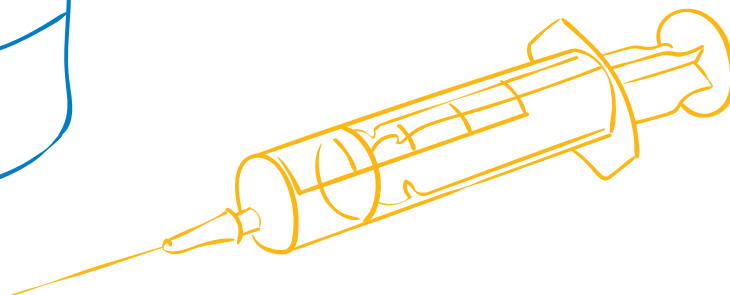
АДП-м (дифтерія та правець)

Область	План	Кількість щеплень	%	Оцінка
Запорізька	102 495	102 347	99,9	2,5
Полтавська	182 542	181 926	99,7	2,4
Львівська	160 348	154 763	96,5	2,3
Закарпатська	89 327	86 096	96,4	2,2
Херсонська	107 625	103 445	96,1	2,1
Тернопільська	74 253	71 208	95,9	2
Вінницька	180 294	168 868	93,7	1,9
Миколаївська	145 361	135 607	93,3	1,8
Чернівецька	53 269	49 545	93,0	1,7
Кіровоградська	43 517	40 335	92,7	1,6
Черкаська	94 196	85 981	91,3	1,5
Волинська	58 042	52 890	91,1	1,4
м.Київ	130 292	117 260	90,0	1,3
Київська	150 157	135 004	89,9	1,2
Чернігівська	67 332	57 333	85,1	1,1
Дніпропетровська	187 544	156 985	83,7	1
Донецька	176 526	142 176	80,5	0,9
Ів.-Франківська	92 233	73 971	80,2	0,8
Хмельницька	159 705	125 231	78,4	0,7
Харківська	275 296	207 753	75,5	0,6
Сумська	157 722	118 706	75,3	0,5
Житомирська	110 441	79 927	72,4	0,4
Одеська	298 576	192 658	64,5	0,3
Рівненська	150 509	96 130	63,9	0,2
Луганська	52 190	15 868	30,4	0,1

Табл. 10.3.4

КПК-1 (кір, паротит, краснуха)

Область	План	Кількість щеплень	%	Оцінка
Миколаївська	9 973	9 973	100	2,5
Дніпропетровська	27 418	27 388	99,9	2,4
Чернігівська	6 801	6 750	99,3	2,3
Харківська	19 518	19 200	98,4	2,2
Кіровоградська	7 020	6 897	98,2	2,1
Тернопільська	8 491	8 244	97,1	2
Полтавська	10 141	9 841	97	1,9
Волинська	11 812	11 428	96,7	1,8
Луганська	3 676	3 517	95,7	1,7
Чернівецька	8 639	8 200	94,9	1,6
Хмельницька	10 629	10 081	94,8	1,5
Житомирська	11 528	10 852	94,1	1,4
Київська	17 796	16 711	93,9	1,3
м.Київ	29 374	27 529	93,7	1,2
Вінницька	12 690	11 876	93,6	1,1
Запорізька	12 602	11 790	93,6	1
Сумська	7 979	7 449	93,4	0,9
Закарпатська	13 737	12 437	90,5	0,8
Івано-Франківська	12 566	11 311	90	0,7
Львівська	23 090	20 779	90	0,6
Херсонська	9 017	7 849	87	0,5
Одеська	22 966	19 931	86,8	0,4
Черкаська	9 494	8 211	86,5	0,3
Донецька	13 227	11 306	85,5	0,2
Рівненська	13 293	11 288	84,9	0,1

Вага індикатора – 10 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на чотири частини. Максимальна вага кожної частини – 2,5 бала.

«Крок» між оцінками кожної частини індикатора становив 0,1 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2,5 бала / 25 унікальних абсолютних показників). Найкращий показник отримала область із найбільшим відсотком виконання обсягів щеплення, кожна наступна отримувала на 0,1 бала менше.

Уточнення щодо даних: *Джерело: Центр медичної статистики МОЗ України, <http://medstat.gov.ua/ukr/statdan.html>.

10.4. Частка підписаних декларацій про надання первинної медичної допомоги від загальної кількості населення (% , станом на 31 грудня 2019 року)

Табл. 10.4

Частка підписаних декларацій про надання первинної медичної допомоги від загальної кількості населення (% , станом на 31 грудня 2019 року)

Область	Кількість укладених декларацій з надавачами первинної медичної допомоги (станом на 31 грудня 2019 року)	Загальна кількість наявного населення (станом на 1 січня 2020 року)	Частка підписаних декларацій від загальної кількості населення (%)	Оцінка
Вінницька	1 300 182	1545416	84,13	9
Київська	1 464 527	1781044	82,23	9
Львівська	2 053 448	2512084	81,74	9
Сумська	872 520	1068247	81,68	9
Хмельницька	1 023 824	1254702	81,6	9
Волинська	836 990	1031421	81,15	9
Житомирська	972 876	1208212	80,52	9
Полтавська	1 114 384	1386978	80,35	9
Рівненська	924 436	1152961	80,18	9
Чернігівська	790 741	989978	79,87	8
Тернопільська	818 870	1038695	78,84	8
Івано-Франківська	1 075 586	1368097	78,62	8
Черкаська	930 636	1192137	78,06	8
Харківська	2 049 134	2658461	77,08	8
Запорізька	1 292 605	1687401	76,6	8
Дніпропетровська	2 424 089	3176648	76,31	8
Чернівецька	682 533	899938	75,84	8
Закарпатська	934 844	1253791	74,56	8
Херсонська	764 868	1027913	74,41	8
Кіровоградська	682 741	933109	73,17	8
Миколаївська	796 668	1119862	71,14	8
Донецька	1 346 728	1930900	69,75	7
Одеська	1 572 125	2377230	66,13	7
м. Київ	1 948 791	2967360	65,67	7
Луганська	467 914	2135913	21,91	3

Вага індикатора – 10 балів. Для врахування невеликої різниці між частками підписаних декларацій у багатьох областях за ідеальний показник було взято 90-100%. Відповідно, область з таким результатом отримала б 10 балів. Кожна наступна група областей отримала на 1 бал менше. Детальніше про підрахунки:

Розрахунки оцінки	
%	Оцінка
90-100	10
80-90	9
70-80	8
60-70	7
50-60	6
40-50	5
30-40	4
20-30	3
10-20	2
0-10	1

Уточнення щодо даних: *Для підрахунку частки підписаних декларацій від загальної кількості населення використовували дані Державної служби статистики щодо кількості наявного населення областей та Києва станом на 1 січня 2020 року⁵⁶. У свою чергу, кількість підписаних декларацій наведена згідно з даними Національної служби здоров'я України, наданими на запит Центру «Нова Європа» Міністерством охорони здоров'я України⁵⁷.

Донецька область: для підрахунку частки підписаних декларацій використовували дані щодо загальної кількості наявного населення області, надані Донецькою військово-цивільною адміністрацією.

⁵⁶ Державна служба статистики України. <http://www.ukrstat.gov.ua>

⁵⁷ Відповідь Міністерства охорони здоров'я України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року.

10.5. Кількість мешканців та медичних установ, які приєдналися до української системи eHealth (станом на 31 грудня 2019 року)

Табл. 10.5.1				Табл. 10.5.2			
Кількість мешканців, які приєдналися до української системи eHealth				Кількість надавачів медичної допомоги, зареєстрованих в ЕСОЗ станом на 31 грудня 2019 року			
Область	Кількість мешканців, які приєдналися до української системи eHealth	Їхня частка від загальної кількості наявного населення (станом на 1 січня 2020 року)	Оцінка	Область	Кількість надавачів медичної допомоги, зареєстрованих в ЕСОЗ станом на 31 грудня 2019 року	Оцінка	
Вінницька	1345738	87,08	3,15	Львівська	209	3,5	
Київська	1550886	87,08	3,15	Дніпропетровська	204	3,36	
Волинська	869559	84,31	3,15	м. Київ	196	3,22	
Сумська	899107	84,17	3,15	Одеська	191	3,08	
Хмельницька	1055050	84,09	3,15	Харківська	188	2,94	
Львівська	2097119	83,48	3,15	Вінницька	142	2,8	
Житомирська	1008366	83,46	3,15	Запорізька	138	2,66	
Полтавська	1147806	82,76	3,15	Полтавська	137	2,52	
Чернігівська	812664	82,09	3,15	Івано-Франківська	122	2,38	
Рівненська	944319	81,9	3,15	Донецька	117	2,24	
Івано-Франківська	1110568	81,18	3,15	Київська	116	2,1	
Тернопільська	841004	80,97	3,15	Сумська	111	1,96	
Черкаська	959599	80,49	3,15	Житомирська	96	1,82	
Запорізька	1345238	79,72	2,8	Рівненська	95	1,68	
Дніпропетровська	2529262	79,62	2,8	Черкаська	94	1,54	
Харківська	2111884	79,44	2,8	Тернопільська	92	1,4	
Херсонська	803274	78,15	2,8	Хмельницька	91	1,26	
Чернівецька	701186	77,91	2,8	Кіровоградська	88	1,12	
Закарпатська	972100	77,53	2,8	Закарпатська	83	0,98	
Кіровоградська	713901	76,51	2,8	Миколаївська	82	0,84	
Миколаївська	830268	74,14	2,8	Чернівецька	80	0,7	
Донецька	1394643	72,23	2,8	Херсонська	73	0,56	
Одеська	1639275	68,96	2,45	Чернігівська	72	0,42	
м. Київ	2014146	67,88	2,45	Волинська	68	0,28	
Луганська	482753	22,6	1,05	Луганська	33	0,14	

Вага індикатора – 7 балів. Для підрахунку оцінки індикатор був поділений на дві частини: кількість мешканців, які приєдналися до системи eHealth станом на 31 грудня 2019 року, та кількість надавачів медичної допомоги, що приєдналися до системи eHealth станом на 31 грудня 2019 року. Максимальна вага кожної частини – 3,5 бала.

У випадку кількості мешканців, які приєдналися до системи eHealth, вираховували їхню частку від загальної кількості наявного населення областей та Києва. Крім того, для релевантного порівняння результатів регіонів із невеликою різницею у вищенаведених частках мешканців оцінка була сформована наступним чином:

Розрахунки оцінки	
%	Оцінка
90-100	3,5
80-90	3,15
70-80	2,8
60-70	2,45
50-60	2,1
40-50	1,75
30-40	1,4
20-30	1,05
10-20	0,7
0-10	0,35

Щодо кількості надавачів медичних послуг, то «Крок» між оцінками становив 0,14 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 25 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожна наступна область отримувала на 0,14 бала менше.

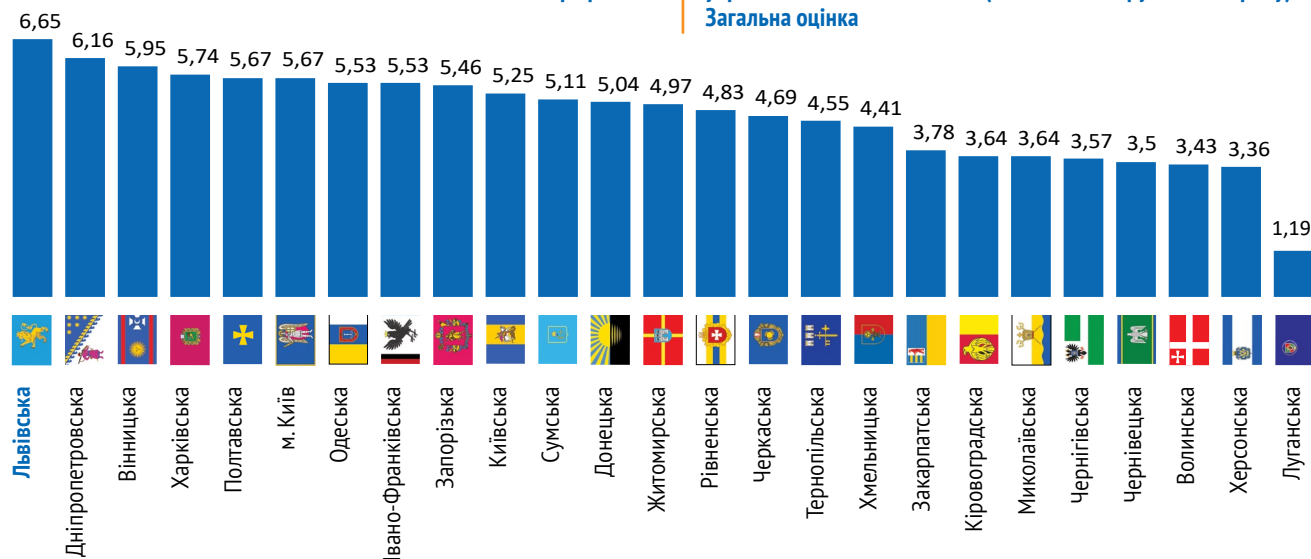
Уточнення щодо даних: *Дані щодо приєднання громадян та надавачів медичної допомоги до системи eHealth були отримані на запит Центру «Нова Європа» від Міністерства охорони здоров'я України⁵⁸.

Оскільки деякі громадяни України у системі eHealth місцем фактичного проживання зазначали зареєстроване місце проживання, у відповіді наявні дані з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей.

⁵⁸ Відповідь Міністерства охорони здоров'я України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року.

Графік 10.5

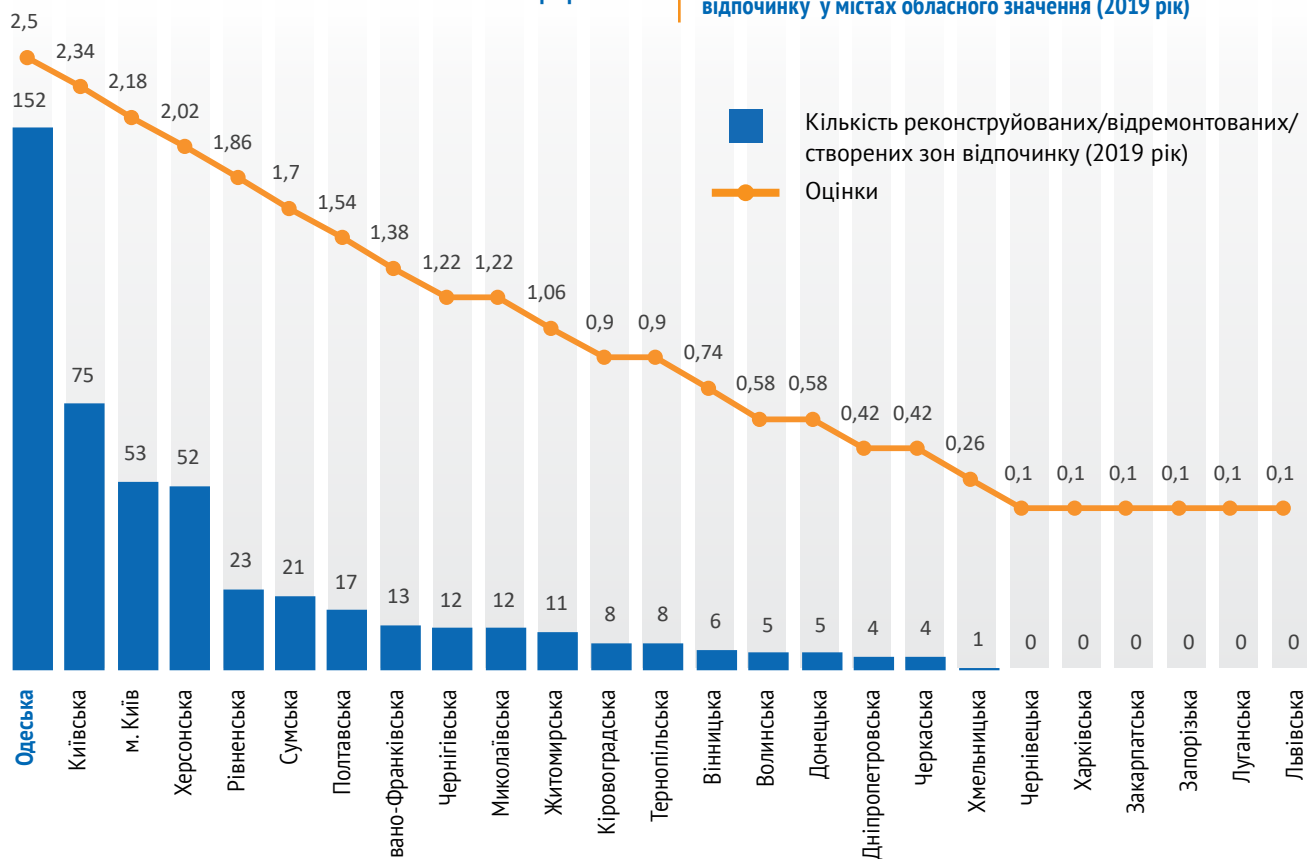
Кількість мешканців та медичних установ, які приєдналися до української системи eHealth (станом на 31 грудня 2019 року)
Загальна оцінка

10.6. Кількість реконструйованих/відремонтованих/створених зон відпочинку та кілометраж облаштованих велодоріжок у містах обласного значення (2019 рік)

Графік 10.6.1

Кількість реконструйованих/відремонтованих/створених зон відпочинку у містах обласного значення (2019 рік)

Вага індикатора – 5 балів. Для підрахунку оцінки індикатор був поділений на дві частини: кількість зон відпочинку, облаштованих/реконструйованих у 2019 році, та кілометраж створених у 2019 році велодоріжок. Максимальна вага кожної частини – 2,5 бала.

У випадку зон відпочинку «Крок» між оцінками становив 0,16 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2,5 бала / 16 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожна наступна область отримувала на 0,16 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Щодо велодоріжок, то «Крок» між оцінками становив 0,15 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2,5 бала / 17 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожна наступна область отримувала на 0,15 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: * 0 в таблицях означає, що ОДА/міські ради обласних центрів не надали відповідну інформацію або надали інформацію, яка не відповідала запиту Центру «Нова Європа».

У випадку реконструкції/облаштування зон відпочинку області, які не надали інформацію, отримали нуль балів, тому що ми припускаємо, що в містах обласного значення були облаштовані/відремонтовані певні зони відпочинку.

Львівська область: можлива невелика похибка у загальному кілометражі облаштованих велодоріжок, оскільки деякі дані по Львову були надані у відсотках від передбаченого кілометражу облаштованих велодоріжок.

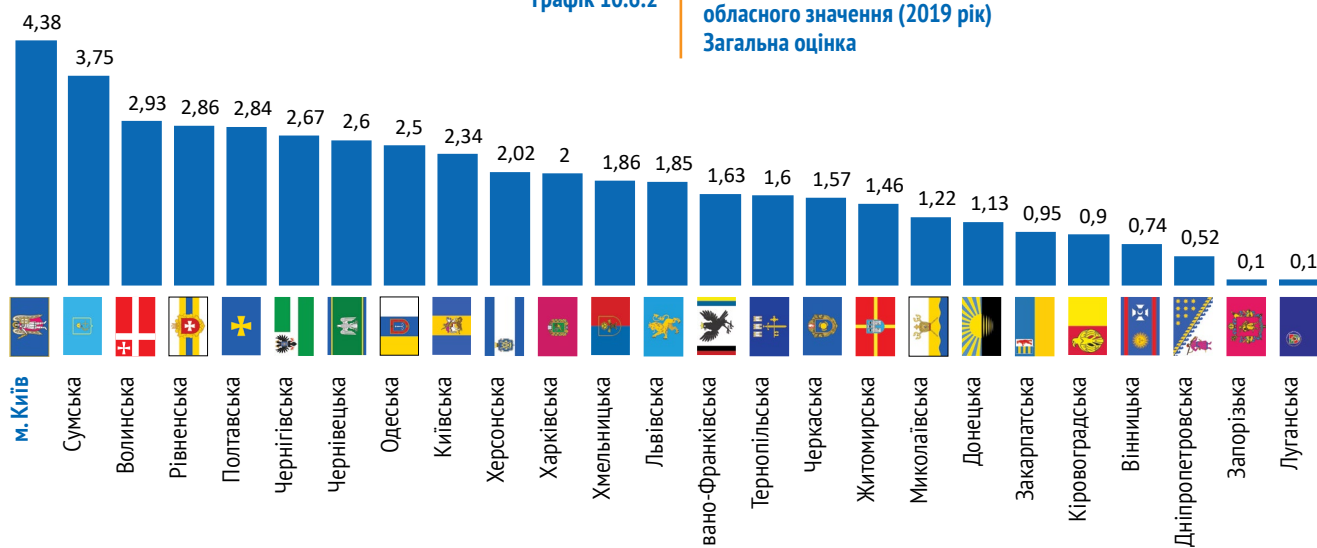
Табл. 10.6

Кілометраж облаштованих велодоріжок у містах обласного значення (2019 рік)

Область	Кілометраж облаштованих велодоріжок (2019 рік)	Оцінка
Чернівецька	15	2,5
Волинська	12,4	2,35
м. Київ	10,6	2,2
Сумська	7,2	2,05
Харківська	7	1,9
Львівська	6,4	1,75
Хмельницька	5,3	1,6
Чернігівська	4,3	1,45
Полтавська	4,08	1,3
Черкаська	2,9	1,15
Рівненська	2,8	1
Закарпатська	2,5	0,85
Тернопільська	2,107	0,7
Донецька	2,1	0,55
Житомирська	2,054	0,4
Івано-Франківська	1,5	0,25
Дніпропетровська	1,45	0,1
Вінницька	0	0
Одеська	0	0
Херсонська	0	0
Миколаївська	0	0
Кіровоградська	0	0
Запорізька	0	0
Київська	0	0
Луганська	0	0

Графік 10.6.2

Кількість реконструйованих/відремонтованих/створених зон відпочинку та кілометраж облаштованих велодоріжок у містах обласного значення (2019 рік)
Загальна оцінка

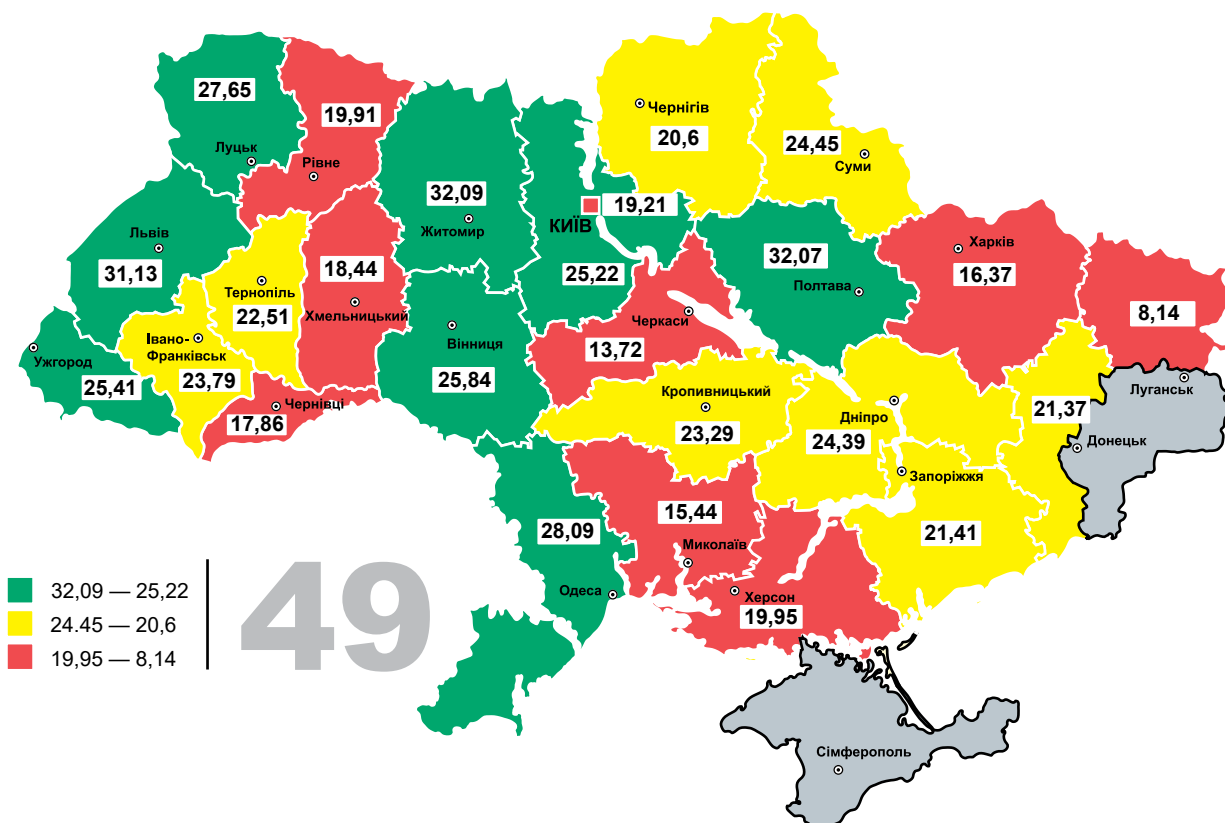

ЕКОЛОГІЧНА ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА

49

49 балів — максимально
можлива оцінка у цій
категорії

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ

- 1 Першими у рейтингу за кількістю проєктів за підтримки ЄС, спрямованих на захист довкілля та енергоефективність, стали Закарпатська, Полтавська, Донецька та Волинська області. Утім, переважна більшість проєктів в українських регіонах сфокусована на впровадженні енергоефективності, а не охороні довкілля. Екологічні проєкти за сприяння ЄС впроваджуються передовсім в прикордонних областях України.
- 2 Частка відновлюваної електроенергії в половині областей України займає до 5% від загального обсягу виробленої електроенергії. Загальна частка енергії з відновлюваних джерел (ВДЕ) по Україні, в свою чергу, у 2019 році склала 3,5%. Натомість у країнах Європейського Союзу ця частка становить від 7,4% (Нідерланди) до 72,8% (Норвегія), у середньому в ЄС – 17,98% за даними 2018 року.
- 3 Лідерами за кількістю позитивних висновків із оцінки впливу на довкілля (ОВД) у 2019 році стали Львівська, Полтавська та Донецька області. Водночас низькі результати продемонстрували Запорізька, Миколаївська та Луганська області.
- 4 За обсягами викидів CO₂ у 2019 році найгірші результати продемонстрували Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська та Харківська області. Чотири із п'яти зазначених регіонів є найбільш промислово розвиненими областями України.
- 5 В Україні минулого року на переробку надійшло 6,06% побутових відходів. Серед лідерів Київ (24,22%), Тернопільська (24,87%), Миколаївська (17%) та Вінницька (11,98%) області. У більшості областей частка переробки відходів – 5% і нижче.
- 6 Попит на електрокари в Україні збільшується, а перехід на електромобілі є необхідною умовою відмови від викопного палива для сповільнення зміни клімату. За кількістю електромобілів у 2018–2019 роках лідерами стали Київ, Одеська та Київська області.

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ ПРОЄКТИ

В Індексі екологічної ефективності 2018 року, що дає змогу оцінити, наскільки країни досягли поставлених цілей екологічної політики, Україна посіла 109-те місце серед 180 країн світу. Такі результати свідчать про необхідність посилити зусилля для забезпечення сталого розвитку за низкою аспектів, приміром, захист біорізноманіття, скорочення викидів парникових газів та інше⁵⁹. Тому надзвичайно важливим є впровадження спільних із європейськими партнерами екологічних проєктів та ініціатив.

У 2019 році на національному рівні діяло два проєкти екологічного спрямування за підтримки ЄС, ще два проєкти розпочнуться у 2020 році. Приміром, це проєкт «Допомога українським органам влади у реалізації Національної стратегії поводження з відходами». Його метою є надання допомоги Міністерству розвитку громад та територій України, регіональним та місцевим органам влади та іншим зацікавленим сторонам у реалізації зазначеної стратегії шляхом проведення тренінгів у вибраних пілотних регіонах щодо розробки регіональних планів поводження з відходами; підготовки відповідних проєктів.

Крім того, діють чотири регіональні проєкти/програми, які координує гендиректорат Європейської Комісії з політики сусідства і розширення. Зокрема, це такі проєкти, як «EU4 Environment», що передбачає впровадження екологічного прийняття рішень, розширення державних та приватних заходів щодо циркулярної економіки та сталого виробництва та способу життя, підвищення стійкості шляхом збереження екосистемних послуг, з акцентом на ліси та заповідні території, тощо.

Щодо впровадження енергоефективності, то на національному рівні минулого року імплементували 9 проєктів/програм за підтримки ЄС. Серед них Програма підтримки енергоефективності для України – EE4U із загальним обсягом фінансування 50 мільйонів євро, яка діє з квітня 2018 року. Складовою цієї програми є проєкт ЄС/ПРООН «Об'єднання співвласників будинків для впровадження сталих енергоефективних рішень» (HOUSES). Його метою є посилення потенціалу асоціацій власників будинків у 24 регіонах України з метою створення проєктного конвеєру для Фонду енергоефективності України.

⁵⁹ 2018 EPI Results. Environmental Performance Index. https://epi.envirocenter.yale.edu/epi-topline?country=&order=field_epi_score_new&sort=desc. Індекс екологічної ефективності (Environmental Performance Index, EPI) – комплексний показник оцінки екологічної політики держав. Розраховується за 24 показниками ефективності по десятих категоріях, що охоплюють стан природного середовища та життєздатність екосистем.

Серед лідерів за кількістю проєктів за підтримки ЄС, спрямованих на охорону довкілля та впровадження енергоефективності, у 2019 році опинилися Закарпатська, Полтавська, Донецька та Волинська області.

Прикметно, що із зазначених регіонів лише Закарпатська область мала більше екологічних проєктів, а не пов'язаних із енергоефективністю. Приміром, метою одного із проєктів є будівництво полігону твердих побутових відходів та сміттєпереробного заводу в селі Яноші Берегівського району.

Крім того, у 2018 році екологічні проєкти за підтримки Європейського Союзу впроваджувалися у Волинській, Рівненській та Полтавській областях. Минулого року лідерами стали Волинська, Полтавська та Івано-Франківська області.

Отже, екологічні проєкти реалізовувалися більше в прикордонних областях України завдяки відповідним програмам транскордонного співробітництва з країнами ЄС. Серед основних напрямків реалізації цих проєктів: запобігання надзвичайним ситуаціям у прикордонних регіонах, збереження біорізноманіття, підвищення якості води та запобігання забрудненню водних ресурсів тощо.

Водночас Донецька область стала лідером завдяки численним проєктам із енергоефективності. Більше того, у 2019 році в області реалізовувалося 38 субпроєктів з енергоефективності в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України.

Відтак, на сьогодні є потреба системно працювати над збільшенням кількості проєктів насамперед екологічного спрямування, як-от щодо змін клімату, управління відходами, захисту біорізноманіття, чистоти повітря, ґрунтів, водойм, адже поки маємо скоріше поодинокі історії успіху у цій сфері.

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Із набуттям чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС вітчизняне законодавство у сфері охорони довкілля потребує системних змін. Однією із таких змін стало схвалення 18 грудня 2017 року Закону України «Про оцінку впливу на довкілля (ОВД)»⁶⁰, який запровадив в Україні європейську модель екологічної оцінки.

Відмінністю нового законодавства є те, що раніше проведення державної екологічної експертизи відбувалося після отримання забудовником дозвільних документів. Наразі інвестор повинен провести оцінку впливу на довкілля до того, як почнеться реалізація певного проєкту. Таким чином, громадяни можуть оцінити, наскільки той чи інший проєкт впливатиме на довкілля, й завадити будівництву, що суперечить інтересам територіальних громад. Крім того, був створений Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля (працює у відкритому доступі).

Лідерами за кількістю позитивних висновків з ОВД стали Полтавська, Одеська та Київська області. Втім, за приростом кількості таких висновків за 2018–2019 роки – Київ, Одеська та Київська області.

Водночас за кількістю позитивних висновків з ОВД у 2019 році лідерами стали Львівська, Полтавська, Донецька, Харківська та Дніпропетровська області. Отже, серед лідерів за цим показником опинилися не тільки західні регіони України, а й східні промислово розвинені області.

Між тим, найгірші результати у минулому році продемонстрували Запорізька, Луганська та Миколаївська області. Інакше кажучи, деякі найбільш промислово розвинені регіони⁶¹ з високим рівнем забруднення не є лідерами за кількістю позитивних висновків із оцінки впливу на довкілля. Більше того, ці області були на останніх позиціях за кількістю отриманих висновків з ОВД і у попередній версії дослідження⁶².

ТЕПЛІ КРЕДИТИ

Із жовтня 2014 року в Україні діє урядова програма «тепліх кредитів» на придбання енергоефективного обладнання і матеріалів для фізичних осіб та об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ). Особливістю такого виду кредиту є надання державою компенсації частини суми кредиту.

Станом на 1 січня 2020 року було видано 318 567 «тепліх кредитів», з них 313 158 – фізичним особам, а 5 409 – ОСББ/ЖБК. Загальні обсяги фінансування склали 7 590,9 млн грн⁶³.

За даними Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України за кількістю відшкодованих у

⁶⁰ Про оцінку впливу на довкілля. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>

⁶¹ За обсягами реалізованої промислової продукції у 2019 році лідерами стали Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Харківська області та Київ. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/pr/orp_reg/orp_reg_u/arh_orp_reg_u.html.

⁶² Євромапа України. Рейтинг європейської інтеграції областей. <http://neweuropa.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/Euromap-ukr-web.pdf>

⁶³ Відповідь Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року.

2018–2019 роках теплих кредитів (ОСББ/ЖБК і фізичним особам) лідерами стали Київська, Дніпропетровська, Львівська, Вінницька та Сумська області⁶⁴.

Водночас приріст кількості таких кредитів за 2018–2019 роки продемонстрували тільки Київ, Дніпропетровська, Львівська, Полтавська, Донецька та Київська області.

Окрім відшкодування певної частки витрат з державного бюджету, діють також відповідні місцеві програми здешевлення «теплих кредитів»: обласні, районні, міські та на рівні об'єднаних територіальних громад. Так, у 2018 році було запроваджено 171 місцеву програму здешевлення «теплих кредитів», а на їхню реалізацію виділено 166 млн грн. Завдяки цим програмам у 2018 році близько 40 тис. родин отримали, окрім державного, додаткове відшкодування за «теплыми кредитами»⁶⁵.

Таким чином, фізичні особи та ОСББ можуть одержати подвійну чи потрійну компенсацію за «теплыми кредитами», що допомагає швидше завершити виплати по кредитах.

ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГЕТИКА

На сьогодні світ поступово відмовляється від викопного палива, спалювання якого є основним джерелом викидів парникових газів, та переходить до відновлюваних джерел енергії. Так, Європейський Союз поставив собі за мету декарбонізувати енергетику та до 2030 року планує збільшити частку ВДЕ в кінцевому споживанні до 32%. Середній показник по ЄС у 2018 році склав 17,98% (для порівняння у 2004 році він був на рівні 9,6%). Окремі країни мали такі показники: Норвегія (72,8%), Швеція (54,6%), Фінляндія (41,2%), Латвія (40,3%) та Австрія (33,4%)⁶⁶. Найнижча частка відновлюваних джерел була зареєстрована в Нідерландах (7,4%), Мальті (8%), Люксембурзі (9,1%) та Бельгії (9,4%)⁶⁷.

Водночас у 2018 році на АЕС припало 53% усього виробництва електроенергії в Україні. І хоча 2018 рік відзначився динамічним розвитком ВДЕ (за рік встановлено 813 МВт нових потужностей, що генерують енергію з відновлюваних джерел), їхня частка у генерації електроенергії склала менше 2%⁶⁸. А станом на кінець 2019 року – 3,5%.

За даними 2019 року лідерами за часткою виробленої електроенергії з відновлюваних джерел стали Житомирська (100%), Закарпатська (100%), Тернопільська (100%), Одеська (91%) та Кіровоградська (57,9%) області. Водночас у половини областей частка ВДЕ – менше 5%.

Найбільший приріст за 2018–2019 роки продемонстрували Хмельницька, Чернівецька, Волинська, Херсонська та Львівська області.

У 2017 році в Україні було прийнято Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», згідно з якою до 2035 року Україна планує збільшити частку відновлювальної енергетики у своєму енергобалансі до 25%, а в генерації електроенергії до понад 25%.⁶⁹ Прикметно, що попередня енергетична стратегія України до 2030 року орієнтувалася на вуглецеві енергоносії переважно власного видобутку.

Крім того, у 2018 році було схвалено Стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050 року, яка також передбачає мінімізацію використання викопних видів палива та збільшення інвестицій у розвиток відновлюваної енергетики⁷⁰.

Також в Україні діє «зелений» тариф – спеціальна ціна, за якою купується вироблена гідроелектростанціями, сонячними, вітровими або біостанціями енергія. Спочатку найвищий в Європі «зелений» тариф працював в інтересах окремих фінансово-промислових груп. У 2015 році ввели єдину формулу розрахунку тарифу, після чого почався бум у зеленій енергетиці. У 2017 році встановлена потужність ВДЕ в Україні зросла на 30%, 2018-го – на 66%, 2019-го – на 200%⁷¹.

Водночас виникло дві проблеми, за словами українських урядовців. По-перше, технічна: необхідність балансування нестабільного графіку виробництва енергії з ВДЕ, тобто потрібна система прогнозування виробництва енергії з вітру і сонця. Другий виклик: для виплат по «зеленому» тарифу потрібно акумулювати кошти, яких на сьогодні не вистачає. Наостанок, знижується вартість обладнання для виробництва «зеленої» енергії, тобто виробники менше вкладають, а тариф залишається високим.

⁶⁴ Там само.

⁶⁵ Більше 100 млн грн вже виділено на місцеві програми здешевлення «теплих кредитів» у 2019 році. <http://saee.gov.ua/uk/news/2737>

⁶⁶ Renewable energy statistics. – Eurostat Statistics Explained. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Renewable_energy_statistics.

⁶⁷ Там само.

⁶⁸ Повільно, але стабільно. <https://rating.zone/povilno-ale-stabilno/>

⁶⁹ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»» №605 від 18 серпня 2017р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250250456.zbilsheennia>

⁷⁰ Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. <https://menr.gov.ua/files/docs/nproekt%20strategii%20nizkovuglecevo%20rozvutku%20ukraini%20.pdf>

⁷¹ Що таке «зелений» тариф і чому це стосується всіх. https://lb.ua/economics/2020/07/22/462344_shcho_take_zeleniy_tarif_i_chomu_tse.html

Тому у липні 2020 року був схвалений законопроект, згідно з яким розмір тарифу зменшуватиметься шляхом встановлення понижувальних коефіцієнтів, а держава зобов'язується погасити заборгованість із «зеленого» тарифу до кінця 2021 року. Звичайно, поки складно спрогнозувати всі наслідки такого кроку.

Водночас очевидно, що в період становлення відновлювальна енергетика потребує підтримки, а бізнес, заснований на викопному паливі, вимагає більших вкладень, ніж розвиток ВДЕ. Так, більшість українських атомних енергоблоків вичерпають свій ресурс до 2050 року, а собівартість енергії з ВДЕ зменшиться, тому вони цілком зможуть забезпечувати дві третини генерації електроенергії.

ВИКИДИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

За даними Океанографічного інституту Скріппса минулого року концентрація вуглекислого газу (головного парникового газу, що впливає на зміну клімату) в атмосфері вперше в історії людства досягла максимального рівня – 415,26 ppm^{72,73}.

На сьогодні викиди діоксиду вуглецю не наближаються до досягнення цілей ООН щодо протидії потеплінню Землі. Згідно зі звітом ООН «Emissions Gap Report 2019», якщо країни не почнуть виконувати свої зобов'язання щодо скорочення викидів, Земля прогріється на 3,2 °C до кінця століття. Це критичний рівень, що загрожує існуванню деяких видів тварин і рослин⁷⁴.

За даними Державної служби статистики України у 2019 році обсяг викидів діоксиду вуглецю в країні склав 121,3 млн. тонн. Порівняно із 2018 роком викиди CO₂ скоротилися на 4%. Варто відзначити, що Енергетична стратегія України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» ставить за мету обмеження викидів CO₂ від рівня 1990 року на 50% (у 2035 році).

Приріст викидів діоксиду вуглецю від стаціонарних джерел забруднення за 2018–2019 роки зафіксовано у Рівненській, Закарпатській, Тернопільській, Київській, Миколаївській, Харківській, Хмельницькій та Вінницькій областях⁷⁵.

Натомість найбільше скорочення викидів продемонстрували Луганська та Полтавська області.

Що стосується показників 2019 року, то найменші обсяги викидів CO₂ у Чернівецькій, Закарпатській, Херсонській, Волинській та Тернопільській областях⁷⁶. Звичайно, зазначені регіони не відносяться до найбільш або середньо промислово розвинених областей України.

Прикметно, що за останні десять років за офіційними статистичними даними Україна спромоглася скоротити рівень викидів діоксиду вуглецю на 20,6% (з 2009 по 2019 роки). Причиною стала, зокрема, окупація окремих районів Донецької та Луганської областей, де розташована значна частка підприємств важкої промисловості України, що призвело до зменшення обсягів виробництва, зменшивши таким чином обсяги діоксиду вуглецю.

ЕЛЕКТРОМОБІЛІ

Електромобілі, експлуатація яких не спричиняє парникових викидів на відміну від автомобілів на двигунах внутрішнього згорання і є важливим інструментом боротьби зі зміною клімату, стають дедалі більш буденним явищем в країнах Європейського Союзу.

За даними агенції Avere France за три квартали минулого року в Європі було зареєстровано 257 511 електрокарів. Лідерами за кількістю зареєстрованих авто стали Норвегія (49 483), Німеччина (48 055) та Франція (34 321)⁷⁷. Причому в тих же країнах станом на 7 січня 2020 року налічувалося 13 763 (Норвегія), 33 422 (Німеччина) та 28 666 (Франція) зарядних станцій.

У свою чергу в Україні, згідно з даними Головного сервісного центру МВС, у 2019 році було зареєстровано 8 889 електромобілів. Приріст кількості таких авто у порівнянні із 2018 роком склав 72,4%. Більше того, у 2014 році українці поставили на облік лише 54 електрокари, що складає 0,6% від кількості цих авто у 2019 році.

Окрім кількості електрокарів, зростає й число зарядних станцій. Зокрема, протягом минулого року кількість станцій стандартної та високої потужності в українських містах зросла до 2 719 одиниць, а пунктів високої потужності – до 533. Таким чином, наразі кількість зарядних пунктів становить 5 902⁷⁸.

Лідерами за кількістю зареєстрованих електромобілів у 2019 році стали Київ (1 835), Одеська (1 233) та Київська (1 077) області, забезпечивши разом 47% зареєстрованих електрокарів.

⁷² Одиниця вимірювання концентрації та інших відносних величин, аналогічна за змістом відсотку або проміле, що дорівнює одній мільйонній частки.

⁷³ 67% викидів парникових газів спричиняє енергетика і спалювання викопних видів палива. <https://menr.gov.ua/news/34553.html>

⁷⁴ Emissions Gap Report 2019. <https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>

⁷⁵ Державна служба статистики. Регіональна статистика. <http://www.ukrstat.gov.ua>

⁷⁶ Там само.

⁷⁷ Baromètre annuel de la mobilité électrique. <http://www.avery-france.org/Uploads/Documents/1578561037dfcf28d0734569a6a693bc8194de62bf-BILANANNUEL2019.pdf>

⁷⁸ Кількість електрозаправок в Україні досягла майже 3000: статистика. <https://autogeek.com.ua/kilkist-elektrozapravok-v-ukrayini-dosyagla-majzhe-3-000-statystyka/>

Прикметно, що вони очолили подібний рейтинг і в 2018 році. Водночас у 9 областях приріст кількості електрокарів за 2018–2019 роки склав понад 100%, а лідерами стали Волинська, Закарпатська та Чернігівська області.

Таким чином, попит на електрокари в Україні збільшується, а перехід на електромобілі є виправданим з точки зору впливу на довкілля. Втім, важливо відзначити, що заміна дизельних/бензинових автомобілів на електрокари допоможе тільки у короткостроковій перспективі. Одною з причин є те, що електромобілі використовують електроенергію з викопного палива. Отже, у перспективі альтернативою має стати громадський транспорт (особливо електричний), мікромобільність (електровелосипеди, електросамокати тощо), залізниця і, звичайно, піша ходьба.

ТВЕРДІ ПОБУТОВІ ВІДХОДИ

Внаслідок домінування в економіці України ресурсоемних технологій і відсутності протягом тривалого часу адекватного реагування на проблему відходів остання давно набула масштабу та потребує системних змін.

За даними Державної служби статистики у 2019 році в Україні було утворено 441 202,8 тис. тонн відходів I-IV класів небезпеки,⁷⁹ а загальний обсяг відходів, накопичених

протягом експлуатації, у місцях видалення відходів сягнув 15 390 609,5 тис. тонн. Очолили рейтинг за обсягами утворених відходів Дніпропетровська (57,1% від загальної кількості відходів), Полтавська (22,1%), Кіровоградська (8,5%) та Донецька (5,8%) області.

Водночас лише невелика частина відходів потрапляє на переробку. Так, у минулому році при утворенні 5 543,5 т побутових відходів на переробку надійшло лише 6,06% цих відходів⁸⁰ (для порівняння у 2018 році – 5,77%, тобто приріст склав 5%).

Лідерами нашого рейтингу щодо переробки відходів стали Вінницька, Волинська, Кіровоградська, Полтавська та Дніпропетровська області.

А за приростом відсотків переробки побутових відходів за 2018–2019 роки – Вінницька, Волинська та Полтавська області. Найбільший приріст відбувся у Вінницькій області – понад 932%.

За часткою переробки відходів у 2019 році суттєво вирвалися вперед Київ (24,22%), Тернопільська (24,87%), Миколаївська (17%) та Вінницька (11,98%) області. У інших областей частка переробки відходів – 5% і нижче.

⁷⁹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

⁸⁰ Муніципальні/побутові відходи – один з видів відходів, визначення яких були затверджені у Законі «Про управління відходами», прийнятому Верховною Радою 21 липня 2020 року.

ІЄРАРХІЯ ПРОІРИТЕТІВ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Європа

Україна

- 1 запобігання;
- 2 підготовка до повторного використання;
- 3 переробка;
- 4 інший тип утилізації, напр. для відновлення енергії;
- 5 ліквідація (видалення на звалища)

Водночас в Європейському Союзі існує дуже чітка тенденція до меншого захоронення сміття, оскільки країни неухильно рухаються до альтернативних способів поводження з відходами. Так, у 2018 році було перероблено 47% комунальних відходів (переробка матеріалів та компостування). Окремі країни продемонстрували такі результати: Німеччина – 67,3%; Словенія – 58,9; Австрія – 57,7%⁸¹.

«Сміттева політика» ЄС зводиться до мінімізації утворення відходів, а захоронення сміття стосується тільки тих відходів, які біологічно не розкладаються, не можуть бути використані як вторинна сировина або перероблені в енергію. Приміром, у Швеції на полігони потрапляє лише 1% твердих побутових відходів, 47% йде на переробку, а 52% – на виробництво енергії⁸². Країна навіть імпортує сміття з інших держав.

В Україні у 2017 році була схвалена Національна стратегія України з управління відходами до 2030 року, яка запроваджує європейські принципи поводження із усіма типами відходів, в тому числі твердими побутовими.

Запропонована реформа передбачає запровадження принципів циклічної економіки⁸³ та розширеної відповідальності виробника, які мають заохотити бізнес до мінімізації утворення відходів та зацікавленості в їх переробці, а також передбачає впровадження п'ятиступеневої ієрархії поводження з відходами, яка працює в Європейському Союзі⁸⁴:

Згідно зі Стратегією обсяг захоронення твердих побутових відходів на смітєвих полігонах має скоротитися з 95% (у 2016 році) до 50% у 2023 році і до 30% у 2030 році⁸⁵. Крім того, частка переробки побутових відходів має збільшитися від 3,04% (у 2016 році) до 15% у 2023 році та 50% у 2030 році.

Отже, наведені факти свідчать про те, що в Україні тільки починає вибудовуватися національна система поводження з відходами, яка має починатися із запобігання утворенню відходів, сприяти роздільному збору сміття, переробці та, врешті-решт, перетворенню відходів у цінний ресурс.

Прикметно, що українці поступово усвідомлюють важливість роздільного збору побутових відходів. За даними Міністерства

розвитку громад та територій, у 1 707 населених пунктах України впроваджується роздільне збирання побутових відходів, тобто охоплено менше 6% населених пунктів (якщо враховувати, що в Україні налічується близько 30 тисяч населених пунктів)⁸⁶.

Тому вкрай важливими є ініціативи, подібні до «Україна без сміття», діяльність якої спрямована на впровадження культури сортування побутових відходів і поширення ідей соціального підприємництва в цій сфері.

⁸¹ Recycling rate of municipal waste. https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=sdg_11_60

⁸² Там само.

⁸³ Циклічна економіка спрямована на максимізацію цінності матеріалів і виробів, які циркулюють всередині економіки; мінімізацію споживання матеріалів, небезпечних речовин та потоків відходів, які викликають специфічні проблеми (наприклад, пластмаси, продукти харчування, електричні та електронні товари); запобігання утворенню відходів; зменшення небезпечних компонентів у відходах та продуктах.

⁸⁴ Остап Семерак: «Уряд схвалив Національний план управління відходами до 2030 року». <https://menr.gov.ua/news/33133.html>

⁸⁵ Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p#Text>

⁸⁶ Інформація щодо впровадження сучасних методів та технологій у сфері поводження з побутовими відходами. <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zhkh/teretory/informacziya-shhodo-vprovadzhennya-suchasnyh-metodiv-ta-tehnologij-u-sferi-povodzhennya-z-pobutovymi-vidhodami/>

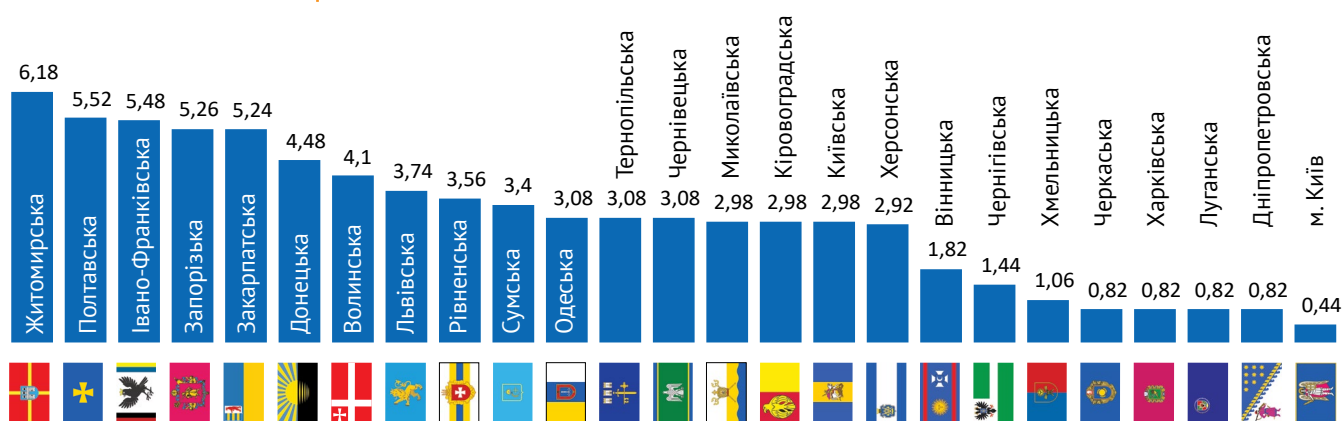

11.1. Кількість екологічних та енергоефективних проєктів/ініціатив за підтримки ЄС (2018–2019 роки)

Табл. 11.1.1			Табл. 11.1.2				
Кількість екологічних та енергоефективних проєктів/ініціатив за підтримки ЄС (2018–2019 роки)			Кількість екологічних та енергоефективних проєктів/ініціатив за підтримки ЄС (2018–2019 роки)				
Область	Загальна кількість проєктів (2019 рік)	Оцінка	Область	Кількість проєктів (2018 рік)	Кількість проєктів (2019 рік)	Темпи приросту	Оцінка
Закарпатська	24	5	Івано-Франківська	2	9	350	2
Полтавська	22	4,62	Запорізька	2	4	100	1,78
Донецька	20	4,24	Львівська	2	4	100	1,78
Волинська	10	3,86	Миколаївська	1	2	100	1,78
Івано-Франківська	9	3,48	Кіровоградська	1	2	100	1,78
Житомирська	8	3,1	Київська	1	2	100	1,78
Рівненська	8	3,1	Житомирська	5	8	60	1,56
Сумська	6	2,72	Херсонська	2	3	50	1,34
Чернігівська	5	2,34	Одеська	3	4	33,33	1,12
Запорізька	4	1,96	Тернопільська	3	4	33,33	1,12
Львівська	4	1,96	Чернівецька	3	4	33,33	1,12
Одеська	4	1,96	Полтавська	18	22	22,22	0,9
Чернівецька	4	1,96	Сумська	5	6	20	0,68
Тернопільська	4	1,96	Рівненська	7	8	14,29	0,46
Херсонська	3	1,58	Закарпатська	24	24	0	0,24
Вінницька	3	1,58	Донецька	20	20	0	0,24
Миколаївська	2	1,2	Чернігівська	5	5	0	0,24
Кіровоградська	2	1,2	Хмельницька	1	1	0	0,24
Київська	2	1,2	Волинська	10	10	0	0,24
Хмельницька	1	0,82	Вінницька	3	3	0	0,24
Черкаська	1	0,82	Черкаська	0	1	0	0
Харківська	1	0,82	Харківська	0	1	0	0
Луганська	1	0,82	Луганська	0	1	0	0
Дніпропетровська	1	0,82	Дніпропетровська	0	1	0	0
м. Київ	0	0,44	м. Київ	0	0	0	0

Графік 11.1

Кількість екологічних та енергоефективних проєктів/ініціатив за підтримки ЄС (2018–2019 роки)
Загальна оцінка

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на дві частини: приріст кількості проєктів/ініціатив за підтримки ЄС за 2018–2019 роки та кількість екологічних/енергоефективних проєктів/ініціатив у 2019 році. Загальна оцінка формується за сумою зведених оцінок за дві частини індикатора.

Для приросту «Крок» між оцінками становив 0,22 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2 бали / 9 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,22 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

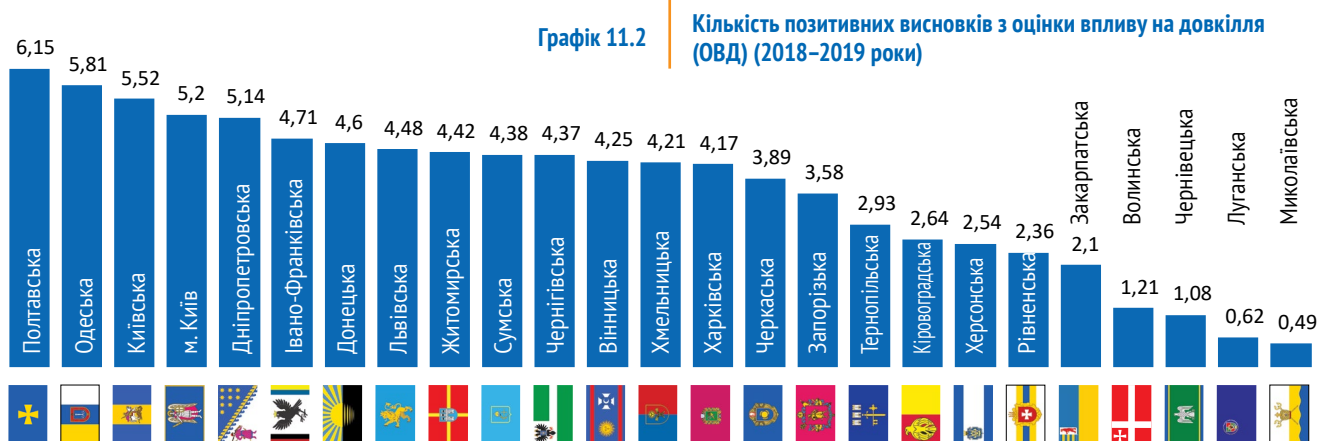
У другій частині «Крок» між оцінками становив 0,38 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 13 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,38 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповіді обласних державних адміністрацій, міських рад обласних центрів та Представництва ЄС в Україні.

11.2. Кількість позитивних висновків з оцінки впливу на довкілля (ОВД) (2018–2019 роки)

Табл. 11.2.1					Табл. 11.2.2		
Кількість позитивних висновків з оцінки впливу на довкілля (ОВД) (2018–2019 роки)					Кількість позитивних висновків з оцінки впливу на довкілля (ОВД) (2018–2019 роки)		
Область	Кількість позитивних висновків з ОВД (2018 рік)	Кількість таких висновків (2019 рік)	Приріст за 2018–2019 роки	Оцінка	Область	Кількість позитивних висновків з ОВД (2019 рік)	Оцінка
м. Київ	3	38	1166,67	3,5	Львівська	137	3,5
Одеська	10	73	630	3,36	Полтавська	121	3,35
Київська	10	71	610	3,22	Донецька	103	3,2
Запорізька	5	24	380	3,08	Харківська	91	3,05
Черкаська	6	28	366,67	2,94	Дніпропетровська	86	2,9
Полтавська	29	121	317,24	2,8	Івано-Франківська	85	2,75
Хмельницька	9	37	311,11	2,66	Житомирська	75	2,6
Чернігівська	10	39	290	2,52	Одеська	73	2,45
Сумська	16	54	237,5	2,38	Київська	71	2,3
Дніпропетровська	27	86	218,52	2,24	Вінницька	57	2,15
Вінницька	18	57	216,67	2,1	Сумська	54	2
Івано-Франківська	27	85	214,81	1,96	Чернігівська	39	1,85
Житомирська	24	75	212,5	1,82	Херсонська	38	1,7
Тернопільська	11	32	190,91	1,68	м. Київ	38	1,7
Кіровоградська	11	30	172,73	1,54	Хмельницька	37	1,55
Донецька	46	103	123,91	1,4	Закарпатська	36	1,4
Рівненська	14	30	114,29	1,26	Тернопільська	32	1,25
Харківська	44	91	106,82	1,12	Рівненська	30	1,1
Львівська	72	137	90,28	0,98	Кіровоградська	30	1,1
Херсонська	20	38	90	0,84	Черкаська	28	0,95
Закарпатська	22	36	63,64	0,7	Чернівецька	27	0,8
Волинська	16	26	62,5	0,56	Волинська	26	0,65
Луганська	10	15	50	0,42	Запорізька	24	0,5
Чернівецька	20	27	35	0,28	Миколаївська	22	0,35
Миколаївська	18	22	22,22	0,14	Луганська	15	0,2

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на дві частини: приріст кількості позитивних висновків ОВД за 2018–2019 роки та кількість позитивних висновків ОВД у 2019 році. Загальна оцінка формується за сумою зведених оцінок за дві частини індикатора.

Для приросту «Крок» між оцінками становив 0,14 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 25 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,14 бала менше.

У другій частині «Крок» між оцінками становив 0,15 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 23 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,15 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповіді обласних державних адміністрацій, а також Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України на запит Центру «Нова Європа» (вересень 2020 року).

11.3. Частка електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (% , 2018–2019 роки)

Табл 11.3.1			Табл. 11.3.2				
Частка електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (% , 2018–2019 роки)			Частка електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (% , 2018–2019 роки)				
Область	Частка обсягу електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (% , 2019 рік)	Оцінка	Область	Частка обсягу електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (% , 2018 рік)	Частка обсягу електроенергії з відновлюваних джерел (% , 2019 рік)	Приріст за 2018 – 2019 роки	Оцінка
Житомирська	100	3,5	Хмельницька	0,89	4,25	377,53	3,5
Закарпатська	100	3,5	Чернівецька	0,3	1,05	250	3,32
Тернопільська	100	3,5	Волинська	3,4	11,3	232,35	3,14
Одеська	91	3,33	Херсонська	15,8	51,9	228,48	2,96
Кіровоградська	57,9	3,16	Львівська	4,2	12,97	208,81	2,78
Херсонська	51,9	2,99	Рівненська	0,2	0,6	200	2,6
Вінницька	20,99	2,82	Івано-Франківська	0,7	1,7	142,86	2,42
Дніпропетровська	15,8	2,65	Сумська	3,2	7,2	125	2,24
Львівська	12,97	2,48	Київська	1,031	2,2	113,39	2,06
Волинська	11,3	2,31	Чернігівська	3,6	7,3	102,78	1,88
Чернігівська	7,3	2,14	Донецька	0,05	0,1	100	1,7
Сумська	7,2	1,97	Кіровоградська	33,8	57,9	71,3	1,52
Хмельницька	4,25	1,8	Запорізька	2,1	3,4	61,9	1,34
Черкаська	3,9	1,63	Вінницька	15,06	20,99	39,38	1,16
Запорізька	3,4	1,46	Черкаська	2,8	3,9	39,29	0,98
Миколаївська	3,1	1,29	Полтавська	2,03	2,5	23,15	0,8
Полтавська	2,5	1,12	Миколаївська	2,7	3,1	14,81	0,62
Київська	2,2	0,95	Одеська	85	91	7,06	0,44
Івано-Франківська	1,7	0,78	Житомирська	100	100	0	0,26
Чернівецька	1,05	0,61	Тернопільська	100	100	0	0,26
Харківська	0,81	0,44	Закарпатська	100	100	0	0,26
Рівненська	0,6	0,27	Луганська	-	-	-	-
Донецька	0,1	0,1	Харківська	0,95	0,81	-14,74	0
м. Київ	-	0	Дніпропетровська	20,7	15,8	-23,67	0
Луганська	-	0	м. Київ	0,95	-	0	0

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на дві частини: приріст частки електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії за 2018–2019 роки та частка електроенергії з відновлюваних джерел від загального обсягу виробленої електроенергії (2019 рік). Загальна оцінка формується за сумою зведених оцінок за дві частини індикатора.

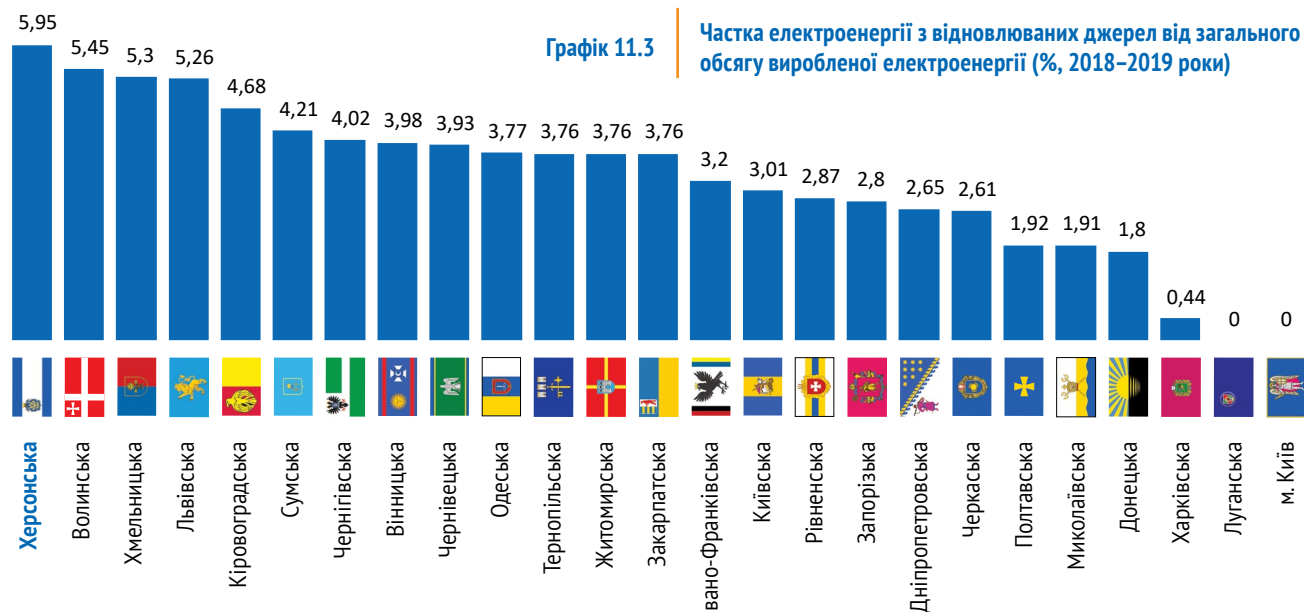
Для приросту «Крок» між оцінками становив 0,18 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 19 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,18 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

У другій частині «Крок» між оцінками становив 0,17 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 21 унікальний абсолютний показник індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,17 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповіді обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації.

Київ: отримані дані за 2019 рік містять тільки кількість електроенергії, яка була вироблена установками відновлюваних джерел енергії, тому Київ отримав нуль балів за цей індикатор.

Луганська область: відповідь на цей індикатор не була надана, тому область отримала нуль балів.

11.4. Кількість фактично відшкодованих «теплих кредитів» (2018–2019 роки)

Табл 11.4.1

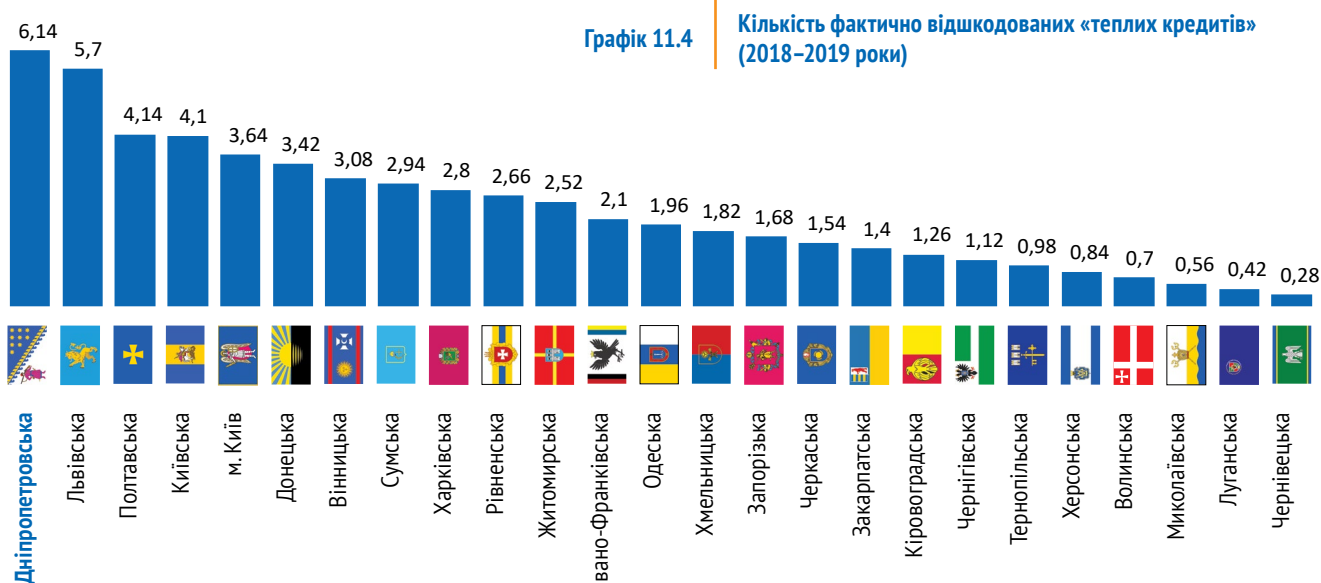
Кількість фактично відшкодованих «теплих кредитів» (2019 рік)

Область	Загальна кількість проектів (2019 рік)	Оцінка
Київська	2501	3,5
Львівська	1561	3,36
Дніпропетровська	1507	3,22
Вінницька	1172	3,08
Сумська	1037	2,94
Харківська	1007	2,8
Рівненська	963	2,66
Житомирська	876	2,52
Полтавська	858	2,38
Донецька	807	2,24
Івано-Франківська	744	2,1
Одеська	733	1,96
Хмельницька	719	1,82
Запорізька	713	1,68
Черкаська	693	1,54
Закарпатська	684	1,4
Кіровоградська	650	1,26
Чернігівська	629	1,12
Тернопільська	623	0,98
Херсонська	594	0,84
Волинська	579	0,7
Миколаївська	560	0,56
Луганська	459	0,42
Чернівецька	420	0,28
м. Київ	152	0,14

Табл. 11.4.2

Кількість фактично відшкодованих «теплих кредитів» (2018–2019 роки)

Область	Кількість фактично відшкодованих кредитів (2018 рік)	Кількість фактично відшкодованих кредитів (2019 рік)	Приріст	Оцінка
м. Київ	143	152	6,29	3,5
Дніпропетровська	1423	1507	5,9	2,92
Львівська	1491	1561	4,69	2,34
Полтавська	837	858	2,51	1,76
Донецька	799	807	1,0	1,18
Київська	2489	2501	0,48	0,6
Тернопільська	645	623	-3,41	0
Одеська	774	733	-5,3	0
Івано-Франківська	786	744	-5,34	0
Закарпатська	726	684	-5,79	0
Херсонська	631	594	-5,86	0
Волинська	622	579	-6,91	0
Хмельницька	774	719	-7,11	0
Житомирська	947	876	-7,5	0
Запорізька	772	713	-7,64	0
Чернігівська	684	629	-8,04	0
Миколаївська	609	560	-8,05	0
Черкаська	758	693	-8,58	0
Вінницька	1284	1172	-8,72	0
Кіровоградська	714	650	-8,96	0
Харківська	1150	1007	-12,43	0
Сумська	1203	1037	-13,8	0
Рівненська	1120	963	-14,02	0
Чернівецька	494	420	-14,98	0
Луганська	541	459	-15,16	0

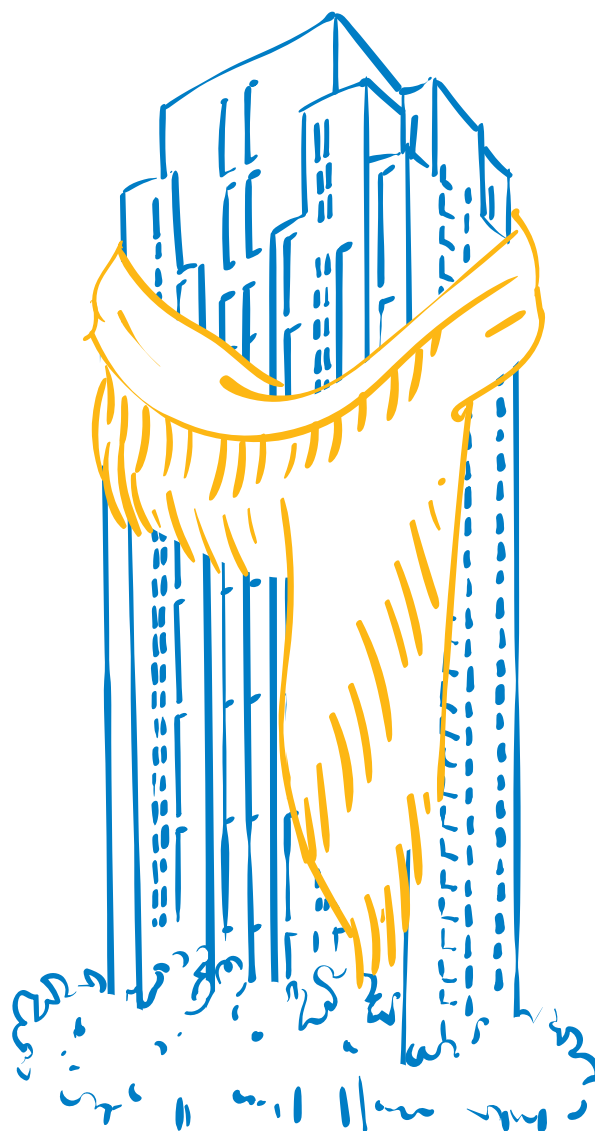

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на дві частини: приріст кількості фактично відшкодованих «теплих кредитів» за 2018–2019 роки та кількість таких кредитів у 2019 році. Максимальна вага кожної частини – 3,5 бала. Загальна оцінка формується за сумою зведених оцінок за дві частини індикатора.

Для приросту «Крок» між оцінками становив 0,28 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 25 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,28 бала менше.

У другій частині «Крок» між оцінками становив 0,58 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 6 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,58 бала менше.

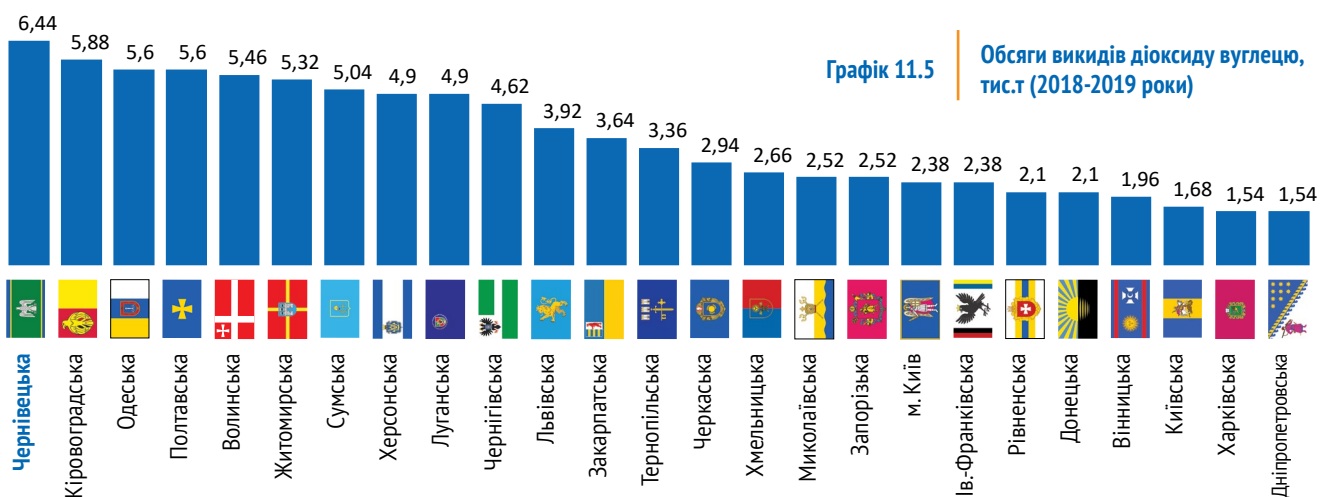
Уточнення щодо даних: *Джерело: відповідь Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року.

11.5. Обсяги викидів діоксиду вуглецю (2018–2019 роки)

Табл. 11.5.1			Табл. 11.5.2				
Обсяги викидів діоксиду вуглецю, тис. т (2019 рік)			Обсяги викидів діоксиду вуглецю, тис.т (2018–2019 роки)				
Область	Викиди діоксиду вуглецю, тис. т (2019 рік)	Оцінка	Область	Викиди діокси-ду вуглецю, тис. т (2018 рік)	Викиди діоксиду вуглецю, тис. т (2019 рік)	Приріст	Оцінка
Донецька	23528,1	0,14	Рівненська	1358,6	2086,8	53,6	0,14
Дніпропетровська	23496,6	0,28	Закарпатська	177,5	262,8	48,06	0,28
Запорізька	13663,3	0,42	Тернопільська	560,3	672,5	20,02	0,42
Івано-Франківська	12898,9	0,56	Київська	4098,9	4784,3	16,72	0,56
Харківська	7595,8	0,7	Миколаївська	2028	2149,8	6,01	0,7
Вінницька	5355,3	0,84	Харківська	7281,4	7595,8	4,32	0,84
м. Київ	5295,6	0,98	Хмельницька	2209,7	2242,2	1,47	0,98
Київська	4784,3	1,12	Вінницька	5310,5	5355,3	0,84	1,12
Львівська	3402,6	1,26	Дніпропетровська	23620,7	23496,6	-0,53	1,26
Черкаська	2616,8	1,4	м. Київ	5369,9	5295,6	-1,38	1,4
Луганська	2403,6	1,54	Черкаська	2691,1	2616,8	-2,76	1,54
Хмельницька	2242,2	1,68	Херсонська	323,7	311,2	-3,86	1,68
Миколаївська	2149,8	1,82	Івано-Франківська	13763,2	12898,9	-6,28	1,82
Рівненська	2086,8	1,96	Донецька	25143,4	23528,1	-6,42	1,96
Полтавська	1970,5	2,1	Запорізька	14614,1	13663,3	-6,51	2,1
Сумська	1587,1	2,24	Чернігівська	1678,3	1542,8	-8,07	2,24
Чернігівська	1542,8	2,38	Волинська	510,6	467,4	-8,46	2,38
Одеська	1189,1	2,52	Житомирська	768,4	692,3	-9,9	2,52
Кіровоградська	925,2	2,66	Львівська	3854,6	3402,6	-11,7	2,66
Житомирська	692,3	2,8	Сумська	1814,2	1587,1	-12,52	2,8
Тернопільська	672,5	2,94	Чернівецька	163,8	142,3	-13,13	2,94
Волинська	467,4	3,08	Одеська	1399,2	1189,1	-15,02	3,08
Херсонська	311,2	3,22	Кіровоградська	1120,3	925,2	-17,41	3,22
Закарпатська	262,8	3,36	Луганська	3175,8	2403,6	-24,32	3,36
Чернівецька	142,3	3,5	Полтавська	3342,1	1970,5	-41,04	3,5

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на дві частини: приріст викидів діоксиду вуглецю за 2018–2019 роки та обсяг викидів діоксиду вуглецю у 2019 році. Максимальна вага кожної частини – 3,5 бала. Загальна оцінка формується за сумою зведених оцінок за дві частини індикатора.

«Крок» між оцінками становив 0,14 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 25 унікальних абсолютних показників індикатора).

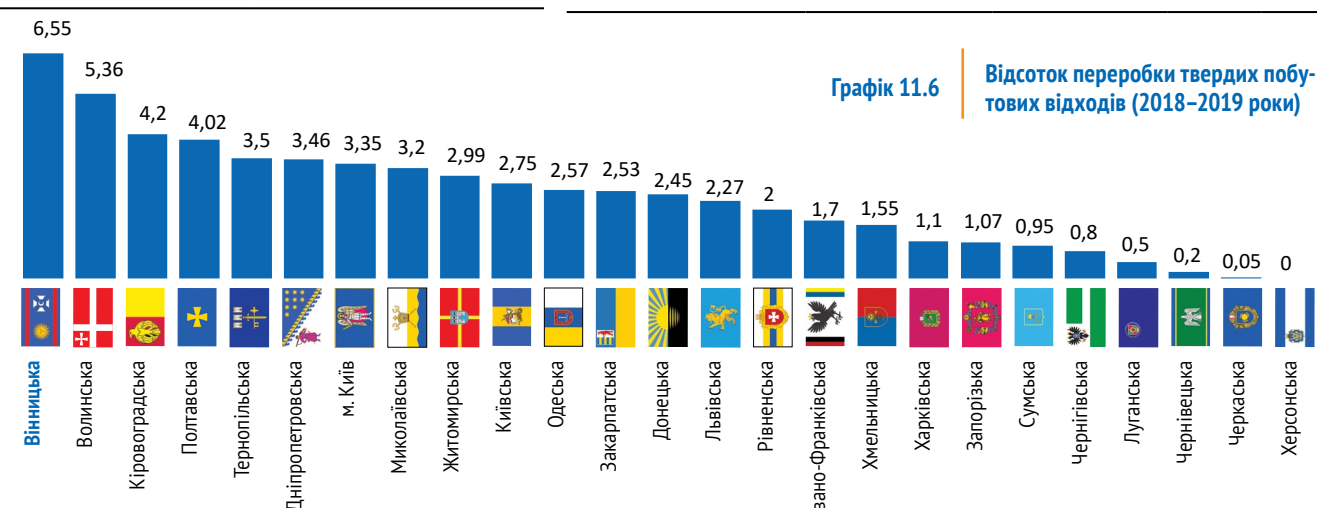
Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,14 бала менше.

Уточнення щодо даних: *Джерело: Державна служба статистики України. Дані наведено від стаціонарних джерел забруднення, без урахування тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей.

11.6. Відсоток переробки твердих побутових відходів (2018–2019 роки)

Табл. 11.6.1			Табл. 11.6.2				
Відсоток переробки твердих побутових відходів (2018–2019 роки)			Відсоток переробки твердих побутових відходів (2018–2019 роки)				
Область	Переробка твердих побутових відходів (% , 2019 рік)	Оцінка	Область	Переробка твердих побутових відходів (% , 2018 рік)	Переробка твердих побутових відходів (% , 2019 рік)	Приріст	Оцінка
Тернопільська	24,87	3,5	Вінницька	1,16	11,98	932,76	3,5
м. Київ	24,22	3,35	Волинська	0,59	2,32	293,22	3,06
Миколаївська	17	3,2	Полтавська	0,34	0,67	97,06	2,62
Вінницька	11,98	3,05	Закарпатська	0,05	0,07	40	2,18
Кіровоградська	5,35	2,9	Житомирська	0,43	0,6	39,53	1,74
Київська	5,31	2,75	Кіровоградська	4,47	5,35	19,69	1,3
Дніпропетровська	3,14	2,6	Дніпропетровська	2,7	3,14	16,3	0,86
Донецька	2,63	2,45	Одеська	0	2	0	0,42
Волинська	2,32	2,3	Запорізька	0	0,27	0	0,42
Одеська	2	2,15	Львівська	1,87	1,87	0	0,42
Рівненська	1,9	2	Херсонська	0	0	0	0
Львівська	1,87	1,85	Рівненська	2,03	1,9	-6,4	0
Івано-Франківська	0,9	1,7	Тернопільська	26,86	24,87	-7,41	0
Хмельницька	0,76	1,55	Хмельницька	0,84	0,76	-9,52	0
Полтавська	0,67	1,4	Донецька	2,91	2,63	-9,62	0
Житомирська	0,6	1,25	м. Київ	27,1	24,22	-10,63	0
Харківська	0,34	1,1	Миколаївська	20,14	17	-15,59	0
Сумська	0,3	0,95	Київська	7,92	5,31	-32,95	0
Чернігівська	0,28	0,8	Луганська	0,24	0,15	-37,5	0
Запорізька	0,27	0,65	Чернігівська	0,45	0,28	-37,78	0
Луганська	0,15	0,5	Харківська	0,57	0,34	-40,35	0
Закарпатська	0,07	0,35	Івано-Франківська	1,91	0,9	-52,88	0
Чернівецька	0,05	0,2	Сумська	0,77	0,3	-61,04	0
Черкаська	0,02	0,05	Чернівецька	0,58	0,05	-91,38	0
Херсонська	0	0	Черкаська	0,58	0,02	-96,55	0

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на дві частини: приріст частки переробки твердих побутових відходів за 2018–2019 роки та частка переробки твердих побутових відходів у 2019 році. Максимальна вага кожної частини – 3,5 бала.

Для приросту «Крок» між оцінками становив 0,39 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 9 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,39 бала менше.

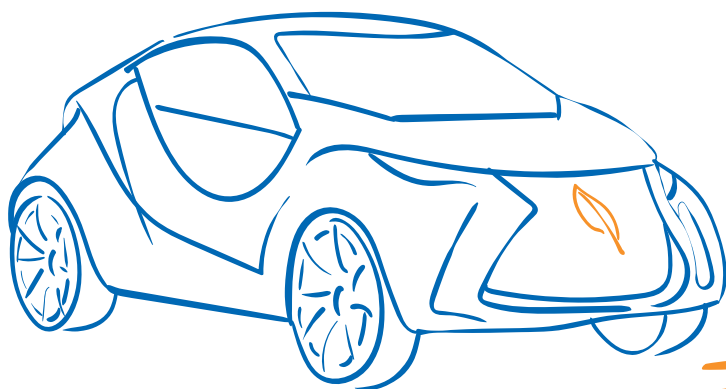
У другій частині «Крок» між оцінками становив 0,15 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 бала / 24 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,15 бала менше.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповідь Міністерства розвитку громад та територій України на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року.

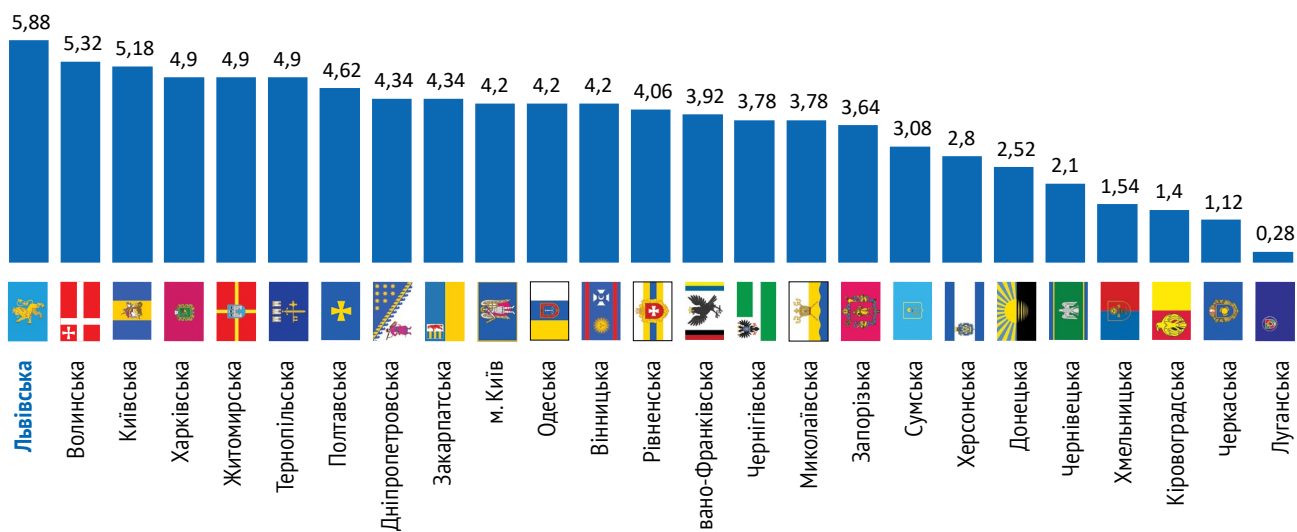
11.7. Кількість зареєстрованих електромобілів (за 2018–2019 роки)⁸⁷

Табл. 11.7.1			Табл. 11.7.2				
Кількість зареєстрованих електромобілів (за 2019 рік)			Кількість зареєстрованих електромобілів (за 2018–2019 роки)				
Область	Кількість зареєстрованих електромобілів (за 2019 рік)	Оцінка	Область	Кількість зареєстрованих електромобілів (за 2018 рік)	За 2019 рік	Приріст	Оцінка
м. Київ	1835	3,5	Волинська	51	147	188,24	3,5
Одеська	1233	3,36	Закарпатська	41	118	187,8	3,36
Київська	1077	3,22	Чернігівська	24	64	166,67	3,22
Харківська	794	3,08	Львівська	264	615	132,95	3,08
Дніпропетровська	660	2,94	Тернопільська	67	154	129,85	2,94
Львівська	615	2,8	Сумська	25	55	120	2,8
Вінницька	317	2,66	Житомирська	98	214	118,37	2,66
Запорізька	250	2,52	Полтавська	87	181	108,04	2,52
Рівненська	240	2,38	Миколаївська	67	138	105,97	2,38
Житомирська	214	2,24	Івано-Франківська	79	146	84,81	2,24
Полтавська	181	2,1	Херсонська	37	65	75,68	2,1
Тернопільська	154	1,96	Київська	614	1077	75,41	1,96
Волинська	147	1,82	Харківська	453	794	75,28	1,82
Івано-Франківська	146	1,68	Рівненська	140	240	71,43	1,68
Чернівецька	146	1,54	Вінницька	187	317	69,52	1,54
Миколаївська	138	1,4	Дніпропетровська	403	660	63,77	1,4
Донецька	137	1,26	Донецька	84	137	63,1	1,26
Хмельницька	127	1,12	Запорізька	155	250	61,29	1,12
Закарпатська	118	0,98	Кіровоградська	38	61	60,53	0,98
Черкаська	101	0,84	Одеська	775	1233	59,1	0,84
Херсонська	65	0,7	м. Київ	1205	1835	52,28	0,7
Чернігівська	64	0,56	Чернівецька	96	146	52,08	0,56
Кіровоградська	61	0,42	Хмельницька	84	127	51,19	0,42
Сумська	55	0,28	Черкаська	74	101	36,49	0,28
Луганська	11	0,14	Луганська	9	11	22,22	0,14

⁸⁷ Відповідь Головного сервісного центру МВС на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року.

Графік 11.7

Кількість зареєстрованих електромобілів
(за 2018–2019 роки)

Вага індикатора – 7 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва індикатор був поділений на дві частини: кількість зареєстрованих електромобілів у 2019 році та приріст кількості таких авто за 2018–2019 роки. Максимальна вага кожної частини – 3,5 бала.

«Крок» між оцінками для обох частин становив 0,14 бала (вираховано за формулою «Крок» = 3,5 балів / 25 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,14 бала менше.

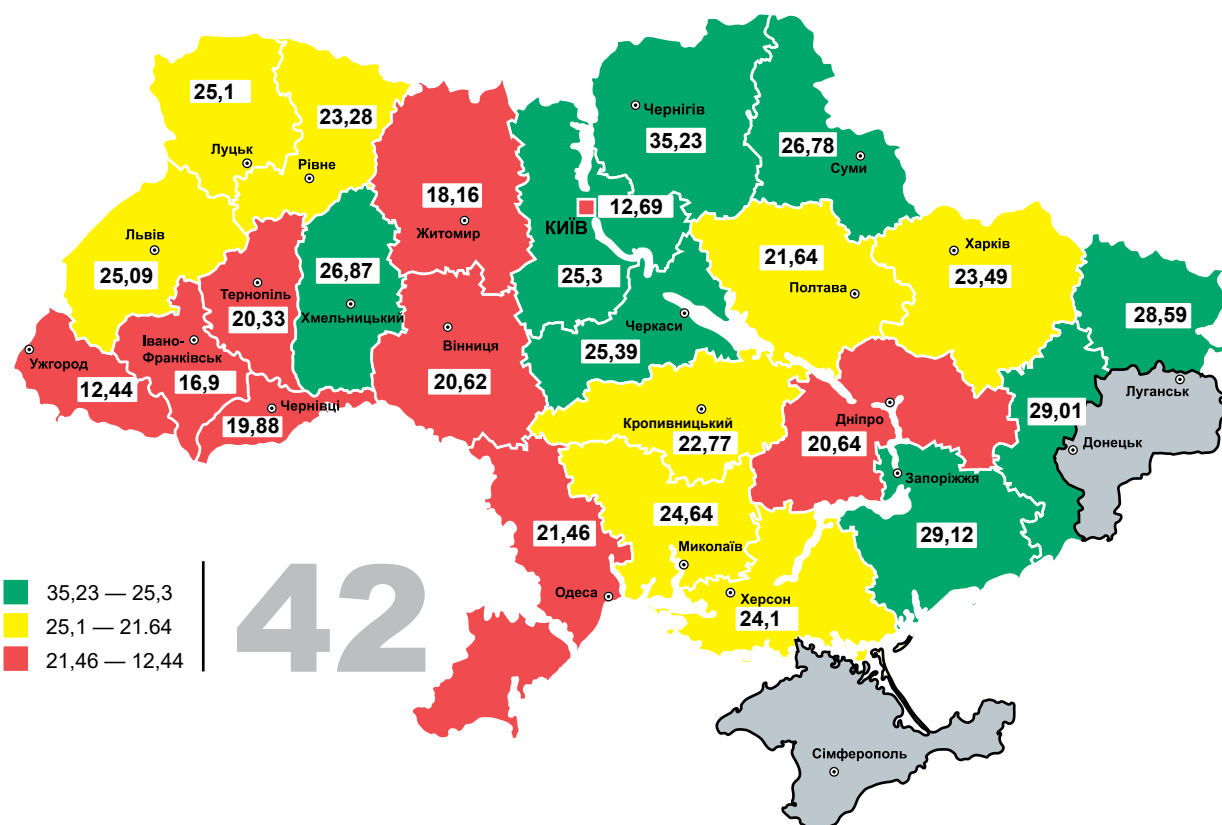
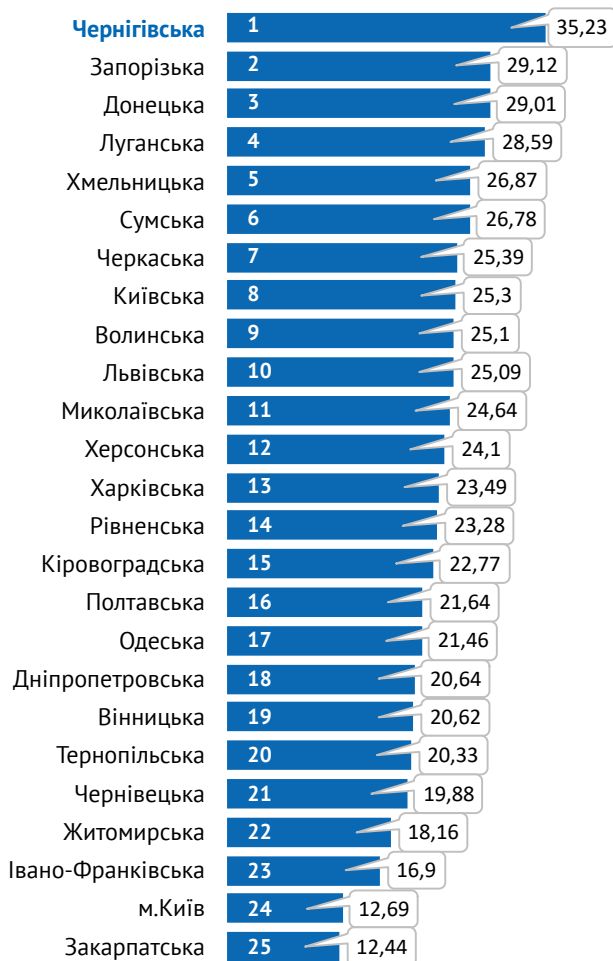
Уточнення щодо даних: *Джерело: відповідь Головного сервісного центру МВС на запит Центру «Нова Європа», червень 2020 року.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

42

42 бали —
максимально можлива
оцінка у цій категорії

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

- 1 21,39% – середня різниця у заробітних платнях між чоловіками та жінками в Україні. Цей показник дещо зріс з минулого року, коли становив 20,7%. У порівнянні з окремими державами-членами Європейського Союзу Україна наразі має кращий показник лише, ніж Естонія (22,7%).
- 2 Рейтинги індикаторів, що стосуються гендерної рівності, здебільшого очолюють східні області. У п'ятірку лідерів загального рейтингу по сектору увійшли Луганська, Донецька та Запорізька області.
- 3 Незважаючи на широке представлення жінок серед працівників ОДА, жінки взагалі не обіймають посади голів ОДА (серед 24 очільників ОДА немає жодної жінки). У минулому році цей показник становив 16% (4 з 24 очільників ОДА були жінками).
- 4 У середньому в Україні лише 9,1% мерів міст – жінки. Утім, найбільше розчарує у цьому індикаторі те, що у третині областей України жодне з міст не очолює жінка.
- 5 У цілому частка жінок-депутаток на локальному рівні (15-20%) корелює з часткою жінок в органах влади на національному рівні, яка становить 21%. Збільшення кількості депутаток на національному рівні відбулось після парламентських виборів у 2019 році – до цього цей показник становив лише 12%. Прослідкувати, як зміниться представництво жінок серед депутатів на місцевому рівні, вдасться лише після проведення чергових місцевих виборів у жовтні 2020 року. Утім, новацією цього року стало введення гендерних квот, що, безумовно, позитивно вплине на представництво жінок.

СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ОПЛАТА ПРАЦІ

21,39% – середня різниця у заробітних платнях між чоловіками та жінками в Україні. Цей показник дещо зріс у порівнянні з минулим роком, коли становив 20,7%.

Лідери-області цього року: Чернівецька (9,41%), Херсонська (12,5%), третє місце ділять Закарпатська область та місто Київ (14,45% і 14,95% відповідно).

Прикметно, що лідери майже не змінились у порівнянні з торішнім рейтингом областей (Євромапа-1).

Так, перше місце тоді обіймала Херсонська область, друге – Чернівецька, Закарпатська і Київ – обіймали 4 і 5 місця, а от на третє місце тоді вирвалася Луганщина. Цього разу регіон опустився на 13 позицію.

Аутсайдерами рейтингу (як і 2018 року) стали Запорізька та Донецька області із показниками у 30,6% та 37,55% відповідно.

Прикметно, що навіть за умови зміщення Луганської області з 3 на 13 позицію, **доволі відчутною залишається різниця між Луганщиною та Донеччиною – майже вдвічі (20,41% і 37,55%)**. Незважаючи на схожі кризові умови, області демонструють відчутно відмінні результати.

Впадає в око також і те, що Дніпропетровська область – єдина, яка вже другий рік поспіль не надає даних щодо заробітних плат чоловіків та жінок, пояснюючи це тим, що такий облік в регіоні не ведеться взагалі.

Наразі порівнювати показники різниці у заробітних платах чоловіків та жінок в Україні з відповідними показниками у державах-членах ЄС методологічно не зовсім правильно, адже останнє таке дослідження європейської статистичної організації Eurostat містить дані за 2018 рік⁸⁸.

Втім, навіть якщо порівняти показники України за 2019 рік та показники держав-членів ЄС за 2018 рік, можна сказати, що

Україна відстає від середнього показника по ЄС, який у 2018 році становив 14,8%.

У порівнянні з окремими державами-членами Європейського Союзу Україна наразі має кращий показник лише, ніж Естонія (різниця між заробітними платнями жінок та чоловіків – 22,7%). Утім, Україні варто орієнтуватись якщо не на держав-лідерів у цій сфері, то принаймні на своїх сусідів: показники Румунії, Словенії, Польщі, Угорщини варіюються в межах від 3% до 11,2%.

ЧАСТКА ЖІНОК СЕРЕД ДЕПУТАТІВ ОБЛАСНИХ ТА МІСЬКИХ РАД

Представлення жінок серед депутатів обласних та міських рад обласних центрів є невеликим – 15% та 20% відповідно. Прикметно, що лідерами за індикатором жінки-депутати міських рад є Луганська та Донецька області, а аутсайдерами – Закарпатська та Івано-Франківська.

⁸⁸ Gender pay gap statistics. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/6776.pdf>

У цілому частка жінок-депутаток на локальному рівні корелює з часткою жінок в органах влади на національному рівні, яка становить 21%⁸⁹.

Прикметно, що збільшення кількості депутаток на національному рівні відбулось після парламентських виборів у 2019 році – до цього цей показник становив лише 12%. Прослідкувати, як зміниться представництво жінок серед депутатів на місцевому рівні, вдасться лише після проведення чергових місцевих виборів у жовтні 2020 року.

Втім, новацією цього року стало введення гендерних квот. Відповідно до статті 219 Виборчого кодексу під час формування єдиного та територіальних виборчих списків організація партії повинна забезпечити присутність у кожній п'ятірці кожного виборчого списку не менше двох кандидатів кожної статі. У разі формування виборчих списків з кількістю кандидатів у депутати, яка не є кратною п'яти, до останніх у списку кандидатів застосовується вимога щодо почергового включення кандидатів різної статі⁹⁰.

ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЖІНОК У ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА НА КЕРІВНИХ ПОСАДАХ

У цілому по Україні 2/3 працівників обласних державних адміністрацій – жінки. Частка чоловіків у середньому становить 27,3%. Такий гендерний дисбаланс навряд чи свідчить про утискання прав чоловіків, радше про те, що деякі види робіт традиційно вважаються більш комфортними і поширеними серед представників тієї чи іншої статі.

Водночас, незважаючи на широке представлення жінок серед працівників ОДА, варто наголосити, що станом на сьогодні

жінки взагалі не обіймають посад голів ОДА (серед 24 очільників ОДА немає жодної жінки).

Для порівняння, торік цей показник становив 16% (4 з 24 очільників ОДА були жінками).

Українською є ситуація і з кількістю жінок-мерів міст. У середньому в Україні лише 9,1% мерів міст – жінки. Прикметно, що до першої п'ятірки областей увійшли переважно східні області: Запорізька (1 місце), Луганська (2 місце), Харківська (5 місце). **Утім, найбільше розчарує у цьому індикаторі те, що у третині областей України жодне з міст не очолює жінка.** Тим часом середній показник жінок-мерів міст у країнах ЄС

становить лише 15,4%⁹¹. Ці дані не свідчать про те, що Україні варто загальмувати рух у напрямку впровадження політики ґендерної рівності, навпаки – необхідно орієнтуватись на найкращі результати держав-членів ЄС, приміром на Швецію, яка демонструє результат 32,1% жінок-мерів міст.

Дещо кращою є ситуація з ґендерною рівністю на локальному рівні: частка жінок-голів ОТГ становить 18,8% по країні, частка жінок-голів серед селищ міського типу – 19,4%.

В цілому, порівнювати дані регіонів за індикаторами у блоці «ґендерна рівність» навряд чи доцільно – більшість регіонів показали не надто високі результати. Утім, варто відзначити області-лідери рейтингів за окремими індикаторами, чиї результати можна дійсно вважати успішними. Так, лідером за кількістю жінок-голів селищ міського типу стала Донецька область (41%), а жінок-керівників юридичних осіб – Донецька (31,7%) і Херсонська (31,4%) області. Останнє стосується жінок на керівних посадах підприємств, установ та організацій в регіонах України.

За даними Державної служби статистики України станом на 1 січня 2020 року жінки були керівницями 28,9% підприємств, установ та організацій України. Приміром, 76,96% керівників комунальних організацій України – жінки. Крім того, жінок більше серед керівників органів державної влади (63,7%), профспілок (61,47%), підприємств споживчої кооперації (57,42%), органів самоорганізації населення (52,35%), ОСББ (52,7%).

Прикметно, що здебільшого рейтинги індикаторів, що стосуються ґендерної рівності, очолюють східні області. Аутсайдерами у низці індикаторів були Закарпатська та Чернівецька області.

⁸⁹ Звіт за 2019 рік. ООН жінки в Україні. <http://unwomenukraine.annualreport19.tilda.ws/page10679692.html>

⁹⁰ Виборчий кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20/conv#n2990>

⁹¹ Local/municipal councils: mayors or other leaders and members. European Institute for Gender Equality. 21 Oct 2019. https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_pol_parl_wmid_locpol/datatable

12.1. Частка середньомісячної оплати праці жінок від заробітної плати чоловіків (2019 рік)

Табл 12.1

Середньомісячна оплата праці чоловіків та жінок (2019 рік)

Область	Середньомісячна заробітна плата у 2019 році, грн (чоловіки)	Середньомісячна заробітна плата у 2019 році, грн (жінки)
Дніпропетровська	0	0
Сумська область	9 787	7 563
м. Київ	17 145	14 582
Донецька	15 248	9 523
Запорізька	12 493	8 670
Київська	12 476	9 497
Миколаївська	11 700	8 500
Полтавська	11 463	8 277
Вінницька	10 637	8 146
Рівненська	10 600	7 700
Одеська	10 346	8 332
Харківська	10 287	8 066
Івано-Франківська	10 235	7 785
Закарпатська	10 111	8 650
Черкаська	9 850	7 986
Хмельницька	9 812	7 699
Луганська	9 800	7 800
Волинська	9 726	7 846
Житомирська	9 445	7 790
Тернопільська	9 329	7 485
Кіровоградська	9 300	7 500
Чернігівська	9 244	7 372
Львівська	8 938	7 211
Херсонська	8 800	7 700
Чернівецька	8 500	7 700

Вага індикатора – 7 балів. З огляду на те, що частка заробітної плати жінок від оплати праці чоловіків у багатьох регіонах є схожою, оцінка була виставлена за наступною формулою:

Розрахунки оцінки

%	Оцінка
90-100	7
80-90	6,3
70-80	5,6
60-70	4,9
50-60	4,2
40-50	3,5
30-40	2,8
20-30	2,1
10-20	1,4
0-10	0,7

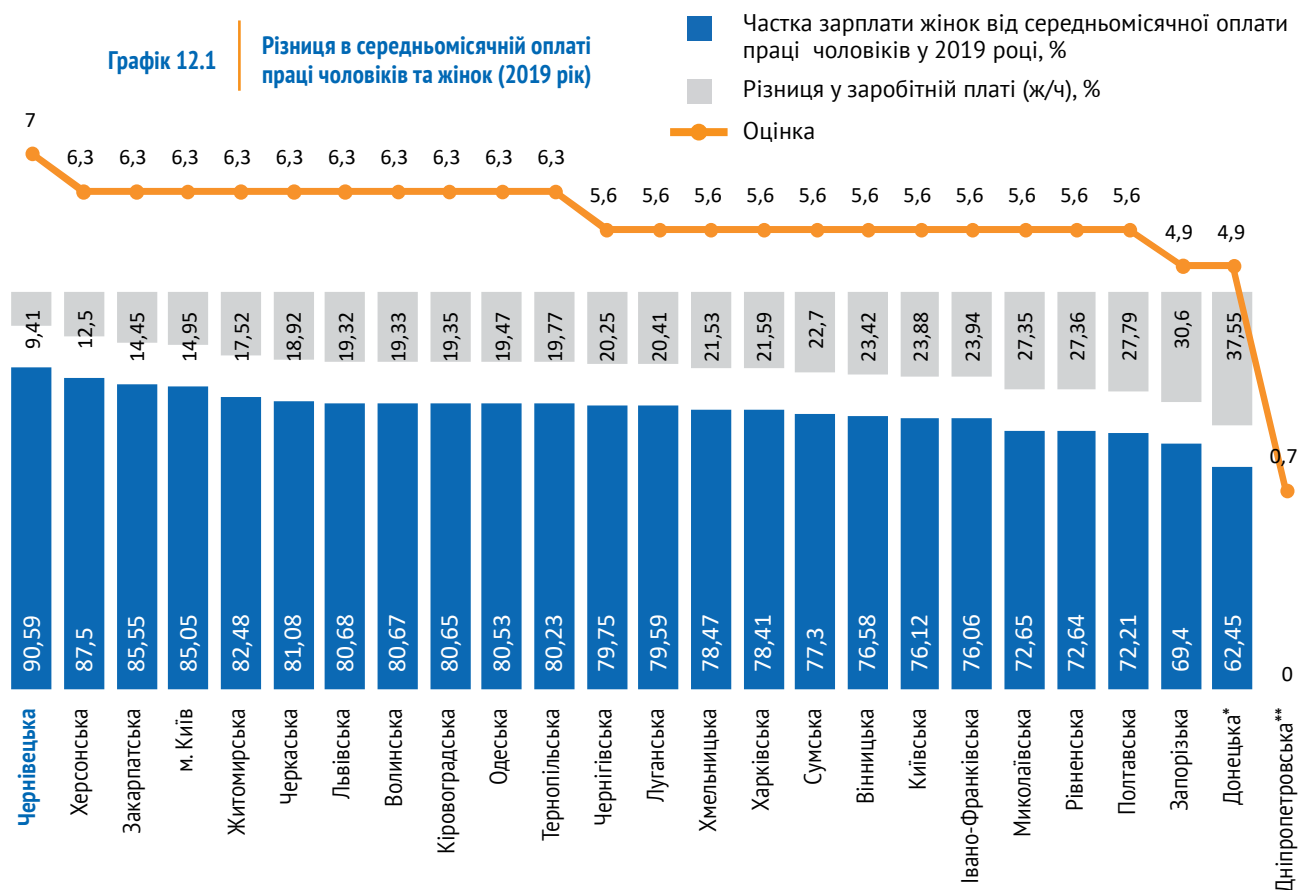
Уточнення щодо даних:

*Донецька область: дані за 4 квартал 2019 року.

**Дніпропетровська область: відповідний облік не ведеться, тому даних не надали.

Графік 12.1

Різниця в середньомісячній оплаті праці чоловіків та жінок (2019 рік)

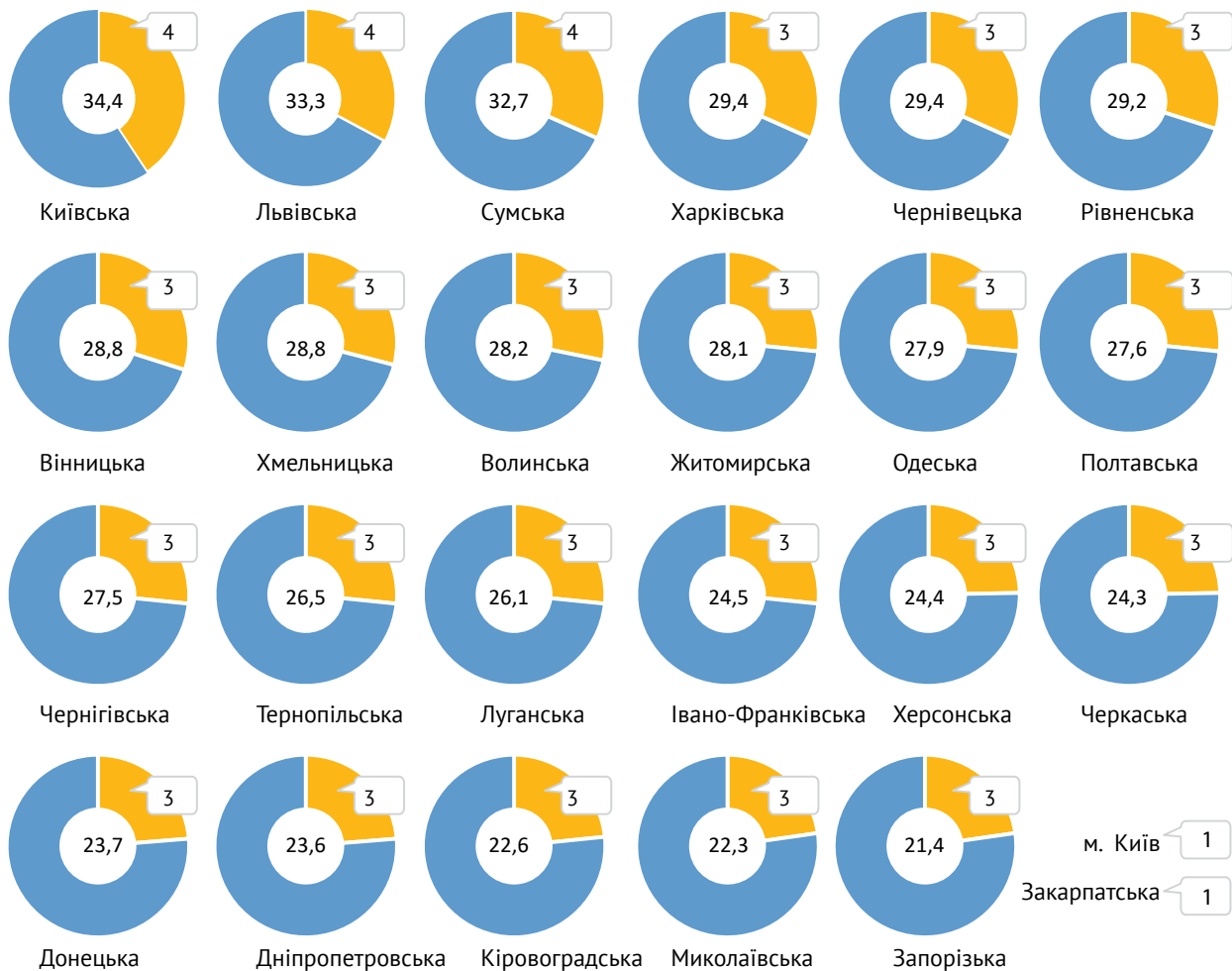

12.2. Частка чоловіків від загальної кількості працівників обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації (%, станом на 31 грудня 2019 року)

Графік 12.2

Частка чоловіків від загальної кількості працівників обласних державних адміністрацій, %

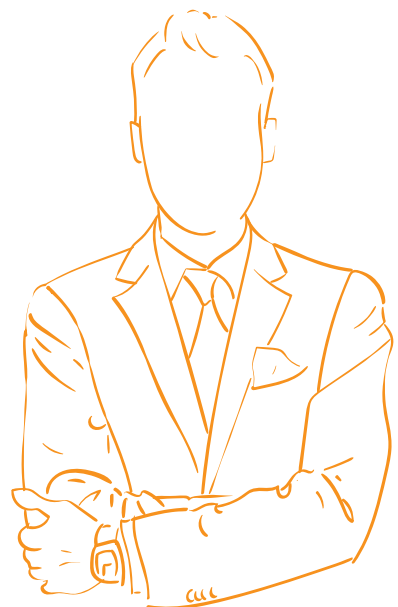

Вага індикатора – 5 балів.
Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва, враховуючи невелику різницю у частках чоловіків від загальної кількості працівників багатьох обласних адміністрацій, за ідеальний показник співвідношення жінок та чоловіків було взято 40-50%. Детальніше:

Розрахунки оцінки

%	Оцінка
40-50	5
30-40	5
20-30	3
10-20	2
0-10	1

Уточнення щодо даних: *Донецька, Черкаська області: надали дані щодо облікової чисельності працівників. Київ: надали інформацію тільки щодо виконавчого апарату міської адміністрації; осіб, які очолюють структурні департаменти КМДА; співробітників Департаменту молоді та спорту. З огляду на вищезазначене Київ отримав за цей індикатор мінімальний бал. Закарпатська область: інформацію не надали, отримали мінімальний бал.

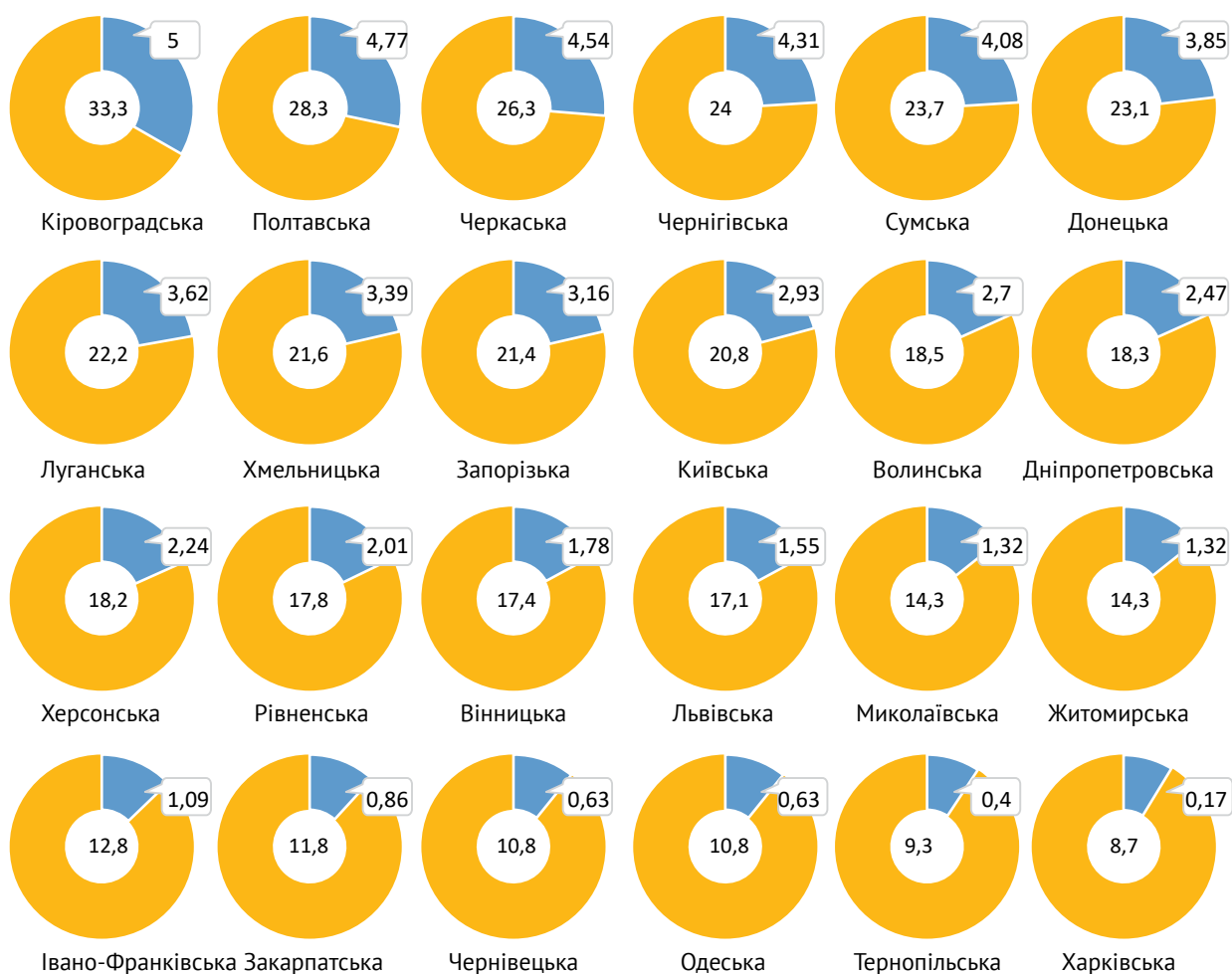

12.3. Частка жінок серед голів ОТГ (% , станом на 31 грудня 2019 року)

Графік 12.3

Частка жінок серед голів ОТГ
(%, станом на 31 грудня 2019 року)

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,23 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 22 унікальних абсолютних показники індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,23 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Кількість ОТГ наведена станом на 10 січня 2020 року, джерело: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/526/10.01.2020.pdf>. Дані зібрані через моніторинг веб-сайтів ОТГ всіх областей України.

12.4. Частка жінок серед мерів міст (% , станом на 31 грудня 2019 року)

Табл 12.4

Частка жінок серед мерів міст (% , станом на 31 грудня 2019 року)

Область	Кількість жінок	Кількість чоловіків
Луганська	2	8
Чернігівська	3	13
Рівненська	2	9
Івано-Франківська	1	14
Київська	3	20
Донецька	4	21
Харківська	3	14
Львівська	3	41
Миколаївська	1	8
Тернопільська	2	16
Волинська	1	10
Кіровоградська	1	11
Чернівецька	1	10
Вінницька	0	18
Дніпропетровська	2	18
Житомирська	0	12
Закарпатська	0	11
Запорізька	3	11
Одеська	0	19
Полтавська	1	15
Сумська	0	15
Херсонська	0	9
Хмельницька	2	11
Черкаська	0	15

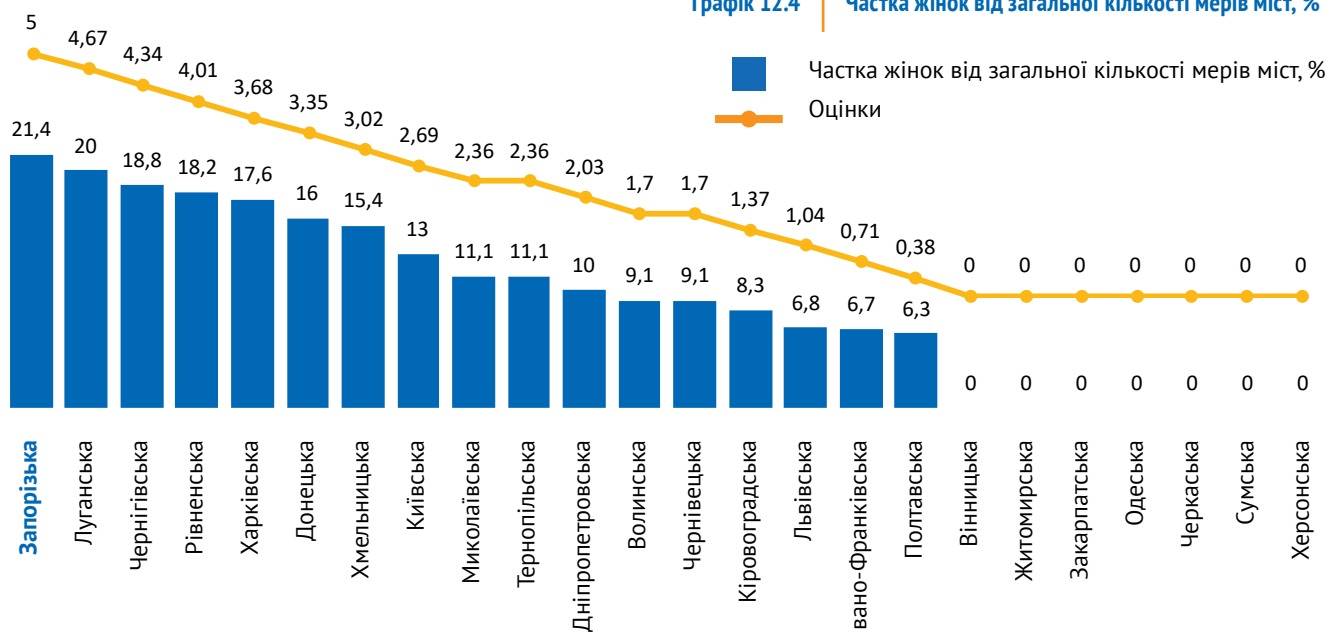

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,33 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 15 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,33 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Цей індикатор включає всіх жінок та чоловіків, які обіймали (зокрема як тимчасові виконувачі обов'язків) посади мерів всіх міст області (тобто як обласного, так і районного значення) станом на 31 грудня 2019 року. Луганська та Донецька області представлені Сєвєродонецькою та Краматорською міськими радами. Київ як місто з особливим статусом не був включений у перелік міст Київської області.

Графік 12.4

Частка жінок від загальної кількості мерів міст, %

12.5. Частка жінок серед голів селищ міського типу (% , станом на 31 грудня 2019 року)

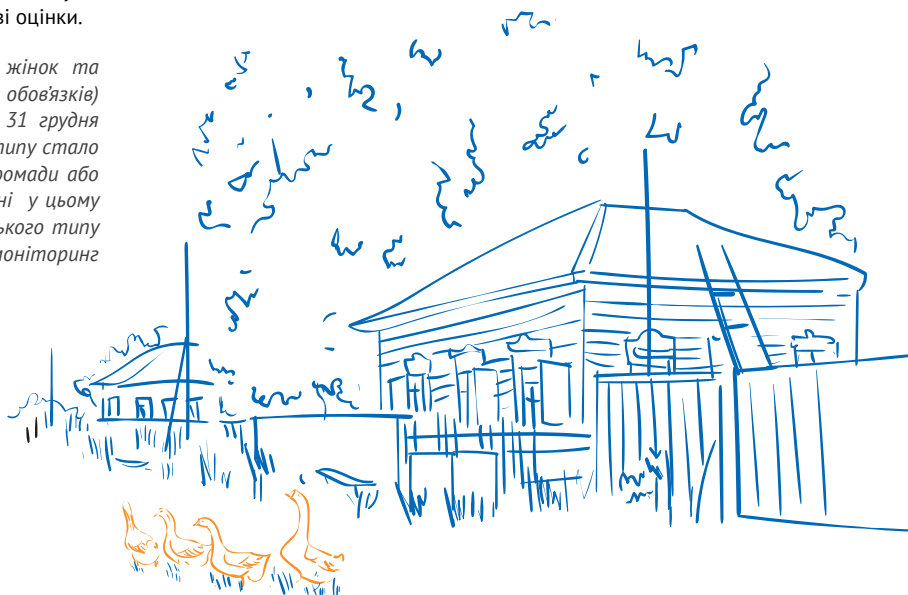
Табл. 12.5

Частка жінок серед голів селищ міського типу
(%, станом на 31 грудня 2019 року)

Область	Кількість жінок серед голів селищ міського типу області	Кількість чоловіків	Частка жінок від загальної кількості голів селищ міського типу, %	Оцінка
Донецька	16	23	41	5
Чернігівська	10	17	37	4,75
Запорізька	7	15	31,8	4,5
Одеська	10	23	30,3	4,25
Київська	9	21	30	4
Вінницька	8	21	27,6	3,75
Луганська	5	16	23,8	3,5
Хмельницька	5	18	21,7	3,25
Сумська	4	16	20	3
Херсонська	6	25	19,4	2,75
Волинська	4	18	18,2	2,5
Миколаївська	3	14	17,6	2,25
Тернопільська	3	14	17,6	2,25
Дніпропетровська	7	36	16,3	2
Львівська	5	28	15,2	1,75
Полтавська	3	17	15	1,5
Черкаська	2	12	14,3	1,25
Чернівецька	1	6	14,3	1,25
Житомирська	4	28	12,5	1
Рівненська	2	14	12,5	1
Кіровоградська	3	24	11,1	0,75
Харківська	6	54	10	0,5
Івано-Франківська	2	19	9,5	0,25
Закарпатська	0	19	0	0

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,25 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 20 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,25 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Цей індикатор включає всіх жінок та чоловіків, які обіймали (зокрема як тимчасові виконувачі обов'язків) посади голів селищ міського типу областей станом на 31 грудня 2019 року. Крім того, навіть якщо певне селище міського типу стало адміністративним центром об'єднаної територіальної громади або увійшло до складу ОТГ, їхні голови все одно були зараховані у цьому індикаторі. Київська область: дані з веб-сайтів селищ міського типу області. Дані по інших областях доповнювалися через моніторинг веб-сайтів селищних рад.

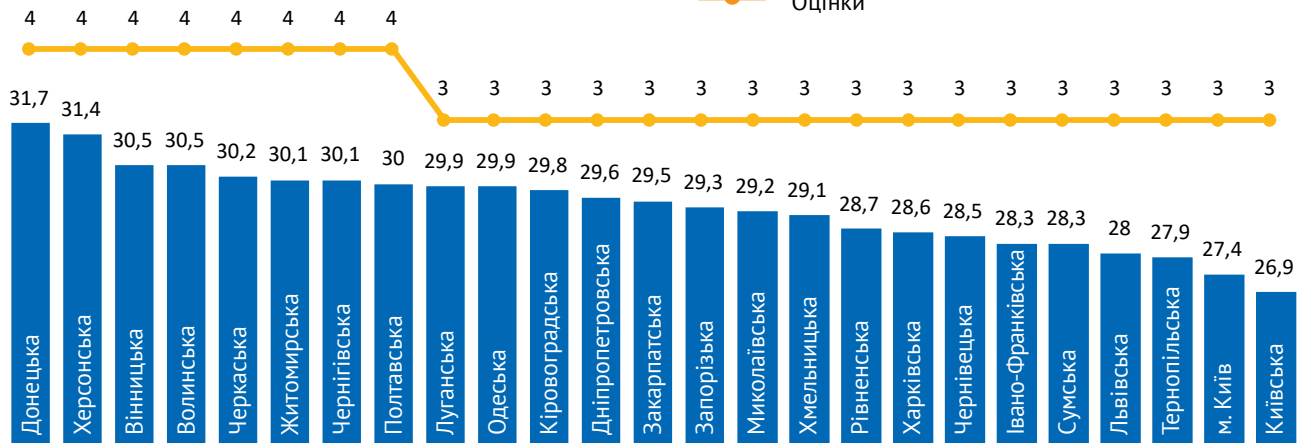

12.6. Частка юридичних осіб, у яких керівниками є жінки (% , станом на 1 січня 2020 року)

Графік 12.6

Частка юридичних осіб, у яких керівниками є жінки, % (станом на 1 січня 2020 року)

■ Частка юридичних осіб, у яких керівниками є жінки, % (станом на 1 січня 2020 року)
— Оцінки

Вага індикатора – 5 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів та Києва, враховуючи невелику різницю у частках юридичних осіб, у яких керівниками були жінки, за ідеальний показник співвідношення жінок та чоловіків було взято 40-50%. Детальніше:

Розрахунки оцінки

%	Оцінка
40-50	5
30-40	4
20-30	3
10-20	2
0-10	1

Уточнення щодо даних: *Джерело: Державна служба статистики України, дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і Севастополя. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/edrpoj/Gender/Gender0120_u.htm.

12.7. Частка жінок серед депутатів обласних рад (% , станом на 31 грудня 2019 року)

Табл. 12.7

Частка жінок серед депутатів обласних рад (% , станом на 31 грудня 2019 року)

Область	Кількість жінок серед депутатів обласної ради	Кількість чоловіків серед депутатів обласної ради	Частка жінок від загальної кількості депутатів, %	Оцінка
Сумська	14	50	21,9	5
Дніпропетровська	25	94	21	4,76
Чернігівська	13	51	20,3	4,52
Харківська	24	96	20	4,28
Запорізька	16	67	19,3	4,04
Хмельницька	15	69	17,9	3,8
Миколаївська	11	53	17,2	3,56
Львівська	14	70	16,7	3,32
Київська	13	69	15,9	3,08
Херсонська	10	54	15,6	2,84
Івано-Франківська	13	71	15,5	2,6
Чернівецька	9	54	14,3	2,36
Кіровоградська	9	55	14,1	2,12
Черкаська	11	73	13,1	1,88
Волинська	8	55	12,7	1,64
Рівненська	8	56	12,5	1,4
Полтавська	10	73	12	1,16
Тернопільська	7	57	10,9	0,92
Закарпатська	7	57	10,9	0,92
Вінницька	9	75	10,7	0,68
Одеська	8	76	9,5	0,44
Житомирська	6	57	9,5	0,44
Луганська	0	0	0	0,2
Донецька	0	0	0	0,2

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,24 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 21 унікальний абсолютний показник індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,24 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Луганська та Донецька області: обласні ради тимчасово відсутні.

12.8. Частка жінок серед депутатів міських рад обласних центрів (%, станом на 31 грудня 2019 року)

Табл. 12.8

Частка жінок серед депутатів міських рад обласних центрів
(%, станом на 31 грудня 2019 року)

Область	Кількість жінок серед депутатів міської ради облас- ного центру	Кількість чолові- ків серед депу- татів міської ради обласного центру	Частка жінок від загальної кількості депу- татів, %	Оцінка
Луганська	12	22	35,3	5
Донецька	12	30	28,6	4,71
Чернігівська	12	30	28,6	4,71
Черкаська	10	26	27,8	4,42
Львівська	17	47	26,6	4,13
Одеська	15	49	23,4	3,84
Миколаївська	12	42	22,2	3,55
Харківська	18	66	21,4	3,26
Волинська	9	33	21,4	3,26
Рівненська	9	33	21,4	3,26
Херсонська	11	43	20,4	2,97
Дніпропетровська	13	52	20	2,68
м. Київ	23	97	19,2	2,39
Сумська	8	34	19	2,1
Тернопільська	8	34	19	2,1
Житомирська	8	34	19	2,1
Хмельницька	7	35	16,7	1,81
Вінницька	9	45	16,7	1,81
Запорізька	10	54	15,6	1,52
Кіровоградська	6	36	14,3	1,23
Полтавська	6	36	14,3	1,23
Чернівецька	5	36	12,2	0,94
Івано-Франківська	4	38	9,5	0,65
Закарпатська	3	33	8,3	0,36

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,29 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 17 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,29 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: * Чернівецька область: дані з веб-сайту міської ради; ОДА та міська рада обласного центру не надали інформації.
Джерело: <http://chernivtsy.eu/portal/>

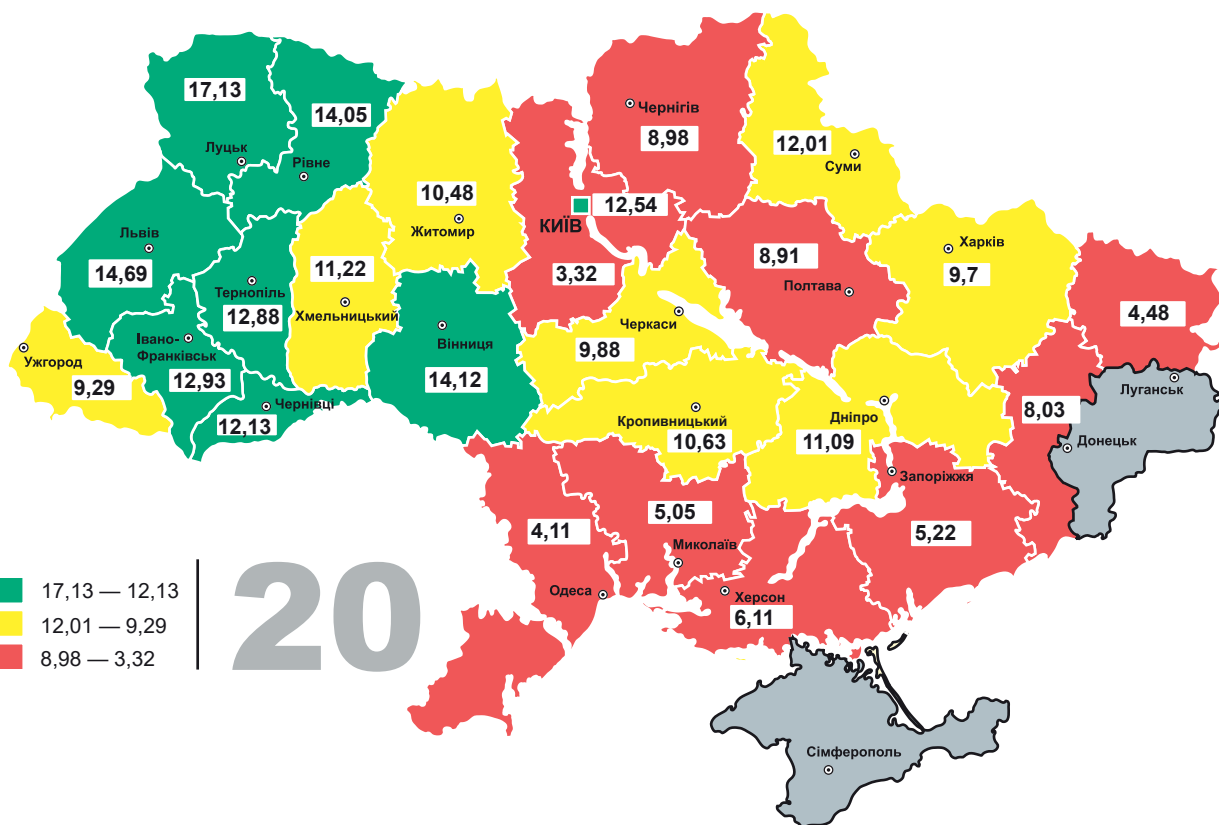

КОМУНІКАЦІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

20

20 балів — максимально
можлива оцінка у цій
категорії

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ

- 1 Серед лідерів у рейтингу за кількістю заходів щодо євроінтеграції за оцінками аналітиків Центру «Нова Європа» опинилися Волинська, Рівненська, Дніпропетровська, Донецька, Харківська та Сумська області. Загалом більшість регіонів отримали 1,5 бала з 3 можливих.
- 2 За даними п'ятого всеукраїнського муніципального опитування, проведеного у вересні-жовтні 2019 року, найбільшу підтримку вступ до ЄС має в західних та центральних обласних центрах України. Водночас у кінці рейтингу опинилися обласні центри з Півдня та Сходу України, які є більш скептичними щодо європейської інтеграції.
- 3 За кількістю євроклубів, що співпрацюють із Делегацією ЄС в Україні та між собою, а також зареєстровані на платформі, яку підтримує Представництво ЄС в Україні, лідерами стали Дніпропетровська, Харківська та Донецька області. Водночас кількість фактичних євроклубів у регіонах України суттєво відрізняється від кількості активних структур.

ЗАХОДИ ЩОДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Комунікація європейської інтеграції серед мешканців регіонів є важливою складовою промоції євроінтеграційного шляху України та залежить у значній мірі від органів місцевого самоврядування. Утім, деякі місцеві можновладці досі сприймають євроінтеграцію як щось далеке для місцевого розвитку і покладаються на дії центральної влади, посольств країн-членів ЄС чи Представництва ЄС в Україні.

Центр «Нова Європа» звернувся до обласних державних адміністрацій та міських рад обласних центрів з проханням надати інформацію про кількість заходів щодо євроінтеграції, проведених за підтримки/ініціативи місцевих органів влади або профінансованих/співфінансованих за місцеві кошти (у 2018 та 2019 роках). Проте інформація, яку отримали аналітики, не дозволила уніфікувати відповіді регіонів для формування рейтингу (не всі місцеві інституції надали деталізовані дані). Ті області, чия відповідь містила найбільш деталізований перелік заходів щодо євроінтеграції з коротким змістом/назвами (не тільки в рамках Днів Європи 2018/2019 років), отримали максимальні 3 бали. Області, які надали інформацію щодо кількості проведених заходів у рамках Днів Європи без зазначення інших заходів протягом 2018–2019 років, отримали 1,5 бала. Крім того, якщо такі заходи були зазначені у відповідях місцевих органів влади, але їх кількість була незначною, область також отримала 1,5 бала. Найменшу оцінку отримали області, які надали тільки кількісні показники без уточнення/розшифрування даних або відповідь не зовсім відповідала запиту Центру «Нова Європа».

Серед лідерів, у підсумку, опинилися Волинська, Рівненська, Дніпропетровська, Донецька, Харківська та Сумська області, що отримали 3 бали. Втім, загалом більшість регіонів отримали 1,5 бала за цей індикатор.

Більшість областей надала деталізовану інформацію щодо заходів, проведених у рамках Днів Європи, а частина зазначила їхню кількість. Так, минулого року найбільше заходів було проведено у Київській області (2 680). У середньому на святкування Днів Європи в регіонах України було витрачено від 30 до 100 тис. грн. Найчастіше у відповідях були зазначені такі заходи: інформаційні та тематичні виховні години, лекції у школах та вищих навчальних закладах, культурно-освітні заходи, бібліотечні уроки, виставки, віртуальний туризм країнами ЄС, конкурси малюнків, вікторини та літературні конкурси, концерти тощо.

Особливо привернула увагу «Європейська Олімпіада – 2018» – конкурс знань про Європу та Європейський Союз серед школярів міста Луцька, учнів із партнерських та дружніх міст Республіки Польща (Жешув, Замость, Люблін, Ольштин, Барторице) та Республіки Білорусь (Брест). Крім того, багато заходів у Волинській області були присвячені екологічній тематиці. Так, відбувся екологічний дитячий фестиваль «Зелена школа», що реалізувався в рамках українсько-німецького проекту «Екологічна дружба понад кордонами» Луцькою міською радою та Адміністрацією краю Ліппе Федеративної Республіки Німеччина, а також екологічний флешмоб «Здай використану батарейку і лампочку – врятуй їжака – отримай цукерку».

У рамках Дня Європи в Херсонській області у 2018 році в с. Веселе в «Шато князя П.М. Трубецького» пройшов туристичний хаб для об'єднаних територіальних громад під назвою «Розвиток туризму в умовах нових громад», який зібрав серед іншого представників 75 об'єднаних громад з 8 областей України.

Водночас у пасажирському комплексі Одеського морського порту на честь Дня Європи відбулось авіашоу «Крила Європи» та стартувала парусна регата «Хвилі Європи».

Щодо заходів, пов'язаних із промоцією євроінтеграції та проведених не в рамках Днів Європи, цікавим є відкрита конференція IT-розробників 2019 року «Smart Picnic» у Донецькій області, під час якого популяризувався досвід країн Європейського Союзу і обговорювався запуск Smart-проектів в регіоні.

ЄВРОКЛУБИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ЦЕНТРИ

Євроклуби є формою самоорганізації молоді, що сприяє її творчій активності, залученню до участі в європейських ініціативах, громадській діяльності, інформуванню з питань європейської інтеграції та реалізації проєктів неформальної освіти серед однолітків⁹². Діяльність євроклубів спрямована не тільки на школярів, але й на студентів.

Варто відзначити, що комунікація євроінтеграції для молоді, найбільш мобільної частини населення, є критично важливою. Тому такі ініціативи, як євроклуби потребують всебічної підтримки. Більше того, вони дозволяють молоді ближче познайомитися з такими аспектами, як забезпечення демократії, підзвітність влади, права людини, тобто наближають молодь України до переймання європейських цінностей та стандартів.

За кількістю євроклубів, що активно співпрацюють із Представництвом ЄС в Україні та між собою, а також зареєстровані на платформі, яку підтримує Делегація ЄС, лідерами стали Дніпропетровська, Харківська та Донецька області.

У свою чергу не мають таких євроклубів Закарпатська, Одеська, Тернопільська та Херсонська області.

Водночас, за даними обласних державних адміністрацій, лідерами за кількістю чинних євроклубів станом на 31 грудня 2019 року стали Волинська, Сумська, Хмельницька та Вінницька області. Найменше євроклубів зафіксовано у Запорізькій та Закарпатській областях. Таким чином, кількість фактичних євроклубів у регіонах України суттєво відрізняється від кількості структур, які є активно діючими.

Крім того, частина областей значно розширили мережу євроклубів за останні два роки. Наприклад, у Донецькій області 2018 року було відкрито 5 євроклубів, а минулого року – 85.

Щодо інформаційних центрів ЄС, то вони існують у кожному регіоні України, крім Полтавської та Запорізької областей. Три центри розташовані у Києві, по два – у Вінницькій та Дніпропетровській областях, а всього їх налічується 26. Слід відзначити, що вага цього індикатора була знижена до 2 балів, оскільки рішення щодо відкриття таких центрів залежить від Представництва ЄС в Україні, а не тільки місцевих можновладців.

СТАВЛЕННЯ ДО ЄС

Ставлення до Європейського Союзу є одним із ключових індикаторів успіху впровадження та комунікації євроінтеграції на місцях. Вочевидь, велике значення має діяльність органів місцевої влади. На сьогодні євроінтеграція України залежить не тільки від дій центральної влади та Києва, адже місцеві можновладці також несуть відповідальність за реалізацію євроінтеграційного курсу країни.

За даними п'ятого всеукраїнського муніципального опитування, проведеного у вересні-жовтні 2019 року, найбільше вступ до ЄС підтримують в західних та центральних обласних центрах. Зокрема, у трійку лідерів увійшли Івано-Франківськ, Львів та Тернопіль.

Водночас у кінці рейтингу опинилися обласні центри з Півдня та Сходу України, які є більш скептичними щодо європейської інтеграції.

Хоча і південних та східних областях є чимало прикладів про досягнення успішних євроінтеграційних індикаторів, про які, імовірно, знають далеко не всі мешканці у цих регіонах. Прикметно, що перше видання дослідження «Євромапа України» вже довело, що євроінтеграційні успіхи присутні у всіх областях України, а не тільки на заході країни. Черговим підтвердженням стали результати «Євромапи-2». Наприклад, минулого року Донецька область стала лідером за кількістю проєктів, профінансованих ЄІБ та ЄБРР, а також проєктів, спрямованих на впровадження енергоефективності за підтримки ЄС.

Харківська область стала одним з лідерів секторального рейтингу «Освітня, наукова та культурна інтеграція». Донецька та Дніпропетровська області стали лідерами за кількістю населення спроможних громад (ОТГ, міст обласного значення). Причому Маріуполь та Дніпро також на передових позиціях у рейтингу прозорості міст від Transparency International Ukraine 2019 року.

Крім того, рейтинги індикаторів, які стосуються гендерної рівності, здебільшого очолюють східні області. Наприклад, лідери за кількістю жінок-керівників юридичних осіб – Донецька і Херсонська області.

Утім, результати соціологічних опитувань дозволяють припустити, що мешканці східних та південних регіонів України не завжди знають про місцеві євроінтеграційні історії успіху та їхнє значення для розвитку областей. Крім того, часто вони не пов'язують ці успіхи з євроінтеграційним курсом, тому що у комунікації місцевих органів влади бракує прив'язки до євроінтеграції. Отже, робота за цим напрямком має бути посиленна.

⁹² Євроклуби України. <https://euroquiz.org.ua/network-eu/about/view/176>

13.1. Кількість заходів щодо євроінтеграції, проведених за підтримки місцевих органів влади або профінансованих/співфінансованих за місцеві кошти (2018–2019 роки)

Табл 13.1

Оцінка кількості заходів щодо євроінтеграції, проведених за підтримки місцевих органів влади або профінансованих/співфінансованих за місцеві кошти (2018–2019 роки)

Region	Score
Дніпропетровська	3
Харківська	3
Донецька	3
Волинська	3
Сумська	3
Рівненська	3
Херсонська	1,5
Вінницька	1,5
Житомирська	1,5
Кіровоградська	1,5
Черкаська	1,5
Полтавська	1,5
Чернівецька	1,5
Чернігівська	1,5
Миколаївська	1,5
Запорізька	1,5
Івано-Франківська	1,5
Тернопільська	1,5
Одеська	1,5
Львівська	1
Луганська	1
Київська	1
м. Київ	1
Хмельницька	1
Закарпатська	1

Вага індикатора – 3 бали. Інформація, яку отримали аналітики Центру «Нова Європа», не дозволила уніфікувати відповіді регіонів для формування рейтингу. Водночас більшість ОДА та міських рад надали деталізовану інформацію. Тому ті області, відповідь яких містила найбільш деталізований перелік заходів щодо євроінтеграції з коротким змістом/назвами (не тільки в рамках Днів Європи 2018/2019 років), отримали 3 бали. Області, які надали інформацію щодо кількості проведених заходів в рамках Днів Європи без зазначення інших заходів, які були б спрямовані на комунікацію та промоцію євроінтеграції, її окремих складових, протягом 2018–2019 років, отримали 1,5 бала. Крім того, якщо такі заходи були зазначені, але їх кількість була незначною, область також отримала 1,5 бала. Найменший бал отримали області, які надали тільки кількісні показники без уточнення/розшифрування даних або їх відповідь не зовсім відповідала запиту Центру «Нова Європа» (приміром, це стосується робочих поїздок представників ОДА/міських рад в країни ЄС, їх участі в різних тренінгах тощо).

13.2. Кількість інформаційних центрів ЄС (станом на 31 грудня 2019 року)

Табл 13.1

Кількість інформаційних центрів ЄС (станом на 31 грудня 2019 року)

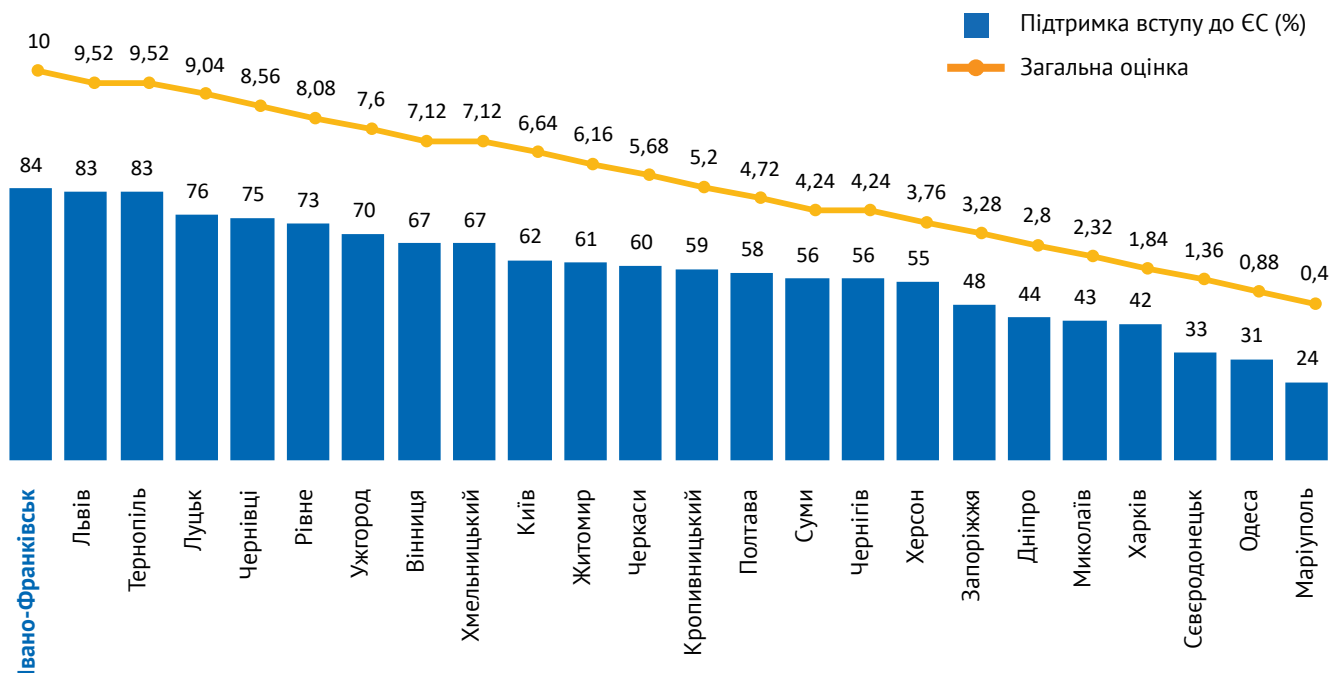
Region	Кількість інформаційних центрів ЄС	Score
м. Київ	3	2
Вінницька	2	1,33
Дніпропетровська	2	1,33
Волинська	1	0,66
Донецька	1	0,66
Житомирська	1	0,66
Закарпатська	1	0,66
Івано-Франківська	1	0,66
Київська	1	0,66
Кіровоградська	1	0,66
Луганська	1	0,66
Львівська	1	0,66
Миколаївська	1	0,66
Одеська	1	0,66
Рівненська	1	0,66
Сумська	1	0,66
Тернопільська	1	0,66
Харківська	1	0,66
Херсонська	1	0,66
Хмельницька	1	0,66
Черкаська	1	0,66
Чернівецька	1	0,66
Чернігівська	1	0,66
Запорізька	0	0
Полтавська	0	0

Вага індикатора – 2 бали «Крок» між оцінками становив 0,67 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2 бали / 3 унікальних абсолютних показники індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,67 бала менше. Однакові показники індикатора отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: <https://euroquiz.org.ua/network-eu/contacts>.

13.3. Підтримка вступу до ЄС в обласних центрах (за даними опитування Групи «Рейтинг», проведеного 6 вересня — 10 жовтня 2019 року)

Вага індикатора – 10 балів. «Крок» між оцінками становив 0,48 бала (вираховано за формулою «Крок» = 10 балів / 21 унікальний показник індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,48 бала менше. Однакові показники індикатора отримували однакові оцінки.

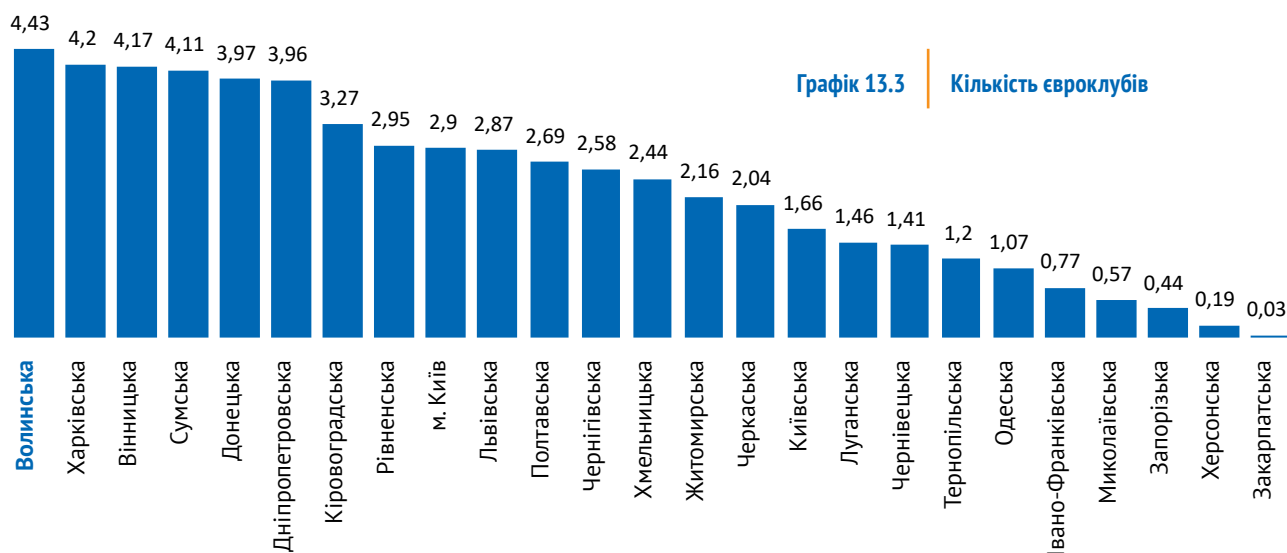
Уточнення щодо даних: *Джерело: п'яте всеукраїнське муніципальне опитування, проведене соціологічною групою «Рейтинг» від

імені Центру аналізу та соціологічних досліджень Міжнародного республіканського інституту 6 вересня – 10 жовтня 2019 року. Донецька та Луганська області були представлені Маріуполем та Севєродонецьком, решта регіонів були представлені обласними центрами.

Для дослідження «Євромапа України» було обране наступне питання опитування: «Якби Україна могла вступити тільки в один міжнародний економічний союз, це слід було б зробити з...?» Варіанти відповіді на це питання: Європейський Союзом; Митним союзом Росії, Білорусії та Казахстану; Інша відповідь; Важко відповісти/Немає відповіді.

13.3. Кількість євроклубів

Графік 13.3

Кількість євроклубів

Табл 13.3

Кількість активних євроклубів (за даними Представництва ЄС в Україні, станом на травень 2020 року)⁹³

Region	Кількість активних євроклубів (за даними Представництва ЄС в Україні, станом на травень 2020 року)	Score
Дніпропетровська	42	2,5
Харківська	16	2,31
Донецька	15	2,12
Львівська	13	1,93
Вінницька	13	1,93
Волинська	13	1,93
Сумська	11	1,74
Житомирська	11	1,74
Кіровоградська	10	1,55
Рівненська	8	1,36
Черкаська	8	1,36
Полтавська	8	1,36
Луганська	7	1,17
Київська	6	0,98
м. Київ	5	0,79
Чернівецька	4	0,6
Чернігівська	4	0,6
Миколаївська	3	0,41
Запорізька	3	0,41
Івано-Франківська	1	0,22
Хмельницька	1	0,22
Закарпатська	0	0
Одеська	0	0
Тернопільська	0	0
Херсонська	0	0

Табл 13.4

Кількість чинних євроклубів (станом на 31 грудня 2019 року)

Region	Кількість чинних євроклубів (станом на 31 грудня 2019 року)	Score
Волинська	229	2,5
Сумська	152	2,37
Хмельницька	150	2,24
Вінницька	150	2,24
м. Київ	129	2,11
Чернігівська	96	1,98
Харківська	90	1,85
Донецька	90	1,85
Кіровоградська	62	1,72
Рівненська	48	1,59
Дніпропетровська	47	1,46
Полтавська	40	1,33
Тернопільська	22	1,2
Одеська	18	1,07
Львівська	13	0,94
Чернівецька	11	0,81
Черкаська	10	0,68
Київська	10	0,68
Івано-Франківська	9	0,55
Житомирська	8	0,42
Луганська	7	0,29
Миколаївська	6	0,16
Херсонська	2	0,03
Запорізька	2	0,03
Закарпатська	2	0,03

Вага індикатора – 5 балів. Індикатор був поділений на дві частини: кількість активних євроклубів за даними Представництва ЄС в Україні (станом на травень 2020 року) та кількість чинних євроклубів станом на 31 грудня 2019 року (за даними обласних державних адміністрацій). Загальна оцінка є сумою зведених оцінок за дві частини індикатора.

У першій частині «Крок» між оцінками становив 0,19 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2,5 бала / 21 унікальний абсолютний показник індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,19 бала менше. Однакові показники індикатора отримували однакові оцінки. Області, які не мають таких євроклубів, отримали нуль балів.

Щодо другої частини, то «Крок» між оцінками становив 0,13 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2,5 бала / 20 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,12 бала менше. Однакові показники індикатора отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Закарпатська область: були враховані дані Ужгородської міської ради. Львівська та Луганська області: ОДА не надали інформацію, тому дані були взяті з веб-сайту Euroquiz. Житомирська область: дані, надані обласною державною адміністрацією, відрізнялися від даних, представлених на веб-сайті Euroquiz та у відповіді Представництва Європейського Союзу в Україні, тому останні джерела були обрані для заповнення даних по Житомирській області.

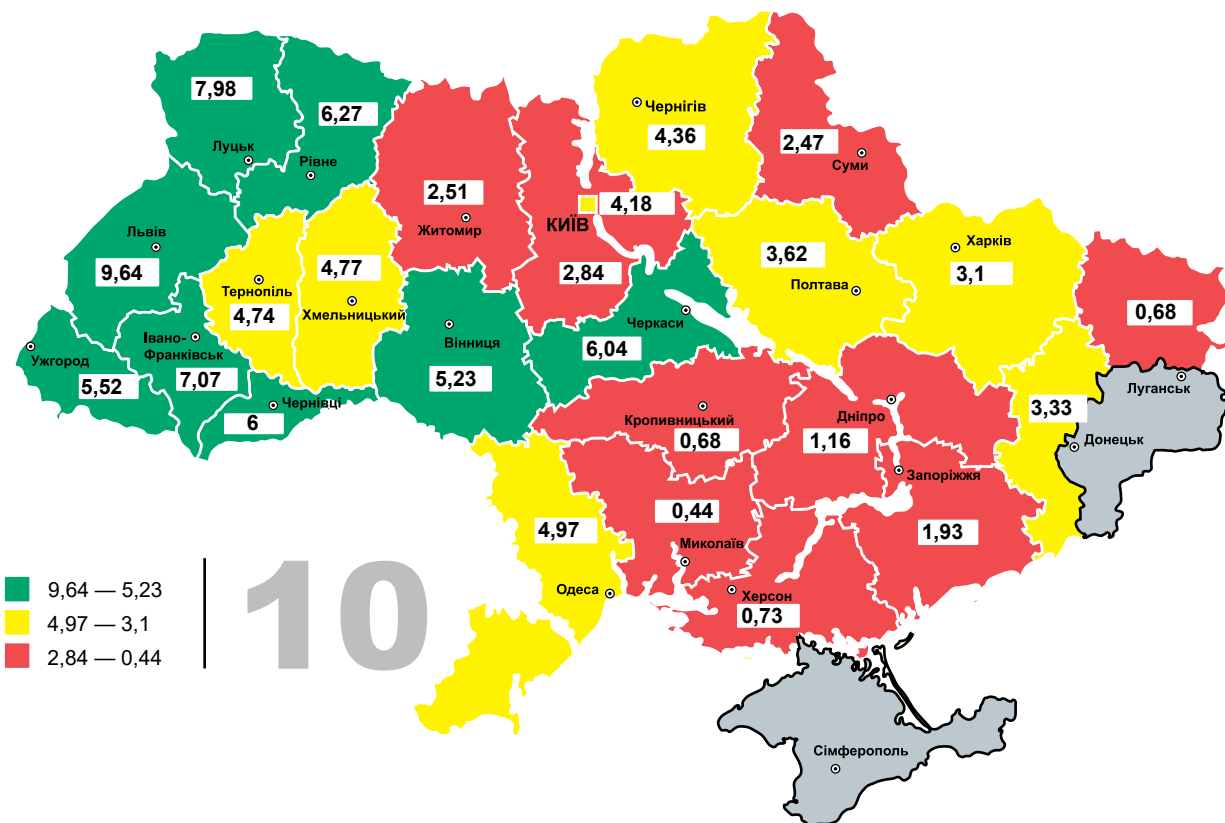
⁹³ Дані надані Представництвом Європейського Союзу в Україні на запит Центру «Нова Європа» станом на травень 2020 року. Вони включають лише ті євроклуби, які зареєструвалися на платформі «Euroquiz» і активно співпрацюють із Делегацією ЄС та між собою.

ШИРШЕ ПАРТНЕРСТВО

10

10 балів —
максимально можлива
оцінка у цій категорії

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

- 1 Механізм взаємодії міст-побратимів, міст-партнерів недостатньо використовується представниками українських органів місцевого самоврядування. Так, за даними 2019 року, лише в 7 регіонах України на рівні обласних центрів було проведено щонайменше 10 заходів та ініціатив з містами-побратимами, містами-партнерами з країн-членів ЄС. Крім того, обласні центри мають деякі угоди про встановлення побратимських/партнерських зв'язків з містами країн-членів ЄС, які носять суто декларативний характер.
- 2 Попри великий потенціал транскордонного співробітництва, не всі прикордонні області України опинилися в лідерах за кількістю заходів із містами-побратимами та містами-партнерами з ЄС. Вочевидь, потенціал такої співпраці недооцінюється.
- 3 Абсолютними лідерами рейтингу за кількістю чинних у 2019 році угод з місцевими органами влади країн-членів ЄС стали Львівська та Волинська області (207 і 103 відповідно). Загалом у першу десятку увійшли західні та центральні регіони України.
- 4 Деякі угоди з органами місцевого самоврядування країн-членів ЄС були підписані ще у 1990-ті роки і потребують оновлення. Водночас у 2018–2019 роках не було підписано більше декількох нових угод на рівні одної області.

ЗАХОДИ З МІСТАМИ-ПОБРАТИМАМИ
З КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС

На сьогодні євроінтеграція України тісно пов'язана із поглибленням взаємодії не тільки між центральними органами виконавчої влади та відповідними партнерами в країнах-членах ЄС, а й місцевими органами влади і територіальними громадами.

Одним із інструментів, що сприяють розбудові такої взаємодії, є міста-побратими⁹⁴. За даними 2019 року у першу п'ятірку за кількістю спільних заходів із містами-побратимами, містами-партнерами увійшли Львівська, Івано-Франківська, Волинська, Рівненська області та Київ. Ті ж самі області стали лідерами і 2018 року. Особливо варто відзначити, що у прикордонних областях кількість заходів у зазначені роки

дорівнює відповідній сумарній кількості таких заходів у половині регіонів України.

Прикметно, що у десятку лідерів за кількістю спільних заходів та ініціатив у 2019 році увійшли також прикордонні Чернівецька та Закарпатська області. Ці регіони могли продемонструвати і кращі результати з огляду на великий потенціал транскордонного співробітництва із сусідніми країнами-партнерами з ЄС. Вочевидь, є простір для вдосконалення взаємодії та збільшення кількості спільних ініціатив.

У цілому, лише в 7 регіонах України у 2019 році на рівні обласних центрів було проведено щонайменше 10 заходів та ініціатив із містами-побратимами, містами-партнерами з країн-членів ЄС.

Крім того, обласні центри мають деякі угоди про встановлення побратимських/партнерських зв'язків, які не використовуються як корисний інструмент для міжмуніципального співробітництва задля покращення зв'язків із європейськими партнерами.

Більше того, інструмент побратимських відносин дедалі актуалізується на тлі завершення процесу децентралізації і створення об'єднаних територіальних громад, які зацікавлені у відповідній співпраці з партнерами з країн-членів ЄС. Так, з лютого 2018 року по лютий 2019 року тривав пілотний проєкт «Рівний-рівному» за підтримки Програми «U-LEAD з Європою», який передбачав вибудову партнерства між українськими ОТГ та громадами країн ЄС⁹⁵. Співпраця здійснювалася через організацію навчальних візитів, стажувань тощо. Приміром, Широківська ОТГ співпрацювала з громадою міста Барлебен (Німеччина), і за результатами співпраці громада скорегувала свою Стратегію розвитку та розробила проєкт Програми підтримки малого та середнього бізнесу.

МІЖРЕГІОНАЛЬНІ УГОДИ
З КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС

Міжрегіональна взаємодія є потужним інструментом запровадження передового європейського досвіду, що дає змогу зосередити увагу на прикладних аспектах співробітництва, результати якого насамперед відчуватимуть мешканці українських регіонів.

⁹⁴ Поріднені міста, міста-партнери, міста-побратими – це два міста, переважно різних країн, між якими встановлено постійні дружні зв'язки для взаємного ознайомлення з життям, історією та культурою, для досягнення кращого взаєморозуміння, зміцнення співпраці та дружби між їхнім населенням, а також для обміну досвідом у розв'язанні аналогічних проблем, що постають перед міськими органами управління та організаціями.

⁹⁵ Програма U-LEAD підсумувала проміжні результати проєкту «Рівний-рівному».
<https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2545491-programa-ulead-pidsumovala-promizni-rezultati-proektu-rivnij-rivnomu.html>

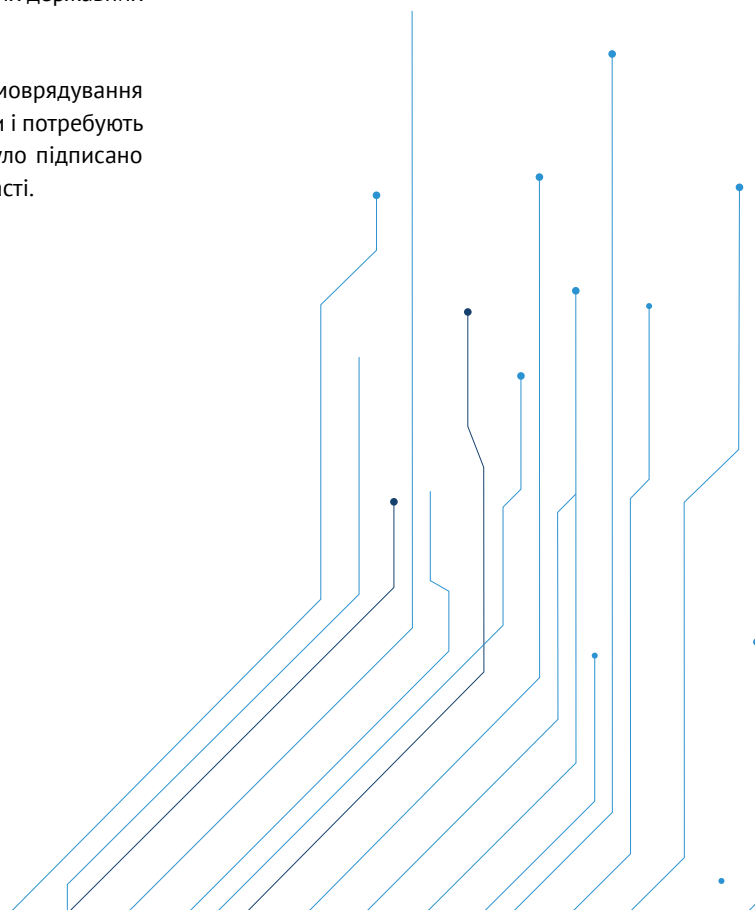
Загалом міжрегіональне співробітництво розглядається як взаємодія на рівні місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Метою такої співпраці є посилення торговельно-економічної взаємодії, науково-технічної та соціально-гуманітарної співпраці, сприяння активізації міжлюдських контактів тощо.

Абсолютними лідерами рейтингу за кількістю чинних у 2019 році угод з місцевими органами влади країн-членів ЄС стали прикордонні Львівська та Волинська області (207 і 103 відповідно). Загалом у першу десятку увійшли західні та центральні регіони України.

Прикметно, що найбільш поширеним напрямком взаємодії на регіональному рівні є розвиток транскордонного співробітництва. Так, Україна бере участь у декількох програмах сусідства, розроблених Європейською комісією, зокрема програмі сусідства «Польща – Білорусь – Україна» (Волинська, Закарпатська, Львівська області); програмі сусідства «Угорщина – Словаччина – Україна» (Закарпатська область) тощо. Тому лідерство Волинської та Львівської областей у цьому індикаторі є цілком передбаченим.

Останню п'ятірку рейтингу очолили Кіровоградська, Луганська, Херсонська, Миколаївська та Харківська області, тобто переважно східні регіони України. Втім, на такий результат вплинула і якість відповідей місцевих органів влади, яку отримали аналітики Центру «Нова Європа» (тобто чи була надана інформація щодо угод не тільки обласних державних адміністрацій, а й міст, районів та ОТГ області).

Наостанок, деякі угоди з органами місцевого самоврядування країн-членів ЄС були підписані ще у 1990-ті роки і потребують оновлення. Водночас у 2018–2019 роках не було підписано більше декількох нових угод на рівні однієї області.

14.1. Кількість заходів та ініціатив з містами-побратимами, містами-партнерами з країн-членів ЄС (на рівні обласного центру; дані за 2018—2019 роки)

Табл. 14.1.1					Табл. 14.1.2		
Кількість заходів та ініціатив з містами-побратимами, містами-партнерами з країн-членів ЄС					Кількість заходів та ініціатив з містами-побратимами, містами-партнерами з країн-членів ЄС (2019 рік)		
Region	Кількість заходів та ініціатив з містами-побратимами з країн-членів ЄС (2018 рік)	Кількість заходів та ініціатив (2019 рік)	Приріст	Score	Region	Кількість заходів та ініціатив з містами-побратимами з країн-членів ЄС (2019 рік)	Score
Черкаська	1	3	200	2,5	Львівська	55	2,5
Чернігівська	1	3	200	2,5	Івано-Франківська	49	2,33
Львівська	27	55	103,7	2,14	Волинська	40	2,16
Закарпатська	4	8	100	1,78	Рівненська	21	1,99
Донецька	2	4	100	1,78	м. Київ	16	1,82
Харківська	6	10	66,7	1,42	Одеська	12	1,65
Волинська	32	40	25	1,06	Чернівецька	10	1,48
Івано-Франківська	42	49	16,7	0,7	Харківська	10	1,48
Вінницька	6	7	16,7	0,7	Сумська	9	1,31
Полтавська	6	6	0	0,7	Закарпатська	8	1,14
Хмельницька	4	4	0	0,34	Вінницька	7	0,97
Тернопільська	1	1	0	0,34	Полтавська	6	0,8
Кіровоградська	0	0	0	0	Донецька	4	0,63
Луганська	0	0	0	0	Житомирська	4	0,63
м. Київ	19	16	-15,8	0	Хмельницька	4	0,63
Рівненська	26	21	-19,2	0	Черкаська	3	0,46
Одеська	15	12	-20	0	Чернігівська	3	0,46
Чернівецька	12	10	-16,7	0	Херсонська	2	0,29
Сумська	13	9	-30,8	0	Запорізька	2	0,29
Житомирська	6	4	-33,3	0	Тернопільська	1	0,12
Херсонська	6	2	-66,7	0	Дніпропетровська	0	0
Запорізька	6	2	-66,7	0	Кіровоградська	0	0
Миколаївська	1	0	-100	0	Луганська	0	0
Дніпропетровська	1	0	-100	0	Миколаївська	0	0

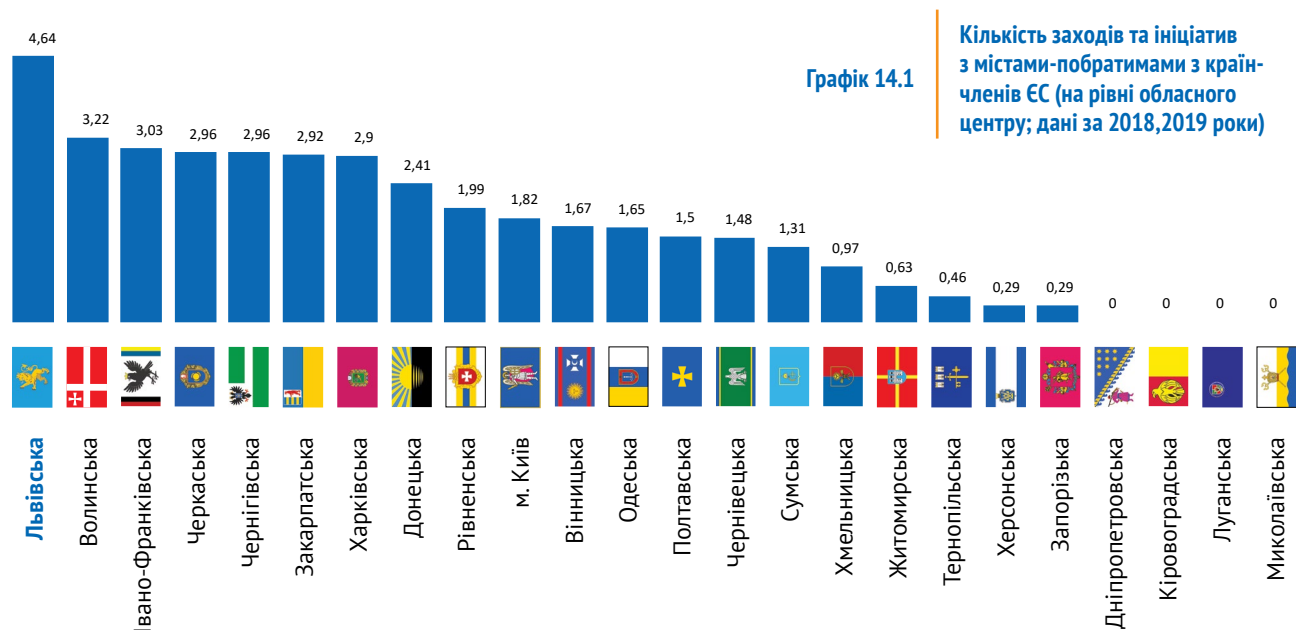
Вага індикатора – 5 балів. Для релевантного порівняння результатів регіонів оцінка була поділена на дві частини: приріст кількості заходів та ініціатив з містами-побратимами з ЄС та кількість відповідних заходів і ініціатив у 2019 році (на рівні обласних центрів).

У першій частині «Крок» становив 0,36 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2,5 балів / 7 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,36 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Щодо кількості заходів та ініціатив у 2019 році, то «Крок» становив 0,17 бала (вираховано за формулою «Крок» = 2,5 балів / 15 унікальних абсолютних показників індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,17 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Кіровоградська область: заходів у 2018/2019 роках не проводилося; Миколаївська область: заходів у 2019 році не проводилося; Дніпропетровська область: обласна державна адміністрація та Дніпровська міська рада даних не надали, інформація з відкритих джерел <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/25035/zahid-proektu-znajomtes-mista-pobratimi>;

Запорізька область: обласна державна адміністрація та Запорізька міська рада даних не надали, інформація з відкритих джерел <https://zp.gov.ua/uk/page/pobratutu>; Донецька ОДА: з огляду на складну безпекову ситуацію зарахували всі дані щодо кількості заходів з містами-побратимами, містами-партнерами з ЄС на території області, підпорядкованій українському уряду.

14.2. Кількість чинних угод з органами місцевого самоврядування країн-членів Європейського Союзу (2019 рік)

Табл 14.1.2

Кількість чинних угод з органами місцевого самоврядування країн-членів Європейського Союзу (2019 рік)

Region	Кількість чинних угод з органами місцевого самоврядування країн-членів Європейського Союзу (2019 рік)	Score
Львівська	207	5
Волинська	103	4,76
Чернівецька	61	4,52
Рівненська	46	4,28
Тернопільська	46	4,28
Івано-Франківська	44	4,04
Хмельницька	41	3,8
Вінницька	39	3,56
Одеська	35	3,32
Черкаська	33	3,08
Київська	32	2,84
Закарпатська	30	2,6
м. Київ	25	2,36
Полтавська	31	2,12
Житомирська	21	1,88
Запорізька	20	1,64
Чернігівська	17	1,4
Сумська	16	1,16
Дніпропетровська	16	1,16
Донецька	14	0,92
Кіровоградська	9	0,68
Луганська	9	0,68
Херсонська	8	0,44
Миколаївська	8	0,44
Харківська	5	0,2

Вага індикатора – 5 балів. «Крок» становив 0,24 бала (вираховано за формулою «Крок» = 5 балів / 21 унікальний абсолютний показник індикатора). Кожен менший показник індикатора отримував оцінку на 0,24 бала менше. Однакові показники отримували однакові оцінки.

Уточнення щодо даних: *Джерело: відповіді обласних державних адміністрацій та міських рад обласних центрів. Київська, Херсонська, Миколаївська, Дніпропетровська, Закарпатська ОДА: не вказано рік підписання зазначених угод, але ми припускаємо, що ці угоди були чинними у 2019 році. Харківська область: зазначені угоди лише Харківської ОДА та обласної ради. Миколаївська область: зазначені угоди лише ОДА та Миколаївської міської ради. Херсонська область: зазначені угоди лише ОДА та Херсонської міської ради. Кіровоградська область: зазначені угоди лише Кіровоградської ОДА.

Центр «Нова Європа»

<http://neweurope.org.ua/>

info@neweurope.org.ua

<https://www.facebook.com/NECUkraine/>

https://twitter.com/NEC_Ukraine